

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101002/B/2025/36143566904237572

**PRÁVNO-EKONOMICKÉ NÁSLEDKY TERORIZMU
V EURÓPSKEJ ÚNII A JEHO REGULÁCIA**

Bakalárska práca

2025

Peter Cviklovič

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

**PRÁVNO-EKONOMICKÉ NÁSLEDKY TERORIZMU
V EURÓPSKEJ ÚNII A JEHO REGULÁCIA**

Bakalárska práca

Študijný program: Ekológia a právo
Študijný odbor: EKONÓMIA A MANAŽMENT
PRÁVO
Školiace pracovisko: Ústav Európskeho práva
Právnická fakulta
Vedúci bakalárskej práce: doc. JUDr. Andrej Beleš, PhD.

2025

Peter Cviklovič

Zadanie záverečnej práce

Študijný program: ekonómia a právo (Medziodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)

Študijný odbor: ekonómia a manažment a právo

Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca

Jazyk záverečnej práce: slovenský

Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Právno-ekonomické následky terorizmu v Európskej únii a jeho regulácia

Anotácia: Cieľom tejto bakalárskej práce je skúmať boj Európskej únie proti terorizmu a právno-ekonomické dôsledky ochranných opatrení a samotného terorizmu v prostredí Európskej únie. Snahou bude poskytnutie odpovede na výskumnú otázku: Akými opatreniami Európska únia a iné orgány zabezpečujú ochranu proti terorizmu, aké dopady majú tieto opatrenia na právno-ekonomickú situáciu v prostredí Európskej únie a či je možné ich zlepšenie? Prostriedkom na získanie odpovede na túto otázku je snaha o čo najpresnejšiu definíciu pojmu terorizmus, jeho druhy, motiváciu a oblasť pôsobenia v Európskej únii metodologickým prístupom analýzy literatúry, tlačových správ a článkov. Druhým krokom je analýza a objasnenie právnej úpravy Európskej únie, jej a iných orgánov, týkajúcej sa terorizmu, jeho regulácie a riešenia tejto hrozby. V poslednej kapitole je cieľom následné objasnenie súčasnej situácie, ekonomických a právnych dopadov terorizmu za posledné desaťročia na území Európskej únie. Finálnym bodom výskumnej otázky je snaha o zlepšenie súčasných politík a nastavení orgánov v Európskej únii a s nimi súvisiacimi, dedukcia dopadov na ekonomiku a právnu úpravu prostredia členských štátov Európskej únie. Podrobným rozborom a analýzou dát verím v dosiahnutie satisfakčného výsledku tejto práce v štúdiu súčasnej situácie stavu terorizmu v prostredí Európskej únie.

Vedúci: JUDr. Andrej Beleš, PhD.

Katedra: PF UK - Právnická fakulta UK

Vedúci katedry/ústavu: prof. JUDr. Ing. Ondrej Blažo, PhD.

Dátum zadania: 19.01.2024

Dátum schválenia: 20.03.2024

prof. Ing. Eva Muchová, PhD.

osoba zodpovedná za realizáciu študijného programu

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že celú bakalársku prácu na tému Právno-ekonomické následky terorizmu v Európskej únii a jeho regulácia, vrátane všetkých jej príloh a obrázkov, som vypracoval samostatne, a to s použitím literatúry uvedenej v priloženom zozname a nástrojov umelej inteligencie. Vyhlasujem, že nástroje umelej inteligencie som použil v súlade s príslušnými právnymi predpismi, akademickými právami a slobodami, etickými a morálnymi zásadami za súčasného dodržania academickej integrity a že ich použitie je v práci vhodným spôsobom označené.

Dátum:

Podpis študenta

Pod'akovanie

Týmto spôsobom by som sa chcel poďakovať môjmu školiteľovi doc. JUDr. Andrejovi Belešovi PhD. za odborné rady, asistenciu, pomoc a pripomienky pri vypracovaní tejto bakalárskej práce.

Abstrakt

CVIKLOVIČ, Peter: *Právno-ekonomické následky terorizmu v Európskej únii a jeho regulácia*. [Bakalárska práca].

Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta; Ústav európskeho práva.

Vedúci záverečnej práce: doc. JUDr. Andrej Beleš, PhD.

Bratislava: Právnická fakulta UK, 2025, 93 s.

Táto bakalárska práca sa sústreďí na právno-ekonomické následky terorizmu a reguláciu terorizmu na území Európskej únie. Hlavným cieľom tejto práce je poskytnúť všeobecný a zároveň dostatočne informujúci prehľad o téme terorizmu, od jeho vytvárania prostredníctvom radikalizácie jednotlivcov, cez jeho typológiu a financovanie teroristov až po jeho legislatívny aspekt v Európskej únii a konkrétne útoky. Práca sa zameriava na legislatívny rámec formou analýzy samotných relevantných predpisov a prípadnej judikatúry v kontexte premenlivého charakteru terorizmu. Súčasťou práce je tiež analýza vybraných teroristických útokov v EÚ a ich dopadu na bezpečnostnú politiku a ekonomiku. Práca poskytuje prehľad problematiky terorizmu a jeho financovania v kontexte práva Európskej únie.

Kľúčové slová: Európska únia, terorizmus, právo, právna regulácia, ekonomické dôsledky, financovanie, pranie špinavých peňazí, EUROPOL, radikalizácia, bezpečnostná politika, protiteroristické opatrenia, zahraniční bojovníci, teroristické útoky, medzinárodná spolupráca, ľudské práva, Schengenský priestor.

Abstract

CVIKLOVIČ, Peter: *The legal and economic consequences of terrorism in the European Union and its regulation*. [Bachelor thesis].

Comenius University in Bratislava. Faculty of Law. Department of European law.

Thesis supervisor: doc. JUDr. Andrej Belež, PhD.

Bratislava: Faculty of Law UK, 2025, 93 p.

This bachelor thesis is focused on the legal and economic consequences of terrorism and the regulation of terrorism in the European Union. The main aim of this thesis is to provide a general yet sufficiently informative overview of the topic of terrorism, from its creation through the radicalization of individuals, through its typology and the financing of terrorists to its legislative aspect in the European Union and specific attacks. The thesis focuses on the legislative framework by analysing the relevant regulations and possible case law in the context of the changing nature of terrorism. The thesis also includes an analysis of selected terrorist attacks in the EU and their impact on security policy and the economy. The thesis provides an overview of terrorism and its financing in the context of European Union law.

Keywords: European Union, terrorism, law, legal regulation, economic consequences, financing, money laundering, EUROPOL, radicalization, security policy, counter-terrorism measures, foreign fighters, terrorist attacks, international cooperation, human rights, Schengen area.

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK.....	10
PREDHOVOR.....	11
ÚVOD.....	12
1. TERORIZMUS V MINULOSTI A SÚČASNOSTI.....	13
1.1. OD STREDOVEKÝCH KŇAZOV SKRZ JAKOBÍNOV AŽ K EURÓPSKEJ ÚNII	13
1.2. DEFINÍCIA SÚČASNÉHO TERORIZMU, JEHO TYPOLÓGIA A RADIKALIZOVANIE.....	15
1.3. FINANCIE TERORIZMU.....	23
1.4. HROZBY A CIELE, FORMY ÚTOKOV	28
2. LEGISLATÍVA A EURÓPSKEJ ÚNIE, ORGÁNY EURÓPSKEJ ÚNIE, VÝVOJ V ČASE A ANALÝZA	33
2.1. EURÓPSKA ÚNIA AKO JEDNÉHO Z HLAVNÝCH AKTÉROV BOJA PROTI TERORIZMU	33
2.2. ÚČINNÉ A RELEVANTNÉ PRÁVNE AKTY EURÓPSKEJ ÚNIE V DNEŠNEJ DOBE.....	37
2.3. ORGÁNY (NIELEN) EURÓPSKEJ ÚNIE PRE BOJ S TERORIZMOM.....	48
3. VYBRANÉ ÚTOKY NA ÚZEMÍ EURÓPSKE ÚNIE, VPLYVY TERORIZMU NA SITUÁCIU EURÓPSKEJ ÚNIE.....	56
3.1. MADRID 2004	57
3.2. VRBETICE 2014.....	58
3.3. PARÍŽ 2015 A FENOMÉN ZAHRANIČNÝCH BOJOVNÍKOV	61
3.4. DOPADY TERORIZMU NA EURÓPSKU ÚNIU, SÚČASNOSŤ A BUDÚCNOSŤ	64
4. ZÁVER	78
5. ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	79

Zoznam obrázkov a grafov

Obrázok 1 Ruská propaganda a dezinformácie v českých online médiách Marec 2021	60
Obrázok 2 Migrácia zahraničných bojovníkov podľa členských štátov	63
Obrázok 3 Počet zamestnancov EUROPOL-u od roku 2001 až 2023	74
Graf 1 Dáta celkových útokov a zatknutí v Európskej únii.	75
Graf 2 Znárodnenie rozdelenia útokov podľa završenia medzi rokmi 2020 až 2023	75

Zoznam skratiek

AIRPOL	Európska sieť letiskových polícií
AML	Boj proti praniu špinavých peňazí
AMLA	Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu
ATLAS	Sieť špeciálnych zásahových jednotiek v EÚ
CSDP	Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ
ECTC	Európske centrum pre boj proti terorizmu
ENLETS	Európska sieť technologických služieb pre orgány presadzovania práva
EÚ	Európska únia
EUROJUST	Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach
EUROPOL	Európsky policajný úrad
FATF	Pracovná skupina pre finančné opatrenia
FIU	Finančná spravodajská jednotka
FRONTEX	Európska hraničná a pobrežná agentúra
GRU	Služba zahraničnej rozviedky Ruskej federácie
IRA	Írska revolučná armáda
ISIS	Islamský štát
MONEYVAL	Výbor expertov pre hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OSN	Organizácia Spojených národov
PKK	Strana kurdských pracujúcich
RAILPOL	Európske združenie železničných policajných zložiek

Predhovor

Posledné desaťročia počúvame z rôznych informačných médií informácie o hromadiacich sa teroristických útokoch, o hrozbách ktoré predstavujú pre našu spoločnosť a ako by sme sa mali mať na pozore.

Rozhodol som sa práve z dôvodu aktuálnosti tejto témy, bližšie pozrieť na problematiku terorizmu, ktorá sa spája s najkrvavejšími udalosťami Európy v 21. storočí. Zaujímalo ma, prečo sú teroristi tak motivovaní položiť svoj život za ich kauzu a ako sme vlastne proti ich aktom chránení. Keďže sme súčasťou priestoru Európskej únie a vzťahuje sa na nás aj jej právo, práve to ma motivovalo k zisteniu, ako sa bojuje s touto problematikou na najvyšších priečkach, nielen na úrovniach samotných štátov.

Osobne považujem schopnosť pretaviť nadnárodnú reguláciu do skutočnosti fascinujúcu, keďže hovoríme o stovkách miliónov ľudí, ktorí rešpektujú rovnaké právo a rovnaké obmedzenia aj napriek rozdielnosti ich kultúr a zvykov. Hovoríme o desiatkach štátov, ktoré sú ochotné riadiť sa normami únievého práva aj napriek výhradám, aby dokázali zabezpečiť, v tomto prípade, ochranu svojich občanov na čo najvyššej úrovni.

Toto sú faktory, ktoré ma viedli k písaniu tejto práce a verím že čitateľovi táto práca príde dostatočne záživné a poučná v problematike, ktorú spracúva.

ÚVOD

Terorizmus je jednou z najzávažnejších hrozieb súčasnej doby, ohrozujúci bezpečnosť obyvateľov, štátov či medzinárodného spoločenstva. Jeho rýchlosť adaptácie na nové podmienky a prispôsobovanie sa rozvoju moderných technológií robia z terorizmu jeden z najnebezpečnejších fenoménov ľudstva v 21. storočí.

Európska únia (EÚ), ako spoločenstvo štátov s bohatou históriou a v súčasnosti významný aktér globálnej bezpečnosti a politiky, čelí veľkému náporu terorizmu a výzvam s ním spojenými. Útočiac na základné hodnoty ako demokracia či ekonomická stabilita a ľudské práva, na ktorých sa Európska únia snaží budovať svoje zázemie a rozvíjať sa, spôsobuje terorizmus na starom kontinente obrovské škody.

Kladíme si za cieľ preskúmať fenomén terorizmu a priblížiť čitateľa nielen k chápaniu jeho podstaty, no aj k chápaniu práce Európskej únie. V práci postupujeme od histórie terorizmu až po prostriedky, ktoré teroristi využívajú na páchanie svojich útokov, venujeme sa nielen orgánom Európskej únie, ktoré pôsobia v oblasti boja proti terorizmu, ale aj analýze legislatívnych aktov EÚ. V neposlednom rade sa práca zaoberá aj problematikou financovania terorizmu prostredníctvom legálnych i nelegálnych kanálov. Venujeme sa zároveň analýze vybraných teroristických útokov v Madride, Paríži a Vrběticiach, ekonomickým škodám terorizmu či vplyvu na ďalší vývoj v oblasti bezpečnostnej politiky Únie.

V úvode sme sa snažili čitateľovi predstaviť hlavné zameranie práce – všeobecný prehľad histórie a celospoločenského významu terorizmu, prehľad opatrení EÚ a pohľad na rozličné právno-ekonomické aspekty terorizmu nielen v teoretickom, ale aj praktickom ponímaní.

1. Terorizmus v minulosti a súčasnosti

Terorizmus ako násilný čin už zaregistroval azda každý člen ľudskej spoločnosti, aspoň sčasti si uvedomuje jeho podstatu a hrozbu, ktorú predstavuje nielen pre štátne zriadenia, ale aj pre bežných ľudí, ktorí sú jeho primárnym strategickým cieľom. Každý môže, a aj chápe terorizmus svojím subjektívnym spôsobom, na základe informácií, ktoré sú mu poskytované jemu blízkymi zdrojmi. Bezpochyby sa však jedná o jedno z najvážnejších porušení hodnôt ľudskej spoločnosti, dôstojnosti, ľudských práv a základných slobôd, na ktorých je postavený nielen právny poriadok EÚ, ale aj právny poriadok väčšiny právnych a demokratických štátov. Vo väčšine prípadov predstavuje nepredvídateľnú a asymetrickú hrozbu. Práve tieto vlastnosti z neho robia jednu z najvážnejších hrozieb súčasnosti. Ved' len v roku 2017 podľa štatistík Európskeho policajného úradu (EUROPOL) zomrelo 68 ľudí a 844 ľudí utrpelo zranenia v 9 členských štátoch Európskej únie. V tomto roku bolo zároveň zatknutých 975 jednotlivcov pre zločiny súvisiace s terorizmom.¹

Predtým, ako budeme skúmať ochranu, prevenciu a reálnu hrozbu, ktorej v súčasnosti čelíme, máme za cieľ najprv predstaviť pôvod terorizmu a načrtnúť jeho význam v histórii. Nemenej dôležité je vysvetliť fungovanie skupín a ich aktérov v dnešných časoch, nielen prostredníctvom ich činov, ale zameraním sa aj na ich ekonomické zázemie a motiváciu.

1.1. Od stredovekých kňazov skrz jakobínov až k Európskej únii

Slovo terorizmus v mysliach laikov, obyčajných ľudí, evokuje spoločenský fenomén, ktorý sa začal objavovať v 20. storočí, najviac po útokoch z 11. septembra 2001 vďaka jeho silnému politickému podkladu. Opak je ale pravdou.

Teror, nachádzajúc právny podklad už v rímskom práve, odvodený z latinského *terrere*, čo znamená vydesiť, vystrašiť, mal svoje nechválne postavenie naprieč históriou. Evidujeme činy ako ukrižovanie, kameňovanie, politické vraždy, často s náboženským podtónom. Medzi najvýznamnejších predstaviteľov možno zaradiť osoby označované „ako „assassines“ – v Perzii a Sýrii za úplatu či spoločenskú výhodu zavraždili kohokoľvek, kto bol mocnými označený a nebolo ho možné presvedčiť, aby zmenil svoje názory a postoje.“²

¹ European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *Terrorism* [online]. © 2022 [cit. 2025-03-25]. Dostupné na internete: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/terrorism>

² KAVICKÝ, Vladimír a GAŠPIERIK, Libor. *Terorizmus: hrozba doby*. Bratislava: Citadella, 2015. 334 s. ISBN 9788089628841.

Dovtedy terorizmus možno označiť ako jednoduchý, bez právnych obmedzení, a jednalo sa skôr o činy s teroristickými prvkami. Pojem teror sa v kontexte známom dnes, s dávkou benevolencie, začal používať v spojení s Jakobínskou vládou počas Veľkej francúzskej revolúcie. V jeho priebehu dochádzalo k masovým, verejným a demonštrátnym popravám politických oponentov s cieľom zastrašiť ich sympatizantov a nasledovateľov.³

Samotný pojem sa v priebehu rokov vyvíjal a stále vyvíja, ako môžeme vidieť na historických udalostiach naprieč celým svetom. Prvá polovica 19. storočia bola prvým míľnikom moderného terorizmu, kde boli celosvetovo zaznamenané atentáty a rôzne útoky, ktoré mali za cieľ vystrašiť vlády a donútiť občanov k povstaniam. Primárnym aktérom boli v danom období anarchisti. Na počiatku 20. storočia v Cárskom Rusku dokázali tieto organizácie anarchistov, s podobnosťou k „assassines“ a využívajúc silu jednotlivcov a malých skupín, doceliť svojho záujmu. Ich cieľom bolo zvrhnutie hlavy štátu, pomocou aktov, ktoré nemohli byť vládou a spoločnosťou ignorované – ako napríklad výbuchy bômb a iné násilné akty. V dnešnej dobe pozorujeme niečo ako návrat ku koreňom. Teroristi si uvedomujú, že ich hlavnou silou je utajenie, a neraz sa preto rozdeľujú na miniatúrne jednotky, zväčša na samostatných aktérov.⁴

Možno najznámejší akt terorizmu organizovaný menším počtom ľudí, bol atentát skupiny „Čierna ruka“ proti Rakúskej vláde, konkrétne akt zameraný na Františka II., priamo vedúci k začiatku I. svetovej vojny.⁵ Ako vieme, práve I. svetová vojna odštartovala mnohé udalosti ako bola o pár desiatok rokov II. svetová vojna a hneď po nej nasledujúca studená vojna, ktoré mali za svoj následok straty desiatok miliónov vojakov a civilistov či nepredstaviteľné škody na majetku. Na druhú stranu, práve tomuto teroristickému útoku vd'ačíme aj za Európsku úniu a mnohé iné pozitívne aspekty, ku ktorým smeroval vývoj v 20. storočí.

V neskorých rokoch 20. storočia sa začal prejavovať terorizmus nielen politický, ale aj náboženský. Príkladom je únos a vražda izraelských športovcov v Mníchove v roku 1972, čo bolo dôsledkom dodnes pretrvávajúceho napätia medzi Izraelom a ostatnými arabskými

³ IVOR, Jaroslav. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 469 s. ISBN 978-80-7380-546-3.

⁴ Council of Europe. *Counter terrorism strategy 2023-2027* [online]. n.d. [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://rm.coe.int/cdct-strategy-website-eng-final/1680b3ea38>

⁵ NOBLE, L. *Sarajevo 1914* [online]. Cambridge: Cambridge University Library. © 2025 [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914>

krajinami.⁶ Prispel k tomu tiež rozpad koloniálnych veľmocí, čo nakoniec viedlo k transformácii terorizmu z lokálneho na globálny, do podoby, v akej ho poznáme teraz.

1.2. Definícia súčasného terorizmu, jeho typológia a radikalizovanie

Dnes má terorizmus, na rozdiel od stredoveku a novoveku (ak dané činy môžeme s prižmúrenými očami nazývať aktmi terorizmu a nie len teroru a svojvôle vládcov) významnú, no nie chvályhodnú úlohu. Či si to pripúšťame alebo nie, v spektre posledných desaťročí sa viac a viac objavujú správy o nových organizáciách s rozličnými cieľmi a praktikami, rôznou štruktúrou a zázemím, no predsa s aspektmi, ktoré majú spoločné.

V chápaní pojmu terorizmus treba hľadiť na dve stránky, a to objektívnu a subjektívnu. V stručnosti vieme povedať že objektívna stránka znamená spáchanie trestného činu, teda samotný akt terorizmu, a subjektívna vyžaduje určitú motiváciu, cieľ páchatel'ov tohto trestného činu.⁷ Preto sa v tejto práci chceme pozrieť nielen na objektívnu stránku, teda samotné útoky, ale i na stránku subjektívnu, teda to, čo z obyčajných ľudí tvorí teroristov.

Právna úprava a dnešná situácia

Problematikou bolo zadefinovanie presného pojmu terorizmus v histórii, vzhľadom na premenlivý charakter aktov, organizovaných skupín a ich motivácií. Dôvod bola aj zásada práva *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* teda „niet trestného činu bez zákona“. Právo ale musí byť presné, jasné a zrozumiteľné. Z dôvodu premenlivého charakteru terorizmu a do roku 2000 nie veľmi častých útokov teroristov bolo všeobecnú definíciu problematické nájsť a aplikovať.

V minulom storočí sme v jednom okamihu dokázali nájsť až 110 rôznych definícií terorizmu.⁸ Toto číslo ilustruje, ako náročné bolo všeobecne zachytiť rozsah pojmu terorizmus do pár legislatívne záväzných viet. K najvýznamnejším normám medzinárodného práva následne patrila Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov (OSN) 1373

⁶ VOWINCKEL Annete. *Sport, Terrorism and the Media: The Munich Hostage Crisis of 1972* [online]. Potsdam: Zentrum für Zeithistorische Forschung Potsdam, 2007. [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: https://www.academia.edu/48636768/Sports_Terrorism_and_the_Media_The_Munich_Hostage_Crisis_of_1972

⁷ WALTER, Christian. Defining Terrorism in National and International Law. In: WALTER, Christian, VÖNEKY, Silja et al. (eds.). *Terrorism as a Challenge for National and International Law: Security versus Liberty?* Berlin, Heidelberg : Springer, 2003. 1479 s. ISSN: 0172-4770.

⁸ IVOR, Jaroslav. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 469 s. ISBN 978-80-7380-546-3.

z roku 2001.⁹ Aj keď táto rezolúcia nebola právne záväzná a mala charakter *soft law*, predstavovala významný posun v budúcim definovaní pojmu terorizmu.

Táto rezolúcia síce nezahŕňa definíciu terorizmu, no ustanovuje v článkoch 1 a 2 prostriedky boja proti financovaniu terorizmu, ktorý podľa nášho názoru vytvára jeden z najzákladnejších kameňov boja proti terorizmu a rovnako zakazuje všetky aktivity, ktoré by mohli podporovať terorizmus. Vieme povedať, že sa jedná o významnú rezolúciu v prípade prevencie. Síce priamo neurčovala, čo je a nie je terorizmus, pričom sa podľa nášho názoru k ochrane občanov na celom svete pred jeho následkami.

Následné obdobie, hlavne v dôsledku útokov z 11. septembra v New Yorku, len navýšilo obavy, ku ktorým musíme dodať, že boli opodstatnené, z dôvodu napríklad útokov v Paríži, Madride či Moskve. Obavy Európskej únie z hroby teroristických útokov viedli k prijatiu Rámcových rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a 2005/671/SVV.

Dnes však po dlhom vývoji vieme nájsť definíciu terorizmu v Smernici Európskeho parlamentu číslo 2017/541 z 15. marca 2017. V článku 3 spomínanej smernice sú definované viaceré úmyselné trestné činy terorizmu, vymedzené podľa vnútroštátneho práva a smerujúce svojou povahou a kontextom k poškodeniu krajiny alebo medzinárodnej organizácie, zároveň sledujúce ciele definované v odseku 2:

1. *Vážne zastrašiť obyvateľstvo;*
2. *Neoprávnene donútiť vládu alebo medzinárodnú organizáciu k určitému konaniu alebo zdržaniu sa konania;*
3. *Vážne destabilizovať alebo zničiť základné politické, ústavné, hospodárske alebo sociálne zriadenie krajiny alebo medzinárodnej organizácie.*¹⁰

Medzi už spomínané trestné činy môžeme okrem iného zaradiť útoky na životy osôb, s možnými následkami smrti, útoky na fyzickú integritu osoby, únosy, branie rukojemníkov, uvoľnenie nebezpečných látok a mnohých iných trestných činov menovaných v článku 3 danej smernice.¹¹ Presné vymedzenie všetkých činov, ktoré súvisia s terorizmom, uvádzame v podkapitole Financovanie terorizmu.

⁹ Rezolúcia OSN č. 1373:2001. UN Security Council, 2001. Dostupné na: <https://digitallibrary.un.org/record/449020?ln=en&v=pdf>

¹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541 z 15. marca 2017 o boji proti terorizmu

¹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541 z 15. marca 2017 o boji proti terorizmu

Menované i nemenované trestné činy, spadajúce pod danú definíciu, sú častokrát uskutočňované jednotlivcami, osamelými bunkami, ktorí ale prevažne prejavujú náklonnosť k takej či onakej teroristickej organizácii.

Čo si ale predstaviť pod pojmom teroristická organizácia alebo skupina?

V právnom poriadku SR vieme nájsť nasledovnú definíciu ¹²: „Štruktúrovaná skupina (teda skupina, ktorá nebola vytvorená náhodne) najmenej troch osôb, ktorá existuje počas určitého časového obdobia na účely spáchania trestného činu teroru alebo trestného činu terorizmu.“ Táto definícia bola prebraná zo sekundárneho práva Európskej únie, konkrétne taktiež zo Smernice o boji proti terorizmu 2017/541. Môžeme dodať, že táto skupina nemusí mať formálne vymedzené úlohy alebo stálu členskú základňu.

Veľká časť právnej úpravy a definícií týkajúcich sa terorizmu, bola prebraná do Slovenského právneho poriadku zákonom č. 161/2018. Daný zákon transponoval a vo veľkej miere pomáhal harmonizovať slovenskú právnu úpravu s právom EÚ a členských štátov.

Teroristické skupiny majú rôznu stratégiu boja a útokov, rôzne presvedčenie a zameranie, avšak, ako každá iná skupina, potrebujú svojich členov. Či už hovoríme o teroristických skupinách ako je al-Káida, Írska revolučná armáda (IRA), Islamský štát (ISIS), Fatah alebo iných, pre laika menej známych, ako napríklad Strana kurdských pracujúcich (PKK) v Turecku či Revolučná organizácia 17. novembra v Grécku.

Každá skupina musí na počiatku vytvoriť svoj imidž, meno a plán naplnenia svojich aktivít. Následne svoju pozornosť prenesú na výber médií, vo vhodnom načasovaní na svoju stratégiu upozornia verejnosť a vykonávajú svoje komunikačné ciele za účelom radikalizovania podobne zmýšľajúcich ľudí, potenciálnych členov. ¹³ Natíska sa otázka, aký je kľúč k prežitiu týchto skupín, prípadne, ak sa na to pozrieme z opačného súdku, aký je najefektívnejší spôsob na elimináciu takýchto skupín.

Dovolíme si povedať, že tak, ako sú v trhovej ekonomike dôležité podniky, tak aj v hierarchii teroristických organizácií je dôležitá pre prežitie skupinová spolupráca a zároveň v istom ohľade aj konkurencia.

¹² Zákon 300/2005 Z.z. Trestný zákon

¹³ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 216 s. ISBN 978-80-7380-777-1.

Slepá ulička alebo vstupná brána vykúpenia pre mnohých?

Natíska sa otázka, prečo by ľudia vstupovali do teroristických organizácií, či naopak, konali ako samostatné bunky, za cieľom zastrašenia či presadenia názorov násilnou cestou. Odpoveďou je radikalizácia.

Pod pojmom radikalizácia v ponímaní Európskej komisie môžeme rozumieť „postupný a komplexný proces, v ktorom jednotlivec alebo skupina prijíma radikálnu ideológiu alebo presvedčenie, ktoré akceptuje, používa alebo schvaľuje násilie vrátane teroristických činov na dosiahnutie politického alebo ideologického cieľa.“¹⁴

Inak by sme radikalizáciu zjednodušene vedeli nazvať „všeobecne ako proces, v ktorom jedinec smeruje k spáchaniu násilného činu na základe extrémistických názorov.“¹⁵

Práve radikalizovanie sa jednotlivcov po celom svete má za účelom neskorší prechod k terorizmu a k uskutočňovaniu ohavných činov, ktorých obeťami sú nevinní ľudia. Agentúra ICCT vybrala niektoré z primárnych dôvodov, ktoré odzneli na zasadnutí Spojených národov po útokoch z 11. septembra 2001, ktoré vedú k radikalizácii jedincov. Sú to:

- komunity ľudí zasiahnutých chudobou, chorobou, nevzdelanosťou a beznádejou;
- sociálna nerovnosť, marginalizácia a exklúzia;
- politický útlak, chudoba a porušovanie základných ľudských práv;
- nespravodlivosť, hlad, drogy, predsudky, nedostatok perspektív do budúcnosti;
- odmietnutie západnými krajinami;
- iné situácie vedúce k nešťastiu, exklúzii a nespravodlivostiam na obyvateľstve.¹⁶

V inom, ale predsa podobnom ponímaní sa vyjadruje k dôvodom radikalizácie dokument od Caleba Odorfera,¹⁷ napísaný a publikovaný pod záštitou Spojených Národov, v ktorom sa

¹⁴ European Commission. *Prevention of radicalisation* [online]. Directorate-General for Migration and Home Affairs, © 2025 [cit. 2024-11-03]. Dostupné na: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/prevention-radicalisation_en#:~:text=Radicalisation%20is%20a%20phased%20and,specific%20political%20or%20ideological%20purpose

¹⁵ HARDY, Keiran. Comparing Theories of Radicalisation with Countering Violent Extremism Policy [online]. In: *Journal for Deradicalization*. Griffith Criminology Institute, 2018 [cit. 2025-02-20]. ISSN: 2363-9849. Dostupné na <https://digitalcommons.fiu.edu/srhreports/violent-extremism/violent-extremism/37/>

¹⁶ SCHMID, Alex. *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review* [online]. The Hague: ICCT, 2013. [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://icct.nl/publication/radicalisation-de-radicalisation-counter-radicalisation-conceptual-discussion-and>

¹⁷ ODORFER, Caleb. *Root Causes of Radicalization in Europe and the Commonwealth of Independent States* [online]. New York: United Nations Development Programme, 2015. [cit. 2025-01-20]. Dostupné na

venuje okrem iného základným kameňom radikalizovania. Špecifikuje tri hlavné kategórie: relatívnu depriváciu, teda nesúladu medzi tým, čo by sa malo a tým čo je; slabým štátom ktorý nedokáže naplniť potreby svojich občanov; a odnímaním základných potrieb ľudí.

Kto je ale zodpovedný za relatívnu depriváciu? Máme za to, že ju spôsobujú primárne sociálno-ekonomické a politické faktory. V zásade možno tieto faktory frustrácie považovať za dôsledok „demografickej explózie, rastúcich očakávaní, slabej kapacity štátu a zmenšujúcich sa možností vzostupnej mobility“.¹⁸ Ak očakávania nie sú naplnené, má to za následok nespokojnosť obyvateľstva. Tá môže a často krát aj vedie v dlhodobom horizonte k radikalizácií.

Preto je dôležité, aby štát bol silný a dokázal očakávania obyvateľov naplniť. A nielen to, ale musí zabezpečiť poriadok na svojom území a priniesť možnosti na profesijný a osobnostný rozvoj, nehovoriac o zabezpečení základných ľudských potrieb, boji proti násiliu a pomáhaniu svojim občanom v utvrdzovaní ich identity.

Z predchádzajúceho textu vyplýva, že hlavnou príčinou radikalizácie je slabý štát, ktorý nedokáže zabezpečiť pre svojich občanov naplnenie ich potrieb, alebo ich potreby nebudaj potlačuje, či potlačuje ich práva a svojou politikou ich privádza do postavenia, ktoré obyvatelia daného štátu v určitom bode prestanú znášať. Zjednodušene, hovoríme o nedostatku demokracie, sily práva, dobrej štátnej správy, spravodlivosti a naopak o prebytku ilegálnych režimov, nerovnosti a sklamaní zo svojho štátu.¹⁹ Nemôžeme však opomenúť aj vplyv zahraničia, ktorý je zväčša nemalý, hlavne prostredníctvom financovania, násilných vpádov a vyvolávania vojen.

Tieto dôvody dávajú priestor skupinám, ktoré sa uchylujú k radikálnym a násilným praktikám na vyriešenie svojich problémov. Či takáto cesta vykúpenia sa z neželaného stavu funguje alebo nie, sme sa mohli presvedčiť na mnohých príkladoch z minulosti, kde sme mohli vidieť ako cesta radikalizácie viedla až k vytvoreniu teroristických skupín, ktorých akty dokázali otriasť svetom.

<https://www.undp.org/publications/discussion-paper-root-causes-radicalization-europe-and-commonwealth-independent-states>

¹⁸ ODORFER, Caleb. *Root Causes of Radicalization in Europe and the Commonwealth of Independent States* [online]. New York: United Nations Development Programme, 2015. [cit. 2025-01-20]. Dostupné na <https://www.undp.org/publications/discussion-paper-root-causes-radicalization-europe-and-commonwealth-independent-states>

¹⁹ SCHMID, Alex (ed.). *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. New York: Routledge, 2011. 736 s. ISBN 978-0-203-82873-1.

Motivácia radikalistov (teroristov)

Extrémistické alebo teda radikalistické skupiny sú často motivované nielen vyššie opísanými javmi, no významnú úlohu zohráva aj presvedčenie, viera. Avšak nie je to také jasné, aké sa na prvý pohľad môže zdať.

Človek, budúci radikál, extrémista alebo terorista sa na svojom počiatku nachádza v situácii, ktorá ho pomalým spôsobom dovedie na cestu násilia. Môže to byť nátlakom sociálnych skupín, ktoré vidia násilie a nátlak ako najjednoduchšiu cestu k zmene. Môže to byť zanietené presvedčenie s nesprávnym pochopením situácie, historický vývoj, národná hrdosť a mnohé iné aspekty.

Takýto jedinec sa skôr či neskôr dostane do kontaktu s podobne zmýšľajúcou skupinou ľudí, čo je pre neho lákavé. Vo svojom presvedčení nie je sám a má podporu sebe podobných ľudí. Tieto organizácie po zvážení svojich možností aplikujú proces konvertovania jednotlivcov pre svoje ciele.²⁰ Táto skupina zjednodušuje možnosť vstupu a usiluje sa o dostatočnú spoločenskú základňu na uplatnenie svojho vplyvu a potenciálu.

Aby sme veci uviedli na pravú mieru, neexistuje jednotný profil teroristu. Rovnako ako vojak sa môže stať vojnovým zločincem, aj militantný aktivista sa môže stať teroristom prekročením tenkej hranice. Niektorí môžu byť motivovaní ideológiou, vzrušením, iní zase z osobných dôvodov, ako sú tragédie, ktoré ich postihli, ich problémy a frustrácie.²¹

Účastníkov zapojených do politického násilia či terorizmu na základe ich charakteristík vieme zaradiť medzi ideologických aktivistov (ideologickí či politickí vodcovia), driftérov a spolucestujúcich (tých, ktorí hľadajú začlenenie či ochranu) a sociálne frustrovaných (diskriminovaní, obeť kriminality či jej tvorcovia...). Nemôžeme však toto delenie považovať za definitívne. Existuje mnoho aspektov, ktoré vplývajú na tvorbu teroristov, radikalistov. Ako sme už spomínali, sú to ľudia, ktorí majú osobné dôvody. Tými môže byť pomsta, hľadanie uznania, nenávisť, láska k už zradikalizovanému človeku a mnohé iné dôvody, ako

²⁰ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 216 s. ISBN 978-80-7380-777-1.

²¹ SCHMID, Alex. *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review* [online]. The Hague: ICCT, 2013. [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://icct.nl/publication/radicalisation-de-radicalisation-counter-radicalisation-conceptual-discussion-and>

nespravodlivosť a podobne.²² Niektoré z týchto faktorov môžu vplývať ako akcelerátory, niektoré opačne tlmia výskyt terorizmu a radikalizácie. Z tých, ktoré podporujú ich tvorbu, vieme vymenovať napríklad poníženie, hrozby, násilné protiteroristické kampane vedené na obyvateľoch krajiny. Na druhú stranu, vhodná mediálna kampaň či umiernennejšia protiteroristická kampaň vie mať veľký vplyv na zmenšenie radikalizácie.²³ Nie je teda všetko čiernebiele, nie každý je iba radikál a terorista či slušný občan. Na to, aby sa niekto stal teroristom, vplýva nesmierne množstvo faktorov. Pri správnom riešení tohto problému, chápatosťou a rozumným používaním stratégií, je možné obrovské množstvo ľudí odradiť od radikalizácie.

Aby sme túto podkapitolu zhrnuli, motivácia ľudí ako psychologický faktor, dokáže aj z obyčajného človeka, „slušného“ občana, ktorý, celý svoj život nepreukazoval násilné tendencie, neradikalizoval sa a dalo by sa povedať, že viedol riadny a usporiadaný život, spraviť v konečnom dôsledku teroristu. Jednať sa môže o rôzne aspekty, či už sú to motivácie ideologické, pod ktorými rozumieme etnické či politické tlaky, motivácie experimentálne, vandalistické, motivácie za účelom dosiahnutia zisku alebo motivácie afektové, či s cieľom dosiahnuť uznanie.²⁴

Opísanie celého širokého spektra všetkých možností, ktoré dokážu z človeka vytvoriť radikála a neskôr teroristu, je snád' nemožné. Považovali sme však za dôležité načrtnúť túto problematiku pre pochopenie mnohých útokov, ktoré sa odohrali, a aj tým, ktorým sa budeme venovať v rámci tejto práce, keďže z nášho pohľadu je nevyhnutné pochopiť nielen čo sa stalo, ale hlavne prečo.

Typológia terorizmu

Typológie a špecifikácia sa vyskytovali a vyskytujú od nepamäti v sociálnych vedách ako prostriedok na klasifikovanie zjavne súvisiacich fenoménov.²⁵ Aj keď sme v predchádzajúcom texte špecifikovali, čo je terorizmus, kto je terorista, proces ako sa ním človek stane a motiváciu, ktorá ho k tomu vedie, tiež považujeme za dôležité pochopiť, akým spôsobom terorizmus

²² SCHMID, Alex. *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review* [online]. The Hague: ICCT, 2013. [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://icct.nl/publication/radicalisation-de-radicalisation-counter-radicalisation-conceptual-discussion-and>

²³ SCHMID, Alex (ed.). *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. New York: Routledge, 2011. 736 s. ISBN 978-0-203-82873-1.

²⁴ KAVICKÝ, Vladimír a GAŠPIERIK, Libor. *Terorizmus: hrozba doby*. Bratislava: Citadella, 2015. 334 s. ISBN 9788089628841.

²⁵ SCHMID, Alex (ed.). *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. New York: Routledge, 2011. 736 s. ISBN 978-0-203-82873-1.

delíme. Zastávame totižto názor, že nie je terorizmus ako terorizmus. Existuje široká škála aktov, motivácií a cieľov, ktoré teroristi sledujú.

Musíme rozlišovať cieľ ublížiť z náboženskej motivácie a oproti tomu cieľ presadiť záujmy svojho ľudu a krajiny. Z iného súdka je tiež cieľom destabilizovať súperiace štáty stojace proti záujmom iného štátu, ktorý sa neodvažuje priamo obviňovať alebo zaútočiť na svojich súperov a preto využíva nekonvenčné stratégie, presnejšie terorizmus.

Zamerali sme sa preto na klasifikovanie terorizmu podľa rôznych aspektov, či už z hľadiska motivácie, etnologických alebo iných dôvodov.

Delenie terorizmu, ktoré pre svoje štatistiky využíva EUROPOL:

- džihádistský alebo inak nábožensky motivovaný terorizmus;
- etno-nacionalistický a separatistický terorizmus;
- ľavicový a anarchistický;
- pravicový;
- jednorazový;
- bližšie nešpecifikovaný, alebo iný terorizmus.²⁶

Všeobecne toto delenie vystihuje najpodstatnejšiu časť teroristických činov, aj keď delenia sa rôznia od autora k autorovi.

Radi by sme poukázali aj na možnosť delenia terorizmu podľa miesta činnosti tej či onej organizácie. Tá môže pôsobiť regionálne, teda v rámci jedného štátu, alebo práve naopak, v rámci celého sveta – globálne.

Okrem spomínaných uvádzame aj ďalšie delenia, ktoré nám pomôžu v pochopení výraznejšej diferenciácie terorizmu, a teda toho, že nie je terorista ako terorista:

- Terorizmus štátny, protištátny (neštátny) a individuálny;
- Konvenčný (využívanie výbušnín, zbraní, atentátov, únosov) a nekonvenčný (využívajúci zbrane hromadného ničenia).
- Terorizmus podľa vzniku:
 - o politický – dôsledok politického boja medzi krajne orientovanými politickými stranami;

²⁶ European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *Terrorism* [online]. © 2022 [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/terrorism>

- ideologický – dôsledok stretu záujmov ideológií;
 - sociálny – dôsledok zlej ekonomickej situácie;
 - kriminálny – sledovanie záujmov ako zisk peňazí, majetku a informácií;
 - nacionalistický – dôsledok stretu záujmov národov, etník;
 - idiosynkratický – dôsledok chorobného odporu voči určitej kategórii osôb, ktoré sa líšia politickou alebo ideologickou orientáciou;
 - psychopatologický – dôsledok fanatizmu alebo duševne chorých osôb;
- Terorizmus zameraný na likvidáciu pravých (štátne inštitúcie, vysoko postavený úradníci) a nepravých objektov (nepriamo zapojené objekty, ako je verejnosť, prostredníctvom ktorých sa robí tlak na vládu, hnutia, politické strany).²⁷

Delení a definícií je množstvo. Vybrali sme tie, ktoré najviac vystihujú podstatu väčšiny útokov a sú v dnešnej dobe najčastejšími. Keďže sa v práci venujeme situácií v Európskej únii, budeme sa zameriavať primárne na systematiku, ktorú upravuje právo EÚ a s ktorou pracuje aj samotná EÚ a EUROPOL vo svojich dátach.

1.3. Financie terorizmu

Ako každý jednotlivec, podnikateľ, právnická osoba či skupina, aj teroristické organizácie potrebujú jednu kľúčovú zložku na ich fungovanie, a tou sú financie. Tieto môžu byť poskytované akýmkoľvek subjektom, či už sú to jednotlivé osoby, a to fyzické aj právnické, politické skupiny, vlády a iné organizácie. Pri povahe ich činnosti získavanie financií však nie je také jednoduché, ako sa na prvý pohľad môže zdať.

Financovaním terorizmu môžeme rozumieť poskytovanie alebo zhromažďovanie finančných prostriedkov akýmkoľvek spôsobom, a to priamo alebo nepriamo, s úmyslom použiť ich, alebo s vedomím, že sa majú použiť úplne, alebo z časti na spáchanie akéhokoľvek trestného činu v zmysle článkov 1 až 4 rámcového rozhodnutia Rady 2002/475/SVV.²⁸

Týmito trestnými činmi môžeme rozumieť, ako sme už naznačili v úvode tejto práce, činy spáchané s cieľom zastrašiť obyvateľstvo, neoprávnene naliehať na vládu alebo medzinárodnú organizáciu, aby niečo vykonala či zdržala sa vykonať, alebo vážne destabilizovať alebo

²⁷ KAVICKÝ, Vladimír a GAŠPIERIK, Libor. *Terorizmus: hrozba doby*. Bratislava: Citadella, 2015. 334 s. ISBN 9788089628841.

²⁸ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu*

poškodiť základné politické, ústavné, hospodárske alebo sociálne štruktúry krajiny alebo medzinárodnej organizácie. Tieto činy môžu zahŕňať:

- útoky na životy osôb, útoky na fyzickú integritu osoby;
- únosy osôb, lietadiel, iných prostriedkov verejnej alebo nákladnej dopravy;
- spôsobenie značného poškodenia vládneho alebo verejného zariadenia, dopravného systému, infraštruktúry, vrátane informačného systému, pevných plošín nachádzajúcich sa na pevninskom prahu, verejného miesta alebo súkromného majetku, ktoré by mohlo ohroziť ľudský život alebo mať za následok značné ekonomické straty;
- výroba, vlastníctvo, získanie, preprava, dodávka alebo použitie zbraní, výbušnín alebo jadrových alebo chemických zbraní, ako aj výskum a vývoj biologických a chemických zbraní;
- uvoľnenie nebezpečných látok alebo spôsobenie požiaru, záplav alebo výbuchov, ktorých následkom je ohrozenie ľudského života;
- zasahovanie do alebo prerušenie dodávok vody, elektriny alebo akéhokoľvek iného základného prírodného zdroja, ktorých následkom je ohrozenie ľudského života;
- vyhrážanie sa týmito činmi.²⁹

Radíme medzi ne aj riadenie teroristickej skupiny, poskytovanie informácií a materiálnych zdrojov týmto skupinám, účasť v nich, nábor a výcvik na terorizmus či verejné podnecovanie k spáchaniu teroristického činu.³⁰

S odkazom na definíciu ktorú sme uviedli, finančnými prostriedkami v tomto prípade nerozumieme len peňažnú formu. S odkazom na Medzinárodný dohovor o potláčaní financovania terorizmu prijatý v New Yorku v roku 1999, rozumieme finančnými prostriedkami majetok akéhokoľvek druhu, hmotný alebo nehmotný, hnutel'ný alebo nehnuteľný, bez ohľadu na spôsob, akým bol získaný.³¹

V svetle tejto definície vnímame, že trestného činu podporovania terorizmu sa dopustí každý, kto dodá teroristom akýkoľvek majetok, ktorý mal predtým vo svojom vlastníctve. Rovnako musíme však mať na zreteli, že tak musí spraviť vedome.

²⁹ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu*

³⁰ *Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu*

³¹ *Oznámenie č. 593/2002 Z.z. Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o prijatí Medzinárodného dohovoru o potláčaní financovania terorizmu*

Pranie peňazí

Odlišujeme aj pojem pranie špinavých peňazí, ktoré zjednodušene znamená legalizáciu príjmu z trestnej činnosti. Častokrát je práve takýto majetok zdrojom finančných prostriedkov teroristov. Pranie peňazí je nutné z dôvodu získavania tak vysokého objemu finančných prostriedkov z ilegálnej činnosti, že ich priame využívanie by veľmi rýchlo vzbudilo pozornosť orgánov zodpovedných za dohľad nad finančným trhom a rovnako tak aj orgánov činných v trestnom konaní.

Samotné prepieranie pozostáva z troch činností, a to z (i) umiestnenia, (ii) rozvrstvenia a (iii) integrácie.³² Umiestnením rozumieme prvotné štádium uvedenia špinavých peňazí do regulárneho finančného systému skrz rôzne kanály dostatočne vzdialené od samotného zdroja. Ide napríklad o vloženie malých súm na bankové účty, kupovanie drahých predmetov či gambling. Následne môžeme pozorovať delenie týchto financií skrze viacero fyzických či právnických osôb s cieľom vyhnúť sa detekciou zo strany orgánov, čo ich robí nesmierne náročnými na vystopovanie. Treťou a poslednou činnosťou, ktorou je integrácia, tieto prostriedky vstupujú do „čistej“ ekonomiky a môžu byť následne používané takmer bez podozrenia, kde osoby používajú tieto peniaze skrz svoje umelo vytvorené podniky, navonok vykazujúce činnosť, alebo nadcenením faktúr či inými chytrými a stále inovujúcimi sa spôsobmi.³³

Iné zdroje financovania

Prečo ale teroristické organizácie potrebujú finančné prostriedky a aká môže byť motivácia subjektov, ktoré tieto zdroje teroristickým organizáciám prinášajú? Respektíve, odkiaľ vlastne tieto zdroje teroristické organizácie získavajú?

Samotné zdroje vieme zatriediť jednoducho:

- Vlastné:
 - o legálne
 - o nelegálne
- Cudzie:

³² LESSAMBO, Felix. Money Laundering and Combating Finance Terrorism. In: *Anti-Money Laundering, Counter Financing Terrorism and Cybersecurity in the Banking Industry* [online]. Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions. Palgrave Macmillan, 2023 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-031-23484-2_1

³³ MURPHY, Colin Michael. *Understanding the EU's response to money laundering: New EU anti-money laundering package* [online]. EPRS, publ. 03.09.2024 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2024\)762387](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)762387)

- legálne
- nelegálne³⁴.

Prvým spôsobom je samofinancovanie, či už zo zdrojov legálnych alebo nelegálnych. Ako príklad uvedieme teroristickú organizáciu al-Káida, ktorá financie získavala prostredníctvom spoločností, ktoré obchodovali s ropou a ich majiteľom bol neslávne známy Usama Bin Ládín, ktorý bol zároveň hlavou tejto skupiny.³⁵ (11) Vedeli by sme povedať, že tento spôsob je na hranici medzi financovaním cudzím a vlastným, avšak jedná sa o jednu osobu ktorá bola hlavou oboch inštitúcií, prikláňame sa teda k názoru, že sa jednalo o vlastné financovanie.

V Európe je pozorovaný trend financovania teroristických skupín pomocou podnikov, často zahŕňajúcich kaviarne, bary, čerpacie stanice či reštaurácie, alebo predajom oblečenia, publikácií či lístkov na podujatia, primárne ľavicovými extrémistami.³⁶ (12) Na prvý pohľad sa jedná o neškodný biznis, ktorý prináša jeho vlastníkovi výnos, no pri hlbšom skúmaní si uvedomíme, že vysoká časť výnosov končí práve v rukách teroristov a ich organizácií.

Inou možnosťou sú zase príspevky členov, ktorí ich získali legálne, napríklad mzdou v ich zamestnaní, darmi, alebo predajom majetku. Títo členovia sú často sfanatizovaní a silne motivovaní ideológiou alebo inou túžbou niečo zmeniť, až sú ochotní investovať podstatnú časť svojho majetku.

Vlastnými nelegálnymi zdrojmi zas vieme označiť aj zdroje získané trestnou činnosťou – predaj drog, únosy osôb, vydieranie, pirátstvo, obchodovanie s ľuďmi a zbraňami, ale aj falšovanie značkového oblečenia a iných tovarov.³⁷

Takéto aktivity nielen financujú terorizmus a výrazne prispievajú k hrozbe ďalšieho útoku, rovnako tak spôsobujú aj značné ekonomické škody či už podnikateľom alebo samotným štátom už len v štádiu samotnej existencie teroristickej organizácie, napríklad už skrz spomínané falšovanie.

³⁴ IVOR, Jaroslav. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 469 s. ISBN 978-80-7380-546-3.

³⁵ STIERANKA, Jozef a kol. *Legalizácia príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 196 s. ISBN 978-80-8168-912-3.

³⁶ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2023*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 93 s. ISBN 978-92-95220-91-1.

³⁷ STIERANKA, Jozef a kol. *Legalizácia príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 196 s. ISBN 978-80-8168-912-3.

Druhou možnosťou, ktorú teroristické organizácie využívajú na získavanie finančných príspevkov, sú zdroje externých, teda cudzích, subjektov. Ak si predstavíme investovanie do spoločností na akciovom trhu, kde investujeme kapitál na to, aby sme dosiahli zisk, v tomto prípade ide o niečo veľmi podobné. Rozdiel je v tom, že tieto cudzie organizácie „investujú“ kapitál na presadenie svojich cieľov prostredníctvom terorizmu. Keďže väčšina informácií je chránená zákonmi, je ťažké zistiť, či takéto spoločnosti naozaj terorizmus financujú (bankové, obchodné a iné tajomstvá).

Kto sú ale títo „cudzí investori“? Môžu nimi byť štáty, snažiac sa utvrdiť svoje postavenie na svojom území alebo globálne, a zároveň snažiac sa destabilizovať súčasnú politickú situáciu. Ich podpora môže spočívať v širokej škále prostriedkov, či už finančných, materiálnych alebo iných, ako sú poskytnutie bezpečného útočiska, falošných dokladov alebo zabezpečovanie bezproblémových prevodov peňazí. Tu hovoríme už o spomínanom politickom terorizme. Rovnako tak to môžu byť organizácie – legálne aj nelegálne, obchodné spoločnosti, nadácie a neziskové organizácie. Poskytujú materiálnu (zbrane, technické vybavenie) alebo finančnú pomoc.³⁸

Ďalšou možnosťou je aj zneužívanie postavenia neziskových organizácií a donácií zbieraných na rôznych podujatiach či on-line pod záštitou inej organizácie, častokrát humanitárnej pomoci. Tieto zdroje sú následne redistribuované bunkám teroristických organizácií prostredníctvom tradičných alebo nekonvenčných systémov, slúžiacim priamo k aktivitám v zónach konfliktu, alebo na verbovanie a radikalizáciu nových členov.³⁹

Keďže sme spomínali aj nelegálne zdroje, z ktorých financie pochádzajú, je dôležité poznamenať, že prevádzanie takýchto zdrojov nie je jednoduché. „Prepranie“ samotné si vyžaduje náročný proces, počas ktorého subjekty dbajú na to, aby sa informácie o pôvode majetku nedostali do rúk štátnym či európskym autoritám.

Peniaze získané týmto spôsobom potrebujú „prepranie“. Prepraním špinavých peňazí rozumieme zmenu povahy alebo prevod majetku, s vedomím subjektu že tento majetok pochádza z trestnej činnosti, s cieľom utajiť jeho pôvod, či zakryť jeho, povahu, miesto, pohyb a utajiť zdroj, aby nebolo možné zistiť, že takýto majetok z nelegálnej činnosti pochádza.

³⁸ NORTON, Simon a CHADDERTON, Paula. *Detect, disrupt and deny: Optimising Australia's counterterrorism financing system* [online]. Australian Strategic Policy Institute, 2016 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://www.aspi.org.au/report/detect-disrupt-and-deny-optimising-australias-counterterrorism-financing-system>

³⁹ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2023*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 93 s. ISBN 978-92-95220-91-1.

Rovnako tým rozumieme aj samotné nadobudnutie či len hocakú účasť na akomkoľvek z týchto konaní.⁴⁰

Rovnako dôležité sú aj systémy, prostredníctvom ktorých tieto organizácie k financiám prichádzajú. Do úvahy prichádza využitie systémov klasických, teda prostredníctvom bánk. V tomto prípade je potrebné transfer uskutočňovať spôsobom, kedy nie je možné zistiť pôvod, obsah a účel presunov.⁴¹

Okrem tradičného spôsobu zasielania peňazí vieme hovoriť aj o systéme Hawala. Označuje sa za systém zasielania peňazí bez peňazí. Znie to zmätočne, no podstatou je, že nedôjde k žiadnemu fyzickému presunu peňazí. Tento systém bol hojne využívaný skupinou al-Káida a inými, s rozmáhajúcim sa trendom po útokoch z 11.9.2001. Jedná sa o zastaralý bankový systém zabezpečujúci bankové prevody mimo formálnych finančných inštitúcií. V podstate tento systém funguje skrz „Hawala dílerov“. Títo díleri sprostredkujú prevody spôsobom, že zasielateľ odovzdá peniaze dílerovi v krajine A a ten mu zašle heslo. Díler sprostredkuje informácie druhému dílerovi, ktorý sa nachádza v krajine B, zatiaľ čo zasielateľ zašle heslo k peniazom prijímateľovi, ktorý sa následne s dílerom v jeho krajine vysporiada.⁴²

Ako môžeme vidieť, tento systém, síce zastaralý, obchádza bankové systémy súčasnosti a predstavuje hrozbu aj v priestore modernej ekonomiky plnej vyspelej techniky. Dôležité je poznamenať, že hlavne vďaka absencii generických dát o transakciách je tento systém stále účinný a ťažko regulovateľný.

1.4. Hrozby a ciele, formy útokov

Veríme, že sme fenomén terorizmu dostatočne a jasne dokázali čitateľovi predstaviť a dať mu predstavu o tom, aké môžu byť následky a hrozby samotných útokov teroristických organizácií. Ak sa pozrieme na vývoj, tabuľkovo zobrazený v prílohe 1, posledných rokov v Európskej únii,⁴³ na základe zozbieraných štatistík zozbieraných vidíme osciláciu vôkol podobného počtu teroristických útokov a rovnako tak zatknutí až do roku 2020, kedy tento počet začal klesať.

⁴⁰ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu*

⁴¹ STIERANKA, Jozef a kol. *Legalizácia príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 196 s. ISBN 978-80-8168-912-3.

⁴² ALENOVA, Marzhan, UTALIYEVA, Assem a LI, Ki-Joune. *Detecting Hawala Network for Money Laundering by Graph Mining* [online]. The Journal of Finance and Data Science, 2024 [cit. 2025-03-29]. ISSN 2405-9188. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.jfds.2024.100147>

⁴³ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2015 - 2024*.

Zaujímavosťou je, že aj napriek tomu, že najviac zatknutí z podozrenia uskutočňovania trestného činu terorizmu bolo zaradených do kategórie džihadistického terorizmu, najviac útokov bolo vykonaných ľavicovými, pravicovými alebo separatistickými aktérmi.

V posledných rokoch vidíme stúpajúci trend snahy aj iných skupín, nielen nábožensky motivovaných, na dosiahnutie svojich cieľov prostredníctvom terorizmu. Tieto štatistiky predstavujú trend, pred ktorým sa musí mať na pozore nielen Európska únia, ale aj celý svet, a to primárne vo svetle súčasnej nestabilnej geopolitickej situácie.

Pre pochopenie hrozby uvádzame zbežnú definíciu ľavicových, pravicových a etno-nationalistických útokov a ich zameranie:

- ľavicoví a anarchistickí aktéri:
 - o ich snahou je svojou činnosťou zapáliť plameň revolúcie, pričom ich cieľom je politický, sociálny a ekonomický systém štátu. Revolúciou sa snažia presadiť svoju ideológiu, socializmus. Príkladmi sú talianske Červené brigády, Grécka revolučná organizácia 17. novembra alebo nemecká Červená armádna frakcia.
 - o Tieto krajiny sú aj primárnymi miestami výskytu útokov ľavicových teroristov.⁴⁴
- Pravicoví aktéri:
 - o rovnako ako ich náprotivok, ľavicoví teroristi, svojou snahou chcú presadiť zmenu štátno-sociálno-ekonomického zriadenia, často s autokratickým a autoritatívnym smerovaním. Perfektnými príkladmi sú neo-nacisti či neo-fašisti, ktorí otvorene vyznávajú nenávisť voči LGBTQ+ či iným minoritám a rasám.
- Etno-nacionalistickí a separatistickí aktéri:
 - o Často motivovaní silným cítením k národu, etniku alebo náboženstvu. Ich cieľom je primárne odtrhnúť sa od iného štátu či obsadiť územie inej krajiny pre svoju materskú. V týchto skupinách sa často vyskytuje silné krajne pravicové alebo ľavicové cítenie.⁴⁵
- Ostatní a nešpecifikovaní aktéri

⁴⁴EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2023*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 93 s. ISBN 978-92-95220-91-1.

⁴⁵EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2022*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. 95 s. ISBN 978-92-95220-44-7.

- V týchto kategóriách vieme nájsť útoky, ktoré sú neobvyklé a nie sú vykonávané štandardnými aktérmi terorizmu podľa systematiky EÚ, alebo činy, ktoré nemali dostatok dôkazov na preukázanie tej či onej motivácie.

Je nadovšetko jasné, že každá z týchto skupín má svoje ciele a zároveň aj prostriedky, ktorými je ochotná za každú cenu tieto ciele naplniť. Preto prinášame základný prehľad toho, aké formy útokov teroristické skupiny využívajú.

Fyzické zbrane

Najjednoduchšou, no zároveň najnebezpečnejšou hrozbou je útok fyzickými zbraňami, ako sú chladné zbrane (nože, mačety...), či zbraňami strelnými. Strelné zbrane vieme rozdeliť medzi masovo produkované a improvizované, ktoré majú spoločné jedno, a to cenu. Teroristické organizácie sa spoliehajú na lacné a staršie zbrane, ako je AK-47, ktoré sú široko dostupné na čiernom trhu. Druhým variantom, produkčne náročnejším, sú výbušniny, ktoré sú zároveň najpoužívanejšími. Môže sa jednať o improvizované výbušniny, samovražedné vesty alebo zápalné bomby.⁴⁶

Technologické prostriedky

Ako môžeme vidieť napríklad v prebiehajúcom vojnovom konflikte na Ukrajine alebo v iných častiach sveta, drony sa stávajú súčasťou konvenčnej stratégie boja vďaka svojim lacným výrobným nákladom a ľahkosti ovládania. Práve to sú vlastnosti, ktoré z nich robia nebezpečnú zbraň najmä v rukách teroristov

Ďalším nebezpečným prostriedkom boja sú rôzne počítačové vírusy ako ransomware, trójsky kôň a iné, ktoré môžu slúžiť na získanie citlivých informácií kritickej infraštruktúry alebo na vydieranie osôb.⁴⁷

Psychologické prostriedky

21. storočie je definované internetom a svojou rýchlosťou a až príliš ľahkou dostupnosťou informácií na sociálnych sieťach a iných webových stránkach. Práve toto môžu teroristické

⁴⁶ UNODC. *Conventional Terrorist Weapons* [online]. United Nation Office on Drug and Crime, n.d. [cit. 2024-11-23]. Dostupné na:

[https://www.unodc.org/images/odccp/terrorism_weapons_conventional.html#:~:text=They%20include%20pistols%20\(which%20are,guns%20and%20light%20machine%20guns](https://www.unodc.org/images/odccp/terrorism_weapons_conventional.html#:~:text=They%20include%20pistols%20(which%20are,guns%20and%20light%20machine%20guns)

⁴⁷ UNODC. *Conventional Terrorist Weapons* [online]. United Nation Office on Drug and Crime, n.d. [cit. 2024-11-23]. Dostupné na:

[https://www.unodc.org/images/odccp/terrorism_weapons_conventional.html#:~:text=They%20include%20pistols%20\(which%20are,guns%20and%20light%20machine%20guns](https://www.unodc.org/images/odccp/terrorism_weapons_conventional.html#:~:text=They%20include%20pistols%20(which%20are,guns%20and%20light%20machine%20guns)

organizácie ľahko využiť na ovplyvnenie nevinných osôb, zasiatie strachu a paniky či rozosievanie svojej propagandy a potenciálny nábor nových členov.

Teroristi sa často v svojom „boji na internete“ uchýľujú k používaniu zašifrovaných stránok alebo priamo dark webu, za účelom ochrániť identitu organizácie a vyhnúť sa blokovaniu zo strany autorít.⁴⁸

CBRN prostriedky

V tomto prípade hovoríme o zbraniach chemických (chlór či yperit), biologických (patogény, vírusy), rádiologických (bomby s rádioaktívnym materiálom) a nukleárných, aj keď v tomto prípade je šanca na ich získanie mizivá.⁴⁹ Aj keď je táto šanca mizivá, ak by sa teroristom podarilo dostať k zbraniam, ktoré dokážu napáchať obrovské škody (rozumejme bojové plyny, rôzne chemikálie na otrávenie vody či pôdy), alebo nebodaj ku zbraniam hromadného ničenia, následky by mohli byť katastrofálne.

Umelá inteligencia a terorista

Vývojom moderných technológií napredujú aj variácie útokov zo strany teroristov. Len pred pár rokmi nám predstava teroristov operujúcich desiatky dronov prišla nereálna, dnes už to môže byť realitou. Rovnako tak nám prišla nereálna vízia počítačového programu, ktorý dokáže „premýšľať“ a prispôsobovať sa⁵⁰ a vykonávať za nás rôzne úlohy, či hľadať informácie na základe rôznych algoritmov pomocou mechanického a hĺbkového učenia sa.

Umelá inteligencia je ako nástroj – v nesprávnych rukách dokáže napáchať množstvo škôd. Na báze bežného užívania nám pomáha ako generátor textu, obrázkov, videí, pričom sa vyvíja závratnou rýchlosťou. Práve to môže byť problémom – už internet samotný je silným nástrojom na radikalizáciu a šírenie propagandy skrz rôzne sociálne siete alebo hry. S použitím AI bude tento trend iba napredovať. Rovnako pomocou AI dokážu teroristi potenciálne zefektívniť svoje kybernetické útoky na elektronické komunikačné siete, či vďaka integráciám AI do hardware-u ako sú autonómne vozidlá alebo roboty, rozšíriť potenciálne hrozby útokov.⁵⁰

⁴⁸ BALDASSARRE, Silvia. Cyberterrorism and Religious Fundamentalism: New Challenges for Europe in the Age of Universal Internet Access [online]. In *Religions*, 2023; 14(4):458 [cit. 2024-11-23]. Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/rel14040458>

⁴⁹ ChatGPT. Prompt: „Aké prostriedky teroristi využívajú na útoky a zdroje?“ OpenAI, n.d. [cit. 2024-11-23]. Dostupné na: <https://chatgpt.com>

⁵⁰ UNICRI a UNCT. *Algorithms and Terrorism: The malicious use of artificial intelligence for terrorist purposes* [online]. New York: United Nations Office of Counter-Terrorism, 2021 [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://unicri.org/News/Algorithms-Terrorism-Malicious-Use-Artificial-Intelligence-Terrorist-Purposes>

Každú z týchto možností môžu teroristi využiť na útok na nevinné obyvateľstvo s cieľom presadiť svoj cieľ stoj čo stoj, a to vrhá tieň strachu do každodenného života ľudí. Ako sme uviedli v úvode, terorizmus, asymetrická, dynamická a neustále meniac sa hrozba, zasahujúca ekonomickú stabilitu a demokraciu, predstavuje nesmierne nebezpečenstvo aj v čase písania tejto práce. Terorizmus je veľmi premenlivý fenomén, schopný sa prispôsobovať zmenám závratnou rýchlosťou – tým pádom dokáže ľahšie vyhľadávať zraniteľné miesta. Práve komplexnosť a sofistikovanosť útokov zdôrazňuje potrebu rozmanitej, efektívnej a koordinovanej legislatívy na medzinárodnej úrovni v podmienkach Európskej únie.

Preto sa nasledujúca kapitola zameriava práve na legislatívu, jej vývoj naprieč rokmi a prijaté právne úpravy, reflektujúce potreby dneška a obyvateľov Únie.

2. Legislatíva a Európskej únie, orgány Európskej únie, vývoj v čase a analýza

S odkazom na predchádzajúcu kapitolu práce, v ktorej sme sa venovali výkladu pojmu terorizmus, jeho vývoju v čase, vzniku teroristov a ich skupín a rovnako praktikám, ktoré teroristi využívajú či už na financovanie svojej činnosti alebo na činnosť samotnú, považujeme za kľúčové aj s ohľadom na zameranie práce, venovať sa právu na úrovni Európskej únie upravujúcemu ochranu jej obyvateľov proti činnostiam teroristov.

Pre účely tejto práce môžeme pod pojmom právo Európskej únie rozumieť relevantnú judikatúru v prípadoch, ktoré sa dostali pred Súdny dvor Európskej únie alebo pred ESLP, rôzne sekundárne pramene práva, ako nariadenia a smernice schválené orgánmi Európskej únie.

Vzhľadom na vývoj posledných desaťročí a rastúcu hrozbu útokov v Európskej únii (napríklad v roku 2015 ich bolo až 211, zatiaľ čo v roku 2021 „len“ 15)⁵¹ aj vzhľadom na súčasnú geopolitickú situáciu chceme poukázať na komplexnú úpravu legislatívy EU v oblasti terorizmu, a v nasledujúcej kapitole preskúmať jej účinnosť v čase.

2.1. Európska únia ako jedného z hlavných aktérov boja proti terorizmu

Európska únia ako aktér nielen európskej ale aj globálnej bezpečnosti, disponuje širokou škálou prostriedkov, či už ekonomických alebo legislatívnych, na boj s terorizmom a inými trestnými činmi, ktoré predstavujú ohrozenie jej hodnôt a bezpečnosti členských štátov. Na právnej úrovni zohrávajú kľúčovú úlohu primárne zdroje práva Európskej únie, ktorým sú jej zakladateľské zmluvy a rovnako tak jej sekundárne pramene práva, ktorými sú legislatívne akty ako nariadenia či smernice.

Čeliac neutíchajúcej teroristickej hrozbe ohrozujúcej stabilitu celého zriadenia, Európska únia zohráva ambicióznú úlohu v prevencii terorizmu. Hlavná zodpovednosť neleží na pleciah Európskej únie ako takej, ale na pleciah členských štátov, ktorým Európska únia pomáha rôznymi spôsobmi, či už finančnými príspevkami, alebo koordináciou a harmonizáciou práva.⁵² Únia samozrejme nebojuje sama. Jej politikou je zosúladienie jej cieľov s rôznymi národnými alebo nadnárodnými organizáciami v boji proti terorizmu, ako je napríklad OSN. Práve tieto

⁵¹ Council of the European Union. *Terrorism in the EU: facts and figures* [online]. © 2025, Last review 27 January 2024 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/terrorism-eu-facts-figures/#0>

⁵² BAKOWSKI, Piotr. *Understanding EU counter-terrorism policy* [online]. European Parliament, 2023 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2023\)739395](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)739395)

vzťahy dôvery a spolupráce sú podľa Bota (2013) kľúčom k porazeniu terorizmu.⁵³ Evidujeme teda celosvetový rámec v boji proti svetovému problému v európskom meradle.

V posledných desiatich rokoch mala Európska únia nešťastnú možnosť okúsiť nebezpečenstvo, ktoré predstavujú osamotení aktéri. Konkrétne sa tak stalo pred desiatimi a deviatimi rokmi v Paríži a Bruseli.⁵⁴ Vidíme teda, že vojna proti terorizmu neprebíha len v pre nás vzdialených krajinách ako Sýria či Irak, no spiace bunky môžu číhať kdekoľvek. Musíme ale poznamenať, že nie všetok terorizmus, ktorý skúmame, by sa dal charakterizovať ako džihádistický. Existuje tu aj vysoké riziko terorizmu krajnej pravice, ktorého smutný príklad môžeme vidieť pri útoku na Novom Zélande v meste Christchurch z roku 2019.⁵⁵ Rast vplyvu krajnej pravice však Rada EÚ zaznamenáva aj v Európe. Hovoriť môžeme o útokoch v mestách Hanau v Nemecku alebo Baerum v Nórsku, ktoré boli tiež dielami krajnej pravice.⁵⁶

Už dávno nie je terorizmus len ďaleko od nás, nie je len záležitosťou armád, ktoré sa ho snažia eliminovať, ale predstavuje hrozbu pre každého. Preto je dôležité byť dostatočne pripravený, dnes viac ako inokedy, a vynakladať obrovské úsilie na zachytenie útokov ešte pred tým, ako sa stanú. A to je úlohou EÚ.

V rámci boja proti terorizmu EÚ vykonáva široké spektrum činností – ide o jednu z najvyšších priorít EÚ. Napriek tomu, že zodpovednosť nesú členské štáty, EÚ, ako sme už spomínali, je nástrojom spolupráce a koordinácie. Samotná ochrana je zabezpečovaná z výraznej časti, aj keď nie výhradne, zo strany Európskej únie. Nástrojom na prevenciu radikalizácie, ktorá, ako vieme, je jeden z hlavných katalyzátorov tvorby teroristov, je napríklad kontrola strelných zbraní, digitalizácia justičnej spolupráce alebo výmena informácií medzi krajinami EÚ, napríklad v oblasti Schengenského informačného systému a iných.⁵⁷ V neposlednom rade je jednou z priorít EÚ na základe článku 4 ods. 2 ZFEU ochrana národnej bezpečnosti.⁵⁸ Aj keď je národná bezpečnosť, vyplývajúca z názvu, primárne

⁵³ *Návrhy generálneho advokáta (Bot) 19. marca 2013: Európska komisia a iní proti Yassin Abdullah Kadi* [online]. Dostupné na: <https://www.judikaty.info/document/eurlex-sk/4695/>

⁵⁴ CDCT. *10.2 Council of Europe Committee on Counter-Terrorism (CDCT): Abridged report of the 7th plenary meeting Strasbourg, 22-24 November 2021* [online]. Štrasburg: CDCT, 2021. Dostupné na: <https://rm.coe.int/0900001680a59628>

⁵⁵ New Zealand Parliament. *The Christchurch mosque attacks: how Parliament responded* [online]. Christchurch: New Zealand Parliament, 2021. Last updated 15 March 2024. Dostupné na: <https://www.parliament.nz/en/get-involved/features/the-christchurch-mosque-attacks-how-parliament-responded/>

⁵⁶ Council of Europe. *Counter terrorism strategy 2023-2027* [online]. n.d. [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://rm.coe.int/cdct-strategy-website-eng-final/1680b3ea38>

⁵⁷ Rada Európskej Únie. *Reakcia EÚ na terorizmus* [online]. Posledná revízia textu 30.01.2025. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/fight-against-terrorism/#digital%20justice>

⁵⁸ *Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 1–388.*

v zodpovednosti samotných členských štátov, Únia pôsobí ako pomocník a koordinátor ich činností.

Historický aspekt bezpečnostnej politiky EÚ v boji proti terorizmu

Základy Európskej bezpečnosti a obrannej infraštruktúry siahajú do obdobia konca II. svetovej vojny, do roku 1948 podpisom Bruselskej dohody, ktorá položila základy Západnej únie a následne splynula s Organizáciou Severoatlantickej zmluvy (NATO).⁵⁹ Na úrovni Európskej únie už v roku 1977 umožnila väčšia homogenita záujmov členských štátov podpísanie Európskeho dohovoru o potláčaní terorizmu. Poznamenávame, že tento dohovor neobsahoval komplexnú definíciu, z dôvodu jeho procesnej povahy stíhania teroristických činov. Vytvoril zoznam činov, ktoré boli definované autonómne, alebo s odkazom na iné medzinárodné dohovory. Definoval napríklad, kedy ukladá členským štátom povinnosť nepovažovať konkrétne činy za politické činy, ale za činy teroristické. Jednalo sa o prvý dokument vôbec, ktorý jasne definoval široké spektrum teroristických činov.⁶⁰

Presunieme sa časovo do roku 2002, a to neopomínajúc rozhodnutia, stanoviská a opatrenia, ktoré EÚ prijala v období medzi rokom 1977 až 2002. Dôležité kroky v boji proti terorizmu sa udiali v období po útokoch z 11. septembra 2001, kedy Európska únia reagovala prijatím Rámcového rozhodnutia rady číslo 2002/475/SVV o boji proti terorizmu (Rámcové rozhodnutie). Pred spomínanými útokmi mala EÚ jasne zedefinované stratégie na boj proti terorizmu, avšak neexistoval žiaden urgentný dôvod na ich implementáciu. Až následne členské štáty EÚ zistili, že čelia jednému spoločnému nepriateľovi.⁶¹ Toto rámcové rozhodnutie vzniklo ako reakcia na útoky na území USA a rovnako prejav snahy o ochranu hodnôt, na ktorých Európska únia stojí.

Prelomovosť tohto rozhodnutia spočívala, okrem iného, v harmonizácii definície teroristických trestných činov pre všetky členské štáty EÚ, čím sa vytvoril jednotný rámec pre boj s terorizmom. Rámcové rozhodnutie tiež zahrnulo právnické osoby do zodpovednosti za

⁵⁹ REHRL, Jochen (ed.). *CSDP Handbook. Handbook on the Common Security and Defence Policy of the European Union. 4th Edition* [online]. Rakúska federálna vláda, máj 2021. ISBN: 978-3-902275-51-6. Dostupné na: <https://www.coe-civ.eu/kh/handbook-on-csdp-the-common-security-and-defense-policy-of-the-european-union>

⁶⁰ DUMITRIU, Eugenia. The E.U.'s Definition of Terrorism: The Council Framework Decision on Combating Terrorism. In *German Law Journal*, 5(5), s. 585–602. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/S2071832200012700/>

⁶¹ SANTINA, Musolino. The European Union and the Preventing Radicalisation and Terrorism Policy. In MANISALCO, Maria Luisa a ROSATO, Valeria (eds.). *Preventing Radicalisation and Terrorism in Europe*. Cambridge Scholars Publishing, 2019. 227 s. ISBN: 978-1-5275-3951-8.

teroristické činy⁶² a na rozdiel od Európskeho dohovoru z roku 1977 sa jeho pôsobnosť zameriavala nielen na otázky vydávania osôb, no aj na komplexný rámec kriminalizácie teroristických aktivít. Toto rozhodnutie zároveň pôsobilo aj ako reakcia na najmodernejšie teroristické hrozby v tom čase.

Rámcové rozhodnutie pozostávalo z trinástich článkov, v ktorých nájdeme jasne definované, ktoré trestné činy sa považujú za teroristické, a čo je teroristická skupina. Rozhodnutie tiež delegovalo povinnosti členským štátom na prijatie takých opatrení, ktoré by účinne dokázali predchádzať a bojovať proti teroristickému fenoménu.⁶³ Cieľom bolo uplatňovanie rovnakých pravidiel naprieč celou európskou úniou, aby sa zabezpečil rovnaký štandard ochrany vo všetkých štátoch. Rozhodnutie bolo následne novelizované v roku 2008 Rámcovým rozhodnutím Rady 2008/475/SVV, prijaté podľa Hlavy VI Zmluvy o Európskej únii, ktoré vzhľadom na závažnosť činu terorizmu výrazne zmenilo článok 3, ktorý sa venoval priamo tomu, aké trestné činy sú spojené s aktmi terorizmu.

Dovtedy boli primárnymi činmi v článku 3 krádež, vydieranie a falšovanie dokumentov, ak sledovali účel teroristických činov podľa článku 1. Tie boli zmenené a k činom spojeným s terorizmom sa začlenilo verejné podnecovanie k páchaniu teroristického trestného činu, nábor na terorizmus a výcvik na terorizmus. Rovnako sa uložila povinnosť členským štátom prijať nevyhnutné opatrenia k už existujúcim trestným činom (krádež, vydieranie, falšovanie dokumentov) z dôvodu ochrany a predchádzaniu teroristickým aktivitám.⁶⁴ Toto rozhodnutie bolo zrušené smernicou z roku 2017, zameranou na boj proti terorizmu, ktorej sa budeme venovať ďalej v našej práci.

CSDP – Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ

Pôvodne „Európska bezpečnostná a obranná politika“, premenovaná Lisabonskou dohodou na „The Common Security and Defence Policy of the European Union“, v preklade Spoločná bezpečnostná a obranná politika Európskej únie (CSDP) je hlavnou metódou ochrany záujmov Európskej únie. Snažiac sa o ochranu mieru, demokracie, nezávislosti, blahobytu a bezpečnosti občanov Únie, sleduje 5 hlavných priorít, držiac sa princípov, ktoré ochraňuje.

Medzi 5 hlavných priorít zaraďuje:

⁶² Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu

⁶³ Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu

⁶⁴ Rámcové rozhodnutie Rady 2008/919/SVV z 28. novembra 2008, ktorým sa mení a dopĺňa rámcové rozhodnutie 2002/475/SVV o boji proti terorizmu

- bezpečnosť únie;
- odolnosť štátu a spoločnosti smerom na východ a juh;
- integrovaný prístup ku konfliktom;
- kooperáciu na regionálnej úrovni pre lepší manažment bezpečnostných hrozieb;
- globálne riadenie v 21. storočí, s dôrazom na medzinárodné právo a ochranu ľudských práv.⁶⁵

Pozorujeme teda aj viac ako len akty prijaté na úrovni EÚ. CSDP slúži ako jedna z hlavných stratégií pre boj nielen s terorizmom, ale aj ostatnými hrozbami, ktorým čelíme spoločne ako Európska únia, zároveň zachovávajúc štandardy a hodnoty na ktorých stojí samotná Únia. Táto stratégia je vykonávaná v spolupráci s mnohými inými inštitúciami, ako je napríklad NATO, čomu svedčí podpísaná dohoda o EÚ-NATO kooperácii z roku 2016⁶⁶ zavádzajúca 42 nástrojov, ktoré majú napomáhať kooperácii medzi týmito dvomi inštitúciami, a tomu nasledujúca nová spoločná deklarácia z roku 2023 o spoločnej spolupráci.⁶⁷

2.2. Účinné a relevantné právne akty Európskej únie v dnešnej dobe

„Terorizmus je trestná činnosť inšpirovaná Sumáritarizmom, ktorá popiera zásadu osobnej slobody a jej cieľom je zmocniť sa v danej spoločnosti politickej, hospodárskej a súdnej moci, aby sa v týchto oblastiach zaviedla ideológia, na ktorej je táto trestná činnosť založená.“⁶⁸ Ako sme už načrtli, terorizmus neohrozuje len občanov a ich bezpečnosť, ale podkopáva základy celej spoločnosti a demokratického režimu. Preto je dnes, viac ako inokedy v minulosti, potrebná funkčná a presná legislatívna úprava tohto fenoménu. A práve tomu venujeme celú druhú kapitolu našej práce.

EÚ si uvedomuje tieto výzvy a uvedomuje si tiež, že bez spoľahlivého právneho rámca a spolupráce, či už s členskými štátmi alebo inými medzinárodnými organizáciami by ľahko tejto hrozbe podľahla. Preto naprieč časom prijala mnohé akty, ktoré predchádzajú či priamo

⁶⁵ REHRL, Jochen (ed.). *CSDP Handbook. Handbook on the Common Security and Defence Policy of the European Union. 4th Edition* [online]. Rakúska federálna vláda, máj 2021. ISBN: 978-3-902275-51-6. Dostupné na: <https://www.coe-civ.eu/kh/handbook-on-csdp-the-common-security-and-defence-policy-of-the-european-union>

⁶⁶ NATO. *Relations with the European Union* [online]. North Atlantic Treaty Organization, n.d. Last updated: 03 Dec. 2024 08:46. Dostupné na: https://www.nato.int/cps/in/natohq/topics_49217.htm#:~:text=In%20December%202016%2C%20NATO%20For%20eign.development%20of%20defence%20capabilities%3B%20defence

⁶⁷ NATO, et al. *Joint Declaration on EU-NATO Cooperation* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2023. Dostupné na: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_210549.htm

⁶⁸ *Návrhy generálneho advokáta (Bot) 19. marca 2013: Európska komisia a iní proti Yassin Abdullah Kadi* [online]. Dostupné na: <https://www.judikaty.info/document/eurlex-sk/4695/>

reagujú na terorizmus. Či už hovoríme o smernici o boji proti terorizmu alebo o novo prijatom nariadení proti praniu špinavých peňazí a financovaní terorizmu, pozorujeme rapidný a aj nútený vývoj legislatívy v čase, často však len v reakcii na niečo, na čo doterajší právny status nepostačoval.

Je však dôležité poznamenať, že boj proti terorizmu nemôže viesť demokratické režimy k popretiu svojich zásad⁶⁹, teda Európska únia nemôže a ani nechce obmedzovať svojich občanov a uberať im z ich práv. Ak už je nútená tak spraviť, tak len čo v najmenšej miere. Práve preto každý akt je prijatý obozretne, s čo najmenším invazívnym zásahom do života občanov Únie. Je však dôležité ich vyvažovanie. Priznanie práva demokracie aj narušiteľom, ktorú únia predstavuje, je základ jej existencie. Treba však byť na pozore pred jej zavraždením⁷⁰, kedy by sa nadmernou zhovievavosťou mohla pripraviť o svoju bojaschopnosť. Ako príklad takejto primeranosti uvádzame informáciu z rozsudku v spojených veciach C-511/18, C-512/18 a C-520/18, ktoré sa zaoberali spracovávaním osobných údajov v elektronickej komunikácii pre účely národnej bezpečnosti v zmysle Smernice 2002/58 a jej článku 15. Tento článok nedovoľuje preventívne a všeobecné uchovávanie údajov o polohe a prenose dát pre účely boja proti terorizmu, no stanovuje podmienky, kedy sa tak môže udiť. Hovoríme o situácii vážnej bezpečnostnej hrozby pre členský štát, sledovaní a úschove dát na časovo obmedzené obdobie pri závažnej trestnej činnosti a i.⁷¹ Pozorujeme teda vyváženosť a primeranosť ochrany spolu s dodržiavaním demokratických zásad únie, keďže samotná ochrana nikdy nemôže stáť slobodu a súkromie nevinných občanov len pre účel prevencie. Ak by k tomu došlo, môžeme s pokojom hovoriť o zlyhaní ochrany občanov zo strany autorít.

Aj to je dôvodom, prečo sme sa rozhodli analyzovať a zamerať na najdôležitejšie akty v priestore Európskej únie, a to pre ich lepšie pochopenie a porozumenie ich aplikácii a účelu, keďže právny rámec podľa nášho názoru predstavuje gro ochrany podstaty Únie. Uvádzame ale, že nie len právne akty, ktorým sa venujeme v práci, sú dôležité pre boj s terorizmom v európskom ponímaní. Obrana Únie je prelínaná obrovským množstvom právnych aktov, zaoberajúcich sa či už ochranou osobných dát, kyberbezpečnosťou, alebo novými úpravami o AI a podobne.

⁶⁹ *Návrhy generálneho advokáta (Bot) 19. marca 2013: Európska komisia a iní proti Yassin Abdullah Kadi* [online]. Dostupné na: <https://www.judikaty.info/document/eurlex-sk/4695/>

⁷⁰ *Návrhy generálneho advokáta (Bot) 12. septembra 2012: ZZ proti Secretary of State for the Home Department*. [online]. Dostupné na: <https://www.judikaty.info/document/eurlex-sk/8147/>

⁷¹ *Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 6. októbra 2020: La Quadrature du Net a i. proti Premier ministre a i.* [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62018CJ0511&qid=1740095569022>

Smernica boja proti terorizmu

Následník Rozhodnutia z roku 2002, Smernica 2017/541 o boji proti terorizmu, ktorá nahradila už spomínané rozhodnutie, je jedným z najdôležitejších článkov európskej legislatívy v tejto problematike. Ustanovuje minimálne pravidlá a predstavuje významný krok k harmonizácii právnych predpisov členských štátov, s cieľom zvyšovania bezpečnosti občanov Európskej únie.

Dôvody spočívajúce za prijatím tejto smernice boli a) vysoký počet útokov v priestore Európskej únie, ktorých počet sa neznížoval; b) rast nábora nových členov v teroristických organizáciách (konflikt medzi Islamským štátom a al-Káidou nábojy ešte navýšil); a c) nárast medzinárodného cestovania za účelmi terorizmu do Sýrie a Iraku a následne späť alebo únosy občanov EU v oblastiach tretích krajín.⁷² Bolo teda potrebné mať náležité prostriedky na primeranú reakciu a ochranu občanov.

Smernica o boji proti terorizmu bola prijatá riadnym legislatívnym procesom a na základe Komisiou uvedených článkov 83 ods. 1 a 82 ods. 2 písmena c) Zmluvy o fungovaní Európskej únie⁷³, podľa ktorého Európsky parlament a Rada EÚ môžu prostredníctvom smerníc ustanoviť minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v oblastiach obzvlášť závažnej trestnej činnosti a vzájomného uznávania justičných rozhodnutí a policajnej spolupráce týkajúce sa práv obetí trestných činov.⁷⁴ Článok 82 ods. 2 písmena c) bol neskôr z návrhu ako sekundárny právny podklad vyňatý.

V druhej hlave smernice nájdeme presnú definíciu toho, ktoré činy sa môžu považovať za teroristické. Dôležité je, aby sledovali aspoň jeden z konkrétnych cieľov uvedených v článku 3, ods. 2:(i) vážne zastrašiť obyvateľstvo, (ii) neoprávnené donútenie vlády alebo organizácie na určité konanie alebo nekonanie, (iii) destabilizovanie alebo zničenie zriadenia krajiny alebo medzinárodnej organizácie. Mimo iného smernica charakterizuje, ktoré činy sa označujú za súvisiace či už s teroristickou skupinou alebo s teroristickými činnosťami. Definuje tiež tresty, poľahčujúce okolnosti, zodpovednosť právnických osôb a iné.⁷⁵ Vidíme markantné rozšírenie obsahu právneho aktu oproti Rámcovému rozhodnutiu, a rovnako viditeľnú snahu Európskej

⁷² EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2015* [online]. © European Police Office, 2015 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na:

https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/p_europol_tsat15_09jun15_low-rev.pdf

⁷³ *Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV o boji proti terorizmu*

⁷⁴ *Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 1–388.*

⁷⁵ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541 z 15. marca 2017 o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV a mení rozhodnutie Rady 2005/671/SVV*

únie o jednotnú stratégiu v dosiaľ nekončiacom boji. Zatiaľ čo Rámcové rozhodnutie reflektovalo hrozby z počiatku 21. storočia, nová smernica reagovala na najnovšie metódy boja, ktoré si teroristi pripravili. Reflektovala fenomén zahraničných bojovníkov, ktorému sa venujeme v tretej kapitole našej práce v súvislosti s Parížskymi útokmi, zdokonalila právny systém pre prevenciu radikalizácie tým, že rozšírila zoznam trestných činov o výcvik na terorizmus či cestovanie do zahraničia na účely terorizmu. Okrem už spomenutých sa v tejto smernici nachádzajú ustanovenia o ochrane, podpore a právach obetí terorizmu zahŕňajúce napríklad prístup k špecializovaným podporným službám.⁷⁶ Vnímame teda nielen reflektovanie na nové taktiky boja, no aj na práva obetí týchto útokov a o snahu zabezpečiť čo najlepší právny rámec pre ich podporu.

Je nadmieru jasné, že tento právny akt predstavoval a stále predstavuje zlepšenie pozície a ustanovuje pevné základy kriminálnej legislatívy v boji proti terorizmu. Rovnako prináša možnosti harmonizácie práva a bezpečnosti s koherentnejším a vymedzenejším chápaním pojmu terorizmus.⁷⁷ No v dnešnej dobe, 8 rokov po prijatí tohto aktu, musí EÚ dbať aj na prevenciu vzhľadom na nové a vyvíjajúce sa technológie a zmenu smerovania geopolitickej situácie. Umelá inteligencia, efektívne využívanie dronov na útoky vo vojne na Ukrajine a ich možné nasadenie v mestských oblastiach, hackerské útoky, ktoré dokážu zhodiť digitálnu infraštruktúru krajiny. Ďalšou hrozbou sú čím ďalej, tým ľahšie možnosti tvorby teroristov, čo je prostredníctvom sociálnych médií už vlastne možné aj na diaľku. Tieto a mnohé iné výzvy čakajú EÚ. Môžeme pozorovať, ako sa k tomu postaví a či dokáže včas reagovať na rapídny vývoj technológií. Smernica poskytuje dostatočný základný rámec pre boj s terorizmom, je ho však potrebné rozvíjať aj naďalej.

Právne akty o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu

Financovanie terorizmu ako hlavný aspekt tvorby terorizmu ostáva stále jednou z priorit EÚ v kontexte samotného boja proti nemu. Z logiky vecí vyplýva, že je dôležité vykoreniť hrozbu už v jej zárodku. Ak sa podarí efektívne predchádzať financovaniu teroristických organizácií, rovnako tak sa bude dariť orgánom EÚ dosahovať úspechy v oblasti ochrany svojich občanov.

⁷⁶ *Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV o boji proti terorizmu*

⁷⁷ CAIOLA, Antonio. The European Parliament and the Directive on combating terrorism [online]. In *ERA Forum* 18, s. 409–424 (2017). ERA, 2017. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s12027-017-0476-1>

V histórii EÚ bolo prijatých doteraz celkovo 5 smerníc zaoberajúcich sa praním špinavých peňazí (roky 1991, 2001, 2005, 2015 a 2018)⁷⁸. Neoficiálne šiestou smernicou, pre účely práce ju môžeme nazvať smernicou číslo 5.1, je smernica zaoberajúca sa praním špinavých peňazí a financovaniu terorizmu prostredníctvom trestného práva. Prvýkrát sa slovo terorizmus objavilo v názve samotnej smernice až v roku 2005, čo ďalej potvrdzuje fakt zvýšenia ochrany proti terorizmu v EÚ až po útokoch z roku 2001. Až donedávna bola hlavným právnym aktom na účely predchádzania a boju s financovaním Smernica 2015/849, resp. jej rozsiahla novelizácia Smernicou 2018/843 o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Tento status sa však zmenil v priebehu uplynulého roka, kedy Európska únia prijala viaceré nariadenia a smernicu, ktoré právny rozmer bohato rozšírili. *In concreto* sa jedná o nasledujúce:

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010;
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1624 z 31. mája 2024 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu;
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024 mechanizmov, ktoré majú členské štáty zaviesť na predchádzanie využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2019/1937 a mení a zrušuje smernica (EÚ) 2015/849.

Ako vidíme v názve poslednej smernice, smernica z roku 2015 sa zrušuje. Práve na nej spočívala doterajšia právna úprava, no po novom budú spoločný právny rámec upravujúci požiadavky boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu tvoriť spomínané pramene sekundárneho práva Európskej únie, aj spoločne so smernicou z roku 2015, ktorej účinnosť sa zrušuje od 10. júla 2027 a jej priamym nástupcom bude nariadenie 2024/1624 (v legislatíve EÚ spomínané ako AMLA – Anti Money Laundering Acts).⁷⁹

⁷⁸ ALLEGREZZA, Silvia, BRUZZESE, Grazia. Supervision and Enforcement of EU's Anti-Money-Laundering and Countering the Financing of Terrorism [online]. In: ANNUNZIATA, Filippo, SIRI, Michele (eds.). *EU Banking and Capital Markets Regulation: EBI Studies in Banking and Capital Markets Law*, s. 487-521. Palgrave Macmillan Cham, 2025. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-031-70529-8_14

⁷⁹ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024 mechanizmov, ktoré majú členské štáty zaviesť na predchádzanie využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2019/1937 a mení a zrušuje smernica (EÚ) 2015/849*

Rozhodli sme sa preto v krátkosti tieto právne akty predstaviť, okrem nariadenia 2024/1620, keďže úradu sa budeme venovať v podkapitole Orgány EÚ pre boj s terorizmom, a zhrnúť ich obsah a význam v súčasnej situácii. Vychádzajú z medzinárodných štandardov stanovených Finančnou akčnou skupinou v roku 2012, ktoré sú odvtedy každoročne aktualizované.⁸⁰ Tieto odporúčania zahŕňajú informácie a inštrukcie o spoločnom postupe pri analyzovaní rizík, národnej kooperácii, konfiškácii ilegálnych finančných prostriedkov, finančných sankcií pri financovaní terorizmu a iné.⁸¹ Tieto odporúčania môžeme vnímať ako návod na to, ako postupovať pri financovaní terorizmu a praní špinavých peňazí, vypracovaný nie európskou, ale globálnou agentúrou pre monitorovanie tejto problematiky. Sledujeme teda kooperáciu v tejto problematike nielen na národnej či európskej úrovni, ale môžeme tento problém evidovať aj v celosvetovom meradle.

Je však dôležité poznamenať, že nie len táto smernica a nariadenie sú jedinými aktmi, ktoré sa môžu dotýkať tejto problematiky.

Existujú iné akty regulujúce viaceré činnosti týkajúce sa finančných či hotovostných operácií. Tieto akty primárne síce nie sú zamerané na terorizmus, ale môžu s jeho financovaním súvisieť. Môžu tiež priamo dopĺňať smernicu z roku 2015. Hovoríme napríklad o Smernici 2019/713 o boji proti podvodom s bezhotovostnými platobnými prostriedkami, Smernici 2019/1153 ustanovujúcej pravidlá uľahčovania využívania finančných a iných informácií na predchádzanie určitým trestným činom, či Nariadenie 2018/1672 o kontrolách peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú do Únie alebo opúšťajú Úniu.

Okrem spomenutých právnych aktov poukážeme ešte na jeden. Európska únia má rôzne nástroje na boj s terorizmom aj v ekonomických meradlách. Hovoríme o možnosti zmrazenia finančných aktív a iných ekonomických zdrojov, čím rozumieme zabránenie akémukoľvek pohybu, prevodu či pozmeneniu týchto finančných prostriedkov.⁸² Práve zmrazením aktív dokáže Európska únia výrazne ochromiť aktivity teroristických buniek a organizácií. Stotožňujeme sa s názorom Súdneho dvora EÚ, ktorý vyhlásil, že Nariadenie č. 2580/2001

⁸⁰ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely praní špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES*

⁸¹ FATF. *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation* [online]. Paris: FATF, 2012-2025. © 2012-2025 FATF/OECD. Dostupné na: www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html

⁸² *Nariadenie Rady (ES) č. 2580/2001 z 27. decembra 2001 o určitých obmedzujúcich opatreniach zameraných proti určitým osobám a subjektom s cieľom boja proti terorizmu*

„nemá za cieľ ukladať sankcie za teroristické činy, ale bojovať proti terorizmu predchádzaním financovaniu teroristických činov.“⁸³ V právnom rámci teda pozorujeme skôr zameriavanie sa na prevenciu, ako na reakciu.

Smernice 2015/849, 2018/843 a 2018/1673

Štvrtá smernica boja proti praniu špinavých peňazí priniesla mnoho nového. Rozvojom teroristickej aktivity sa Európska únia začala zaoberať zvýšením efektívnosti boja zameraného proti jeho financovaniu. Hlavným cieľom opatrení prijatej Smernice číslo 2015/849 bolo posilnenie vnútorného trhu, zníženie cezhraničnej zložitosti, ochrana záujmov spoločnosti pred kriminalitou a teroristickým činmi a ochrana hospodárskej prosperity Európskej únie.⁸⁴ Týmito prijatými opatreniami sa zlepšila právna jasnosť a zrozumiteľnosť, väčší súlad a harmonizácia predpisov na vnútroštátnej úrovni oproti pôvodnej Smernici 2005/60.

Rozvíjaním hrozby terorizmu sa rovnako rozvíjala aj technológia vyvolávajúca neustálu potrebu upravovania právneho rámca. Dôležitosť prijatia novelizácie smernice z roku 2015 (piatej smernice proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu) podčiarkovali teda nové technologické a komunikačné možnosti schopné ľahšie ukryť finančné prostriedky, či slabá transparentnosť finančných transakcií po celom svete. Z týchto dôvodov bola prijatá Smernica 2018/843 na právnom základe článkov 114 a 50 Zmluvy o fungovaní európskej únie⁸⁵. Jej cieľom bolo prijať lepšie preventívne opatrenia a odstránenie vtedajších nedostatkov vo sfére dohľadu nad finančnými prostriedkami, vďaka ktorým bude sledovanie teroristov prostredníctvom ich finančných tokov oveľa jednoduchšie.⁸⁶ Odkazujúc na Súdny dvor a vyplývajúc z odôvodnenia prvej smernice, tieto smernice celkovo predstavujú snahu o prevenciu na úrovni fiškálneho systému popri trestnoprávnom prístupe.⁸⁷ Touto vetou rozumieme, že aj pri trestnoprávnych aspektoch trestania plnia tieto smernice úlohu dodatočnej ochrany financií v EÚ a zabezpečujú vysokú mieru dôvery občanov v jej inštitúcie.

Poslednou z troch „starších“ smerníc, ktoré chceme čitateľovi zbežne zanalyzovať a predstaviť, a ktorá dopĺňala preventívny rámec, je Smernica 2018/1673 zameraná na

⁸³ *Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 14. marca 2017: A, B, C, D proti Minister van Buitenlandse Zaken. Vec C-158/14.*

⁸⁴ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu*

⁸⁶ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernica 2009/101/ES*

⁸⁷ *Rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) z 2. septembra 2021: Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov proti LG a MH. Bod 69.*

doplnenie a posilnenie uplatňovania Smernice 2015/849. Vymedzuje trestné činnosti, ktoré sú predikatívnymi trestnými činmi pre legalizáciu príjmov z trestnej činnosti z dôvodu potreby jednotnosti úpravy v členských štátoch a zabezpečenie rovnakého trestania týchto činov v ich jurisdikciách.⁸⁸ Táto smernica zavádza povinnosť členských štátov postihovať čin prania špinavých peňazí, ak je spáchaný úmyselne, ako trestný čin. Čo je trestný čin prania špinavých peňazí, je definované obdobne ako v Smernici 2015/849.

Smernica označuje oblasti, v ktorých sa aj iné trestné činy považujú za trestnú činnosť v spojení s terorizmom. Ďalej definuje sankcie, uplatňovanie smernice či prirážajúce okolnosti. Rovnako ako každá smernica, deleguje náležitú povinnosť na potrebnú transpozíciu týchto ustanovení členským štátom. Problémom však aj tu ostávala fragmentácia implementácie naprieč členskými štátmi či nedostatočná harmonizácia pri výmene informácií medzi finančnými inštitúciami reportujúcimi Finančnej spravodajskej jednotke (FIU). Dôležitým aspektom, na ktorý tieto smernice nemysleli, bol vývin technológií ako virtuálne meny.⁸⁹ Práve preto sa EÚ rozhodla namiesto smernice prijať balík opatrení proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti, a to prostredníctvom kombinácie smerníc a nariadení, ktorý si predstavíme ďalej.

Smernica 2024/1640

Prechádzame na nový balíček právnych aktov EÚ, ktoré majú reflektovať najnovšie požiadavky v oblasti prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. Otvorenosťou ekonomiky EÚ sa otvárajú viaceré cesty pre potenciálnych narušiteľov, teroristov, ktorí sa zameriavajú na zlegalizovanie čo najväčšieho množstva financií pre svoje útoky.

V poradí šiesta smernica cieľi na konzistenciu v prístupe a divergencií v aplikácii práva v členských štátoch. Zámerom je docielenie spoločnej transpozície tejto smernice a Nariadenia 2024/1624. Kľúčové zlepšenie prináša pomocou rozšírenej definície trestných činov prania peňazí, s dôrazom na pomoc pri praní špinavých peňazí či jeho iniciovanie alebo pokusy oň. Smernica sa zameriava na skutočné vlastníctvo na základe vlastníctva a kontroly s cieľom uľahčiť identifikáciu a overovanie skutočných vlastníkov rôznych subjektov, vrátane tých mimo EÚ. Rozšírením prístupu k registrom skutočných vlastníkov pre subjekty s oprávneným

⁸⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva

⁸⁹ European Commission. *Explanatory Memorandum to COM(2024)112 - Implementation of Directive (EU) 2015/849* [online]. Brussels: European Commission, 2024. Dostupné na: https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhdjdk3hydza_j9vvik7m1c3gyxp/vmbhgp42f0q4

záujmom, ako sú novinári a organizácie občianskej spoločnosti, sa posilní transparentnosť.⁹⁰ Smernica rovnako ruší smernicu z roku 2015 na zabezpečenie konzistentného rámca a odstránenia duálnej úpravy.

Dôležitosť prijatia podčiarkuje aj možnosť, aby členské štáty mohli uplatniť opatrenia proti praniu peňazí a financovaniu terorizmu aj na iné oblasti, ako tie, ktoré upravuje Nariadenie 2024/1624. Smernica rovnako rozširuje rozsah právomoci Európskej komisie pre kontrolu rizík v oblasti prania peňazí a financovania terorizmu či obchádzania finančných sankcií. Ustanovuje tiež povinnosť členským štátom každé štyri roky vypracovať stanovisko určené Komisii k rizikám prania peňazí a financovania terorizmu s plánovanými opatreniami, ak sa nejaké zistí⁹¹ a rozvíja právomoci pre FIU, ktoré im majú členské štáty zveriť, ako napríklad vykonávanie inšpekcií v obchodných priestoroch subjektov. Jednotky FIU sa spomínali už v smernici v roku 2015, ale ani po jej novelizácii z roku 2018 ich právomoci neboli natoľko špecificky zakotvené, ako teraz. Jedná sa o operačne nezávislé a samostatné centrálné vnútroštátne jednotky, ktorých zriadenie bude povinné v každom členskom štáte, slúžiace na analýzu jednotlivých prípadov a osobitných cieľov prioritizovaných na základe rizika, druhu a objemu získaných informácií o subjekte. Okrem zabezpečenia dostatočných prostriedkov členskými štátmi sa tieto jednotky budú riadiť usmerneniami Úradu pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (AMLA). V neposlednom rade sa vytvorí web FIU.net, ktorý bude slúžiť na zdieľanie a hostovanie výmeny informácií v tejto oblasti.⁹² Tieto usmernenia majú byť vydané do 10. júla 2028.⁹³

Ďalším z opatrení je zavedenie centrálnych registrov o skutočnom vlastníctve v každom členskom štáte s požiadavkami na presnosť a transparentnosť. Tieto registre majú disponovať voľným, ničím neobmedzeným, nefiltrovaným a priamym prístupom pre FIU a iné orgány. Rovnako sa stanovujú aj požiadavky na prístup povinných subjektov k informáciám týchto registrov. Samotným správcom sa zabezpečia právomoci na overovanie a vykonávanie s cieľom identifikovať konečných užívateľov výhod a overovanie presnosti informácií.⁹⁴

⁹⁰ MURPHY, Colin Michael. *Understanding the EU's response to money laundering: New EU anti-money laundering package* [online]. EPRS, publ. 03.09.2024 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2024\)762387](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)762387)

⁹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024. Článok 3.

⁹² GOLONKA, Anna. The Eu Project of the 'AML Package' – Reform or Revolution in The Field of Counteracting of Money Laundering [online]. In *Ius Novum*, vol. 18, no. 2, Sciendo, 2024, s. 1-21. Dostupné na: <https://doi.org/10.2478/in-2024-0010>

⁹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024. Článok 19.

⁹⁴ WIRTZ, Johannes et al. *EU AML Package – a new adventure begins* [online]. © 2025 Bird & Bird. Dostupné na: <https://www.twobirds.com/en/insights/2024/global/eu-aml-package-%E2%80%93-a-new-adventure-begins>

Tretím z významných prínosov je register bankových informácií obsahujúci údaje o fyzických a právnických osobách, ktoré vlastnia alebo kontrolujú bankové a platobné účty, účty cenných papierov, účty kryptoaktív a iné. To zahŕňa aj splnomocnené osoby či konečných užívateľov výhod. Európska únia myslela aj na ochranu osobných údajov týchto osôb, a z tohto dôvodu sa budú uchovávať len minimálne údaje potrebné výlučne pre vyšetrovanie, a to na centrálnych automatizovaných mechanizmoch.⁹⁵ Rovnako sa prenecháva zodpovednosť aj na členské štáty, aby určili, ktoré údaje sa budú zbierať a uchovávať. Musíme však podotknúť, že v zmysle zásady proporcionality, nemôže a nemal by byť tento zber údajov nadmerný a zasahovať do osobných práv osôb na ich súkromie. S týmto počítajú aj EÚ a s cieľom rešpektovať práva na ochranu osobných údajov a súkromie cieľom obmedzenie cezhraničného prístupu k informáciám na nevyhnutné minimum.⁹⁶

Podobný register, resp. jednotný prístupový bod, sa zavádza aj pre informácie o nehnuteľnostiach. Členské štáty majú zabezpečiť bezproblémový a priamy prístup príslušným orgánom k informáciám o nehnuteľnostiach. Spektrum informácií, o ktoré sa jedná, je široké, no vieme povedať, že nie je rozsiahlejšie ako informácie uložené napríklad v Katastri nehnuteľností Slovenskej republiky. Konkrétne sa jedná napríklad o číslo parcely, geografickú polohu, meno vlastníka, cenu nadobudnutia, vecné bremená (úvery, súdne obmedzenia a iné), históriu vlastníctva a iné relevantné dokumenty.⁹⁷ Je to teda všeobecný prehľad o vlastníctve nehnuteľností pre účely zľahčenia vyšetrovania financovania terorizmu.

Vybrali sme podľa nášho názoru najdôležitejšie novinky prinášané touto smernicou. Samozrejme, jej obsah je omnoho širší, no pre účely práce by bol nadrozmerový. Vieme zhrnúť, že smernica sa zaoberá vysokou mierou kooperácie medzi členskými štátmi a ich orgánmi, keďže, ako sme už uviedli, práve kooperácia je jednou z hlavných metód porazenia terorizmu v konečnom dôsledku. Táto smernica má byť transponovaná do právnych poriadkov členských štátov do 10. júla 2027.

Nariadenie 2024/1624

Možno sa viacerým čitateľom natíska otázka, prečo sa úprava, ktorá doteraz spočívala v smernici, zmenila svoj právny štatút prijatím nového AML (boj proti praniu špinavých peňazí) balíčka na nariadenie s vyššou právnou silou. Dôvodov je viacero, no ten najhlavnejší je

⁹⁵ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024. Bod 56-60.*

⁹⁶ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024. Bod 61.*

⁹⁷ *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024. Článok 18.*

roztrieštenosť prístupu štátov k tejto problematike a nedostatočná priama uplatniteľnosť pravidiel stanovených v smernici z roku 2015⁹⁸, napriek jej závažnosti a dôležitosti nielen na nadnárodnej úrovni.

Čo sa týka Smernice 2015/849, táto sa presúva do dvoch právnych predpisov, a to do tohto nariadenia a do Smernice 2024/1640. Do nariadenia sa napríklad pretavujú všeobecné ustanovenia a definície, hodnotenie rizík, ustanovenia o starostlivosti vo vzťahu ku klientovi či o ochrane údajov. Do Smernice 2024/1640 sa naopak presúvajú články týkajúce sa vnútorných postupov, spolupráce a sankciách.⁹⁹

Okrem zvýšenia štandardu záväznosti, toto nariadenie rozširuje rozsah povinných osôb o osoby obchodujúce s drahými kovmi a kameňmi či s iným tovarom vysokej hodnoty, niektoré futbalové kluby, subjekty ponúkajúce služby štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa snažia získať právo na pobyt v členskom štáte výmenou za investície, a nefinančné zmiešané holdingové spoločnosti. Novinkou je tiež rozšírenie náročnosti požiadaviek v ustanoveniach o starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. Limit pri občasných transakciách sa znižuje na 10 000 eur z 15 000 eur. Zavádza sa tiež povinné overenie, či je zákazník alebo konečný užívateľ výhod predmetom finančných sankcií, a ďalšie limity. Nariadenie sa taktiež zameriava na transparentnosť konečných užívateľov výhod alebo na prevenciu rizík prichádzajúcich z tretích krajín. Tu sa zavádza identifikácia, ak existujú strategické nedostatky, nedostatky v dodržiavaní súladu s predpismi v rámci vlastných vnútroštátnych režimov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, alebo ak predstavujú hrozbu pre finančný systém únie.¹⁰⁰

Vzhľadom na uvedené, monitorujeme presun tých najpotrebnejších opatrení, ktoré si vyžadovali priamu nadnárodnú úpravu zo závažných dôvodov, spoločne s ich rozšírením v novom nariadení.

Nariadenie 2024/1620

Zriadenie orgánu pre dohľad nad oblasťou AML považujeme za obrovský krok vpred, nakoľko doteraz absentoval špecificky určený subjekt, ktorého hlavnou náplňou činnosťou by

⁹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1624 z 31. mája 2024. Bod 2.

⁹⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024. Príloha - Tabuľka zhody.

¹⁰⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1624 z 31. mája 2024. Články 29-31.

bolo dohliadanie na neporušovanie spomínaných predpisov. Orgán AMLA má viacero kľúčových úloh, ktoré zhrnieme do pár bodov:

- zabraňovanie zneužívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu;
- identifikácia a posudzovanie rizík a hrozieb v danej oblasti;
- vykonávanie dohľadu v danej oblasti;
- harmonizácia postupov pri odhaľovaní podozrivých transakcií a podporovanie a koordinácia výmeny informácií medzi jednotkami FIU.¹⁰¹

Samotný úrad bol založený na základe nariadenia 26. júna 2024 a jeho plne zabezpečená operatívnosť a funkčnosť bude nastávať postupne v priebehu rokov, až do 1. januára 2028, kedy nadobudne plnú operatívnu schopnosť legálnu aj faktickú. Bližšiemu popisu úradu a jeho činnosti sa budeme venovať v podkapitole venovanej orgánom pre boj s terorizmom a jeho financovaniu.

2.3. Orgány (nielen) Európskej únie pre boj s terorizmom

Len slovami a papiermi ochranu proti terorizmu nie je možné docieľiť. Je potrebná súčinnosť orgánov, ktoré fakticky vykonávajú tieto pravidlá a starajú sa o bezpečnosť obyvateľov a hodnôt Európskej únie. Hovoríme teda o faktickom výkone moci a o udržiavaní poriadku.

Ako sme už uviedli v predchádzajúcich častiach, primárne sú tieto úlohy prenechávané členským štátom Únie a ich orgánom, ktoré získavajú svoju autoritu transpozíciou smerníc. No aj na nadnárodnej úrovni nachádzame viaceré orgány, ktoré sa venujú nielen spomínanému vykonávaniu týchto nariadení a smerníc, ale aj iným úlohám. Zameriame sa nielen na inštitúcie ktoré sú súčasťou štruktúry Európskej únie, no aj na iné, ktoré stoja mimo nej a s Úniou spolupracujú. Primárne sa zameriame na Radu Európy a niektoré jej pomocné orgány, spoločne s organizáciou OECD (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj) kvôli jej ekonomickému významu pre EÚ.

Rada Európy

Je všeobecne známe, že Rada Európy nie je orgánom a inštitúciou Európskej únie a je kľúčovou organizáciou pre ľudské práva v Európe. Úzko spolupracuje aj s Európskou úniou pri

¹⁰¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 (Text s významom pre EHP). Článok 1.

jej ochrane a uplatňovaní jej nariadení. Jej inštitúcie sa taktiež zapájajú do boja proti terorizmu a jeho financovaniu. Pre účely práce sme zvolili ako dôležité zbežne predstaviť MONEYVAL (Výbor expertov pre hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu) a Výbor Rady Európy pre boj proti terorizmu. V rámci našej práce sa venujeme síce právnomu rozmeru Európskej únie, no považujeme za potrebné neopomenúť orgány Rady Európy, keďže v tejto problematike úzko spolupracujú nielen s globálnymi inštitúciami, ale aj inštitúciami a orgánmi Európskej únie.

- MONEYVAL

Hovoríme o výbore Rady Európy splnomocnenom na vykonávanie úloh zhodnocovania dodržiavania predpisov s medzinárodnými princípmi boja proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu. Spolupracuje s globálnou organizáciou FATF (Pracovnou skupinou pre finančné opatrenia), Medzinárodným menovým fondom a Svetovou bankou, berúc do úvahy hodnotiace postupy a praktiky v oblasti AML a hodnotí členské štáty Rady Európy, ktoré nie sú členmi FATF, alebo nimi sú a požiadajú výbor o hodnotenie.¹⁰²

MONEYVAL teda môžeme vnímať ako hodnotiaci a poradný orgán na európskej úrovni, spolupracujúci so svetovými organizáciami s cieľom zabezpečenia ochrany ekonomík pred hrozbou terorizmu a praním špinavých peňazí so snahou prispievať k boju proti terorizmu na svetovej úrovni.

- CDTC

Medzivládny orgán koordinujúci činnosť Rady Európy pre boj proti terorizmu nazývaný aj ako Výbor Rady Európy pre boj proti terorizmu (CDCT) sa zameriava v rámci svojich činností na aspekt ľudských práv a princípov ochrany, prevencie a trestania činov terorizmu. Pomáha členským štátom Rady Európy bojovať s teroristami pomocou monitorovania situácie v Európe, vývojom rôznych návodov pre authority na zlepšenie pripravenosti a mnoho ďalšieho.¹⁰³ Ako ďalšie významné výsledky práce tohto výboru vieme označiť aj vytvorenie registra národných a medzinárodných štandardov pre boj s terorizmom nielen krajín Európy v roku 2004, odkedy výbor publikuje profily štátov s informáciami o ich legislatíve týkajúcej sa boja

¹⁰² Committee of Ministers. Resolution on the statute of the Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (MONEYVAL) [online]. In *CM/Res(2013)13-consolidated*. Validation date 09/10/2013. Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism, 2013. Dostupné na: <https://search.coe.int/cm?i=0900001680759b36>

¹⁰³ Council of Europe. *Counter terrorism strategy 2023-2027* [online]. n.d. [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://rm.coe.int/cdct-strategy-website-eng-final/1680b3ea38>

proti terorizmu¹⁰⁴. Tento orgán tiež vypracoval stratégie Rady Európy pre boj s terorizmom na roky 2023-2027, ktoré môžu slúžiť aj ako odporúčanie pre boj s terorizmom v rámci Európskej únie, a dovoľujeme si tvrdiť, že sa tak aj bude diať. Pozorujeme teda vysokú mieru podpory v tejto problematickej otázke aj v inštitúcií mimo Európskej únie, ktorá ale s ňou úzko spolupracuje.

- FATF

V tejto práci sme spomínali spoluprácu inštitúcií Európskej únie v boji proti financovaniu terorizmu s Finančnou akčnou skupinou (FATF), ktorá pôsobí a vedie v celosvetovom meradle činnosti, smerujúcej k boju proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.¹⁰⁵

FATF spolupracuje úzko s viacerými organizáciami v spektre boja proti financovaniu terorizmu. Jedným z nich je aj MONEYVAL, ktorý vyhodnocuje 27 členských krajín Rady Európy, pričom FATF vyhodnocuje 19.¹⁰⁶ Súčasťou globálnej siete boja proti terorizmu sú aj rôzne organizácie po celom svete, napríklad v Karibskej oblasti je to CFATF¹⁰⁷, v Latinskej Amerike je to GAFILAT¹⁰⁸ a podobne.

Úlohou FATF je monitorovanie štandardov a odporúčaní vo všetkých krajinách, ktoré sú jeho súčasťou a na základe týchto pozorovaní sa určujú štandardy ich dodržiavania pomocou publikácií o danej krajine, identifikujú sa rizikové jurisdikcie a monitorujú metódy a trendy teroristického financovania.¹⁰⁹ Považujeme dôležité poznamenať, že pozitívne výsledky krajín pri dodržiavaní a implementovaní predpisov a inovovaní na základe odporúčaní môžu viesť k motivácii podnikania a rozvoju ekonomiky, keďže ponúkajú komplexný prehľad o súčasnej situácii.

¹⁰⁴ Council of Europe. *Country profiles on counter-terrorism capacity* [online]. n.d. Dostupné na: <https://www.coe.int/en/web/counter-terrorism/country-profiles>

¹⁰⁵ Financial Action Task Force. The FATF [online]. Paris: FATF-GAFI. © 2024. Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf.html>

¹⁰⁶ Financial Action Task Force. *Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures (MONEYVAL)* [online]. Paris: FATF-GAFI. © 2024. Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/committee-of-experts-on-the-evaluation-of-anti-money-laundering-.html>

¹⁰⁷ Caribbean Financial Action Task Force. *Caribbean Financial Action Task Force (CFATF)* [online]. Port of Spain: CFATF-GAFIC, © 1992-2025. Dostupné na: <https://www.cfatf-gafic.org/>

¹⁰⁸ Grupo de Acción Financiera de Latinoamérica. *GAFILAT* [online]. Buenos Aires: GAFILAT, n.d. Dostupné na: <https://www.gafilat.org/index.php/es/>

¹⁰⁹ Financial Action Task Force. *What we do* [online]. Paris: FATF-GAFI. © 2024. Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/what-we-do.html>

Orgány EÚ

Presúvame sa k inštitúciám vytvorených Európskou úniou, spomedzi ktorých každá prispieva k ochrane spoločnosti pred terorizmom alebo jeho financovaním. Orgánov a inštitúcií existuje mnoho, preto sme sa v tejto práci zamerali na tri, podľa nášho názoru najdôležitejšie, vynímajúc legislatívno-tvorné či kontrolné orgány, ako Európsky parlament alebo Komisia. Skôr sme sa rozhodli predstaviť orgány, ktoré predstavujú faktický výkon práva a zabezpečujú jeho dodržiavania na úrovni Európskej únie. Samozrejme, ako sme už spomínali a uvádzame aj teraz, ochrana práva spočíva najmä na orgánoch a inštitúciách v členských štátoch. Predsa tieto orgány majú najvyššiu mieru poznania svojich pomerov, no pre účely práce by predstavenie každého právneho poriadku štátu a výkonu daných práv nebolo efektívne.

- EUROJUST

EUROJUST (Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach) bola založená v roku 2002 s cieľom posilniť justičnú spoluprácu a to Rozhodnutím Rady číslo 2002/187/JHA¹¹⁰. O povinnosti spolupráce hovorí aj Zmluva o Európskej únii, konkrétne článok 4 ods. 3, spomínajúci zásadu lojálnej spolupráce, na ktorej funguje celá Európska únia.¹¹¹ Zavedením EUROJUST-u teda pozorujeme snahu o zlepšenie a rozšírenie tejto zásady z dôvodov závažnosti a potreby vyššej kooperácie na úrovni boja proti trestným činom.

EUROJUST funguje na základe článku 85 Lisabonskej zmluvy, ktorá hovorí o jeho poslaní podporovať a posilňovať koordináciu a spoluprácu medzi vnútroštátnymi orgánmi pre účely vyšetrovania závažnej trestnej činnosti.¹¹² Samotná inštitúcia EUROJUST, jej úlohy a právomoci sa postupom rokov vyvíjali. V súčasnosti sú definované a zverené do jeho rúk Nariadením 2018/1727, ktorým sa rozšírili jeho právomoci a ktoré nahradilo spomínané rozhodnutie z roku 2002.

Nariadenie zabezpečuje nižšiu administratívnu záťaž a spoluprácu s národnými orgánmi a Európskym parlamentom pre účely trestného stíhania, s dôsledkami pre samotnú Úniu. Rovnako spolupracuje aj s inými orgánmi Únie, ako napríklad EUROPOL či Európska prokuratúra, s ktorým sa navzájom informuje o veciach týkajúcich sa vnútorných záležitostí, financovania, spracovávaní údajov alebo spolupráce v rámci trestného stíhania. Aby sme ale

¹¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Eady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV. s. 1.

¹¹¹ Zmluva o Európskej únii, Ú. v. ES C 191, 29.7.1992. Článok 4, odsek 3.

¹¹² Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016. s. 35.

sumarizovali širokú škálu úloh, ktorú EUROJUST napĺňa, hlavným meritom činnosti tejto agentúry je koordinácia a spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi zodpovednými za vyšetrovanie a stíhanie závažných trestných činov.¹¹³

Podstatou tejto inštitúcie je teda pomoc a koordinácia justičnej spolupráce pri závažných trestných stíhaniach a iných veciach medzi členskými štátmi. Agentúra žiada orgány členských štátov či už o začatie stíhania, alebo prijatie rôznych opatrení či spoluprácu s EUROPOL-om.¹¹⁴ Jedná sa teda o koordinačný justičný článok Európskej bezpečnosti v oblasti nielen boja proti terorizmu, ale aj iných. Odpovedá na otázku, ako je možná koordinácia takého veľkého množstva subjektov v prostredí Európskej únie, okrem iného, v oblasti justičných konaní. Aj keď je členským štátom a ich orgánom ponechaná výrazná autonómia, EUROJUST napomáha, ak je potrebné túto autonómiu „obmedziť“ a pomôcť členským štátom spolupracovať navzájom alebo s Európskou úniou v prípadoch, ktorých je to nevyhnutné.

- EUROPOL

EUROPOL, alebo dlhším názvom Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v presadzovaní práva, predtým nazývaný Európsky policajný úrad, bola zriadená v roku 2009, a to rozhodnutím Rady 2009/371/SVV. Jej hlavným účelom bolo predchádzanie organizovanej trestnej činnosti, terorizmu a inej trestnej činnosti¹¹⁵, čo vykonáva dodnes. EUROPOL pôvodne začínal svoje operácie v limitovanom počte ako protidrogová jednotka Európskej únie. Od roku 1994 a boli do jeho právomocí postupne pridávané iné oblasti kriminality, ako napríklad terorizmus.¹¹⁶

Právny základ, na báze ktorého je oprávnený vykonávať svoju činnosť a ktorý garantuje právoplatnosť prijatým nariadeniam, je článok 88 Zmluvy o fungovaní EÚ, ktorá zbežne informuje o roli EUROPOL-u a o jeho funkciách.

Činnosť EUROPOL-u sa sústreďuje, okrem iného na zhromažďovanie, uchovávanie, spracúvanie a analýzu údajov a informácií o trestných činoch, koordináciu a vykonávanie

¹¹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Eady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV. s. 2-10.

¹¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Eady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV. s. 10-11.

¹¹⁵ Rozhodnutie Rady zo 6. apríla 2009 o zriadení Európskeho policajného úradu (Europol)

¹¹⁶ BURES, Oldrich. Europol's Counter-terrorism Role: A Chicken-Egg Dilemma in European Security. In KAUNERT, Christian and LÉONARD, Sarah (eds.). *Terrorism and Intelligence: Tackling New Security Challenges in Europe*. London: Palgrave Macmillan, 2013. 247 s. ISBN 978-1-4039-9512-4

vyšetrovacích a operačných činností na podporu orgánov členských štátov. Agentúra tiež pripravuje hodnotenie hrozieb a strategické analýzy, alebo pomáha členským štátom predchádzať formám trestnej činnosti. EUROPOL môže požiadať členské štáty a ich orgány o začatie vyšetrovania trestného činu, ak sú jeho cieľom, na základe článku 6 Nariadenia 2016/794.¹¹⁷ Zameraný je na bezpečnostné hrozby Únie, pod ktorými rozumieme napríklad falšovanie eura, počítačová kriminalita, obchodovanie s ľuďmi, pašovanie, a v neposlednom rade terorizmus.¹¹⁸ Škála oblastí, v ktorej sa EUROPOL pohybuje a operuje, je rozsiahla a široká, a aj z toho dôvodu je potrebná jeho spolupráca s inými medzinárodnými inštitúciami, ako je EUROJUST či FRONTEX (Európska hraničná a pobrežná agentúra).

Boj proti terorizmu zo strany EUROPOL-u je koordinovaný Európskym centrom pre boj proti terorizmu (ECTC). ECTC bolo vytvorené EUROPOL-om v roku 2016 na základe rozhodnutia ministrov členských štátov, ako reakcia na sériu teroristických útokov z roku 2015¹¹⁹ a motivované snahou o zlepšenie prevencie. Deteguje financovanie terorizmu, poskytuje analytickú podporu, vysiela operačné tímy, zameriava sa na zahraničných bojovníkov, a sprostredkuje spoluprácu na vyšetrovaniach naprieč členskými štátmi.¹²⁰ Okrem ECTC EUROPOL využíva nástroje jeho informačného systému EIS, ktorými verifikuje dáta a o podozrivých a odsúdených osobách a kriminálnych štruktúrach mimo národných jurisdikcií, analytický nástroj EAS pre operačné spracúvanie a analýzu informácií, alebo bezpečnostný systém pre výmenu informácií a ich aplikáciu SIENA, ktorý umožňuje výmenu strategických informácií medzi EUROPOL-om, členskými štátmi a tretími stranami, ktoré majú uzavretú dohodu o spolupráci s EUROPOL-om.¹²¹

Jednou z mnohých dôležitých činností EUROPOL-u a jeho inštitúcií sú publikácie, týkajúce sa oblasti terorizmu. Hovoríme o výročných správach TE-SAT, ktoré monitorujú situáciu v členských štátoch, analyzujú riziká a hrozby ktoré sa v danom roku udiali, počet

¹¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/794 z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol)

¹¹⁸ EUROPOL. *About Europol* [online]. Haag: EUROPOL, n.d. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/about-europol-sk>

¹¹⁹ EUROPOL. *Europol's European Counter Terrorism Centre strengthens the EU's response to terror* [online]. EUROPOL, 2016. Dostupné na: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2016/jan/cu-europol-counter-terror-centre-pr.pdf>

¹²⁰ SANTINA, Musolino. The European Union and the Preventing Radicalisation and Terrorism Policy. In MANISALCO, Maria Luisa a ROSATO, Valeria (eds.). *Preventing Radicalisation and Terrorism in Europe*. Cambridge Scholars Publishing, 2019. 227 s. ISBN: 978-1-5275-3951-8.

¹²¹ SANTINA, Musolino. The European Union and the Preventing Radicalisation and Terrorism Policy. In MANISALCO, Maria Luisa a ROSATO, Valeria (eds.). *Preventing Radicalisation and Terrorism in Europe*. Cambridge Scholars Publishing, 2019. 227 s. ISBN: 978-1-5275-3951-8.

útokov a ich dopady, nové nebezpečenstvá, na ktoré si musí dávať pozor nielen Únia, ale aj jej členské štáty, a zhodnocuje priebeh daného roka.

EUROPOL teda chápme kvázi ako policajný orgán pre celú Európu, pomáhajúci koordinovať a hľadať odpoveď na otázku terorizmu už dlhé roky.

- AMLA

V práci už spomínaný Úrad EÚ pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a jeho založenie je ďalším krokom Európskej únie v smerovaní ochrany bezpečnosti jej občanov. Založený bol v roku 2024 nariadením 2024/1620 s plánom pre spustenie plnej prevádzky do roku 2028¹²². Pod úradom AMLA rozumieme jeden z najmladších a zároveň najvýznamnejších orgánov v oblasti boja proti terorizmu a jeho financovaniu. Hovoríme o decentralizovanej agentúre koordinujúcej vnútroštátne orgány. Jej hlavným cieľom je zabezpečenie uplatňovania pravidiel Európskej únie.¹²³ Pre účely práce sa už k definíciám toho, čím rozumieme pranie peňazí alebo vývoju pozadia Európskej únie pre boj s financovaním terorizmu venovať nebudeme, no v tejto podkapitole sa sústredíme primárne na opis daného orgánu.

AMLA sa jej založením stala hlavným kontrolným orgánom pre trestné činy prania peňazí a financovania terorizmu, ktoré sa vo veľkej miere opierajú o vnútroštátne pravidlá členských štátov¹²⁴ v prostredí Európskej únie. Priamo dozoruje nad vybranými povinnými subjektmi, ktoré spĺňajú kritériá a pôsobia na území členských štátov.¹²⁵ Vybranými povinnými subjektmi rozumieme podľa článku 13 Nariadenia 2024/1620 úverové a finančné inštitúcie a ich skupiny, ktoré budú posúdené ako rizikové podľa metodiky, ktorú má úrad za úlohu vypracovať do roku 2026. Iné ako vybrané povinné subjekty stále zostávajú pod takmer výlučným dohľadom členských štátov.¹²⁶ Dôležitosť koordinácie a dozoru v tejto oblasti je stanovená z potreby

¹²² Authority for Anti-Money Laundering and Countering The Financing of Terrorism. *About AMLA* [online]. Frankfurt am Main: AMLA, n.d. Dostupné na: https://www.amla.europa.eu/about-amla_en

¹²³ Authority for Anti-Money Laundering and Countering The Financing of Terrorism. *Homepage* [online]. Frankfurt am Main: AMLA, n.d. Dostupné na: https://www.amla.europa.eu/index_en?prefLang=sk&etrans=sk

¹²⁴ *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 (Text s významom pre EHP)*

¹²⁵ European Parliament. *Briefing – Anti-money-laundering authority (AMLA): Countering money laundering and the financing of terrorism* [online]. Fifth Edition. European Parliament, 2022. 11 s. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733645/EPRS_BRI\(2022\)733645_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733645/EPRS_BRI(2022)733645_EN.pdf)

¹²⁶ *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 (Text s významom pre EHP). Článok 12-13.*

nadnárodného rámca dozoru nad týmito trestnými činmi. Pre účinný boj je potrebná vyššia efektivita a zrozumiteľnosť medzi orgánmi. Financovanie terorizmu vnímame, ako sme už uviedli, ako vysoko decentralizovaný fenomén, s ktorým je priam nemožné bojovať samostatne v prostredí jedného štátu, hlavne v podmienkach voľného trhu, ktorý Európska únia zaručuje.

Predmetom činnosti úradu, ako sme už načrtli, je chrániť stabilitu a integritu finančného systému Únie, predchádzanie jeho zneužívaniu, zabezpečovanie vysokokvalitného dohľadu na vnútornom trhu a podporovanie a koordinácie výmeny informácií medzi orgánmi a jednotkami FIU.¹²⁷ Monitoruje vývoj nielen na vnútornom trhu, ale pre účinné predchádzanie trestným činom financovania terorizmu tiež monitoruje vývoj v tretích krajinách. AMLA posudzuje zraniteľné miesta a riziká nielen vo finančnom systéme Európskej únie a zabezpečuje získavanie a aktualizovanie informácií v rámci svojej pôsobnosti. V neposlednom rade je súčasťou jeho plánu aj vydávanie publikácií.¹²⁸

Zhrnutie

Predstavením posledného podstatného orgánu pre účely práce a jej zámer, uzatvárame podkapitolu venovanú legislatíve. Pevne veríme, že sme dokázali poskytnutými informáciami dostatočne jasne a zrozumiteľne zanalyzovať a predstaviť právny rámec venujúci sa problematike nielen terorizmu a ochrany pred ním ako takej, ale aj doplnkovej činnosti, teda jeho financovaniu.

Ako vidíme, právo Európskej únie nezaháľa a jej orgány usilovne pracujú na reflektovaní súčasných a moderných požiadaviek do právnych predpisov, čo vidíme aj v novoprijatom balíčku venovanému boju proti financovaniu terorizmu.

¹²⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 (Text s významom pre EHP). Článok 1-2.

¹²⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 (Text s významom pre EHP). Článok 5.

3. Vybrané útoky na území Európskej únie, vplyvy terorizmu na situáciu Európskej únie

Teroristické útoky naprieč celým svetom stáli dotknuté krajiny mnoho životov a finančných škôd. Pozorujeme snahu teroristov voliť si pre svoje útoky práve tie body záujmu, ktoré predstavujú významné ekonomické či iné inštitúcie a zároveň koncentrujú vysoké množstvo mäkkých cieľov. Ako príklad uvádzame už neslávne známy útok na Svetové obchodné centrum z 11. septembra 2001, ktorý je doteraz najväčším teroristickým útokom z hľadiska strát na životoch v počte viac ako tri tisíc, a strát ekonomických, ktoré sa vyšplhali až do výšky 25 miliárd amerických dolárov.¹²⁹ Aj v rámci Európskej únie identifikujeme teroristické útoky. Tie sú síce škodami a ľudskými stratami rozhodne menšie ako útoky z 11. septembra, no alarmujúcim ostáva ich počet. Medzi tieto útoky radíme napríklad bombový útok v Madride v roku 2004¹³⁰, sériu Parížskych útokov z roku 2015¹³¹, útoky v Bruseli v roku 2016¹³² alebo akt štátneho terorizmu vo Vrbeticiach z roku 2014.¹³³

Tieto útoky sa možno líšia v motivácii a individuálnych cieľoch teroristov, dovoľíme si však tvrdiť, že spoločným znakom bolo navodenie atmosféry strachu a hrôzy u občanov a zahnanie vlád spomínaných krajín do kúta. V reakcii na tieto útoky boli prijaté rôzne opatrenia zo strany Európskej únie vo forme smerníc, nariadení a odporúčaní. Téma terorizmu je celkovo stále aktuálna a vyžaduje si ostražitosť všetkých zodpovedných strán.

Terorizmus je však prítomný stále, nie len v minulosti. Dokazujú to aj štatistiky, ktoré publikuje EUROPOL vo svojom každoročnom hlásení TE-SAT, ktorým monitoruje každý rok boj proti terorizmu. Čísla zatknutých sa pohybujú stabilne medzi 300 až 400 ročne pre obvinenia z terorizmu a počet útokov sa každoročne mení. V roku 2020 to bolo 56 vykonaných útokov, v roku 2021 len 18, a v posledných dvoch rokoch sledujeme opätovný nárast – 28

¹²⁹ DILINGER, Jessica. *Most Expensive Terrorist Attacks in the World* [online]. Quebec: WorldAtlas, 2017. Dostupné na: <https://www.worldatlas.com/articles/the-price-of-terrorism-the-most-expensive-terrorist-attacks-in-the-world.html>

¹³⁰ Encyclopaedia Britannica. *Madrid train bombings of 2004* [online]. Encyclopaedia Britannica Inc, n.d. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Madrid-train-bombings-of-2004>

¹³¹ Encyclopaedia Britannica. *Paris attacks of 2015: The response to the Paris attacks* [online]. Encyclopaedia Britannica Inc, n.d. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Paris-attacks-of-2015/The-response-to-the-Paris-attacks>

¹³² EUROJUST. *Brussels terrorist attacks of March 2016* [infografika]. EUROJUST, n.d. Dostupné na: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2018-06/2016-03_Brussels-terrorist-attack.pdf

¹³³ DVOŘÁKOVÁ, Michaela a SYROVÁTKA, Jonáš. Vrbětice: Case study of Czech resilience against hostile propaganda [online]. In *PSSI Perspectives* (12), Regional Security Program. Praha: Prague Security Studies Institute, 2021. Dostupné na: https://www.pssi.cz/download/docs/8744_pssi-perspectives-12-vrbetice-case-study.pdf

uskutočnených útokov v roku 2022 a až 98 v roku 2023.¹³⁴ No nielen čísla útokov sú alarmujúce. Okrem džihádistického terorizmu sa EÚ musí vyrovnat' s čoraz vážnejšou hrozbou pravicového, anarchistického a etno-nacionalistického terorizmu.¹³⁵ Aj preto práve teraz, možno aj viac ako inokedy, vo svetle výrazných a častých ekonomických, sociálnych a politických výkyvov, musí EÚ správne a efektívne koordinovať svoju politiku a činnosť, keďže terorizmus nie je hudbou minulosti, no bohužiaľ aj smutnou realitou budúcnosti.

Aj preto sme sa rozhodli vybrať si tri určité útoky z tohto tisícročia, zanalyzovať ich následky na Európu a pochopiť ich význam v ďalšom smerovaní obrannej politiky Európskej únie. Náš výber bol založený na snahe vybrať útoky, ktoré svojou podstatou, neočakávanosťou a škodami spôsobili najväčší ohlas na medzinárodnej scéne v posledných rokoch.

3.1. Madrid 2004

Písal sa 11. marec 2004 a skupina teroristov s napojením na Al-Káidu v ranných hodinách uskutočnila útok, ktorý vtedy predstavoval najväčší útok islamských teroristov na územie Európskej únie. Bombový útok, vedený Amirom Azizi, bol smerovaný na 4 vlaky, prevážajúce obyčajných ľudí v rannej špičke. Zabil 191 ľudí a zranil ďalších približne 2000.¹³⁶

Hlavným dôvodom, pre ktorý sa rozhodli teroristi uskutočniť svoj útok a smerovať ho proti Španielsku, bola americká invázia do Iraku, španielske protiteroristické aktivity a ich podporovanie USA. Osama bin Ládín varoval Španielsko už v októbri 2003, kedy vyhlásil „oslobodte našich ľudí a odíďte z našich území“, v súvislosti s inváziou v Iraku. V deň, kedy došlo k útokom, malo prebiehať súdne konanie s 24 obžalovanými z trestného činu účasti alebo spolupráce s teroristickou skupinou Al-Káida. Obžalovaní boli súčasťou bunky, ktorú skupina vytvorila v Španielsku už v roku 1988.¹³⁷ V skratke, zdá sa, že sa jednalo o akt pomsty venovaný celému západnému spoločenstvu, nie len EÚ.

Vidíme teda, bohužiaľ v praxi, zameranie útokov na civilné obyvateľstvo so cieľom propagácie svojich cieľov a politických zámerov spôsobom vyvolania strachu. Ďalším dôležitým aspektom boli voľby, ktoré sa konali len tri dni po týchto útokoch. Chaos, ktorý útok

¹³⁴ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report*. Vydania 2020- 2024.

¹³⁵ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2024*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. 73 s. ISBN 978-92-95236-60-8.

¹³⁶ DINESEN, Peter Thisted a JÆGER, Mads Meier. Effect of Terror on Institutional Trust [online]. In *Political Psychology*, Vol. 34, Issue 6, s. 917-926, publ. 01.04.2023. Dostupné na: <https://doi.org/10.1111/pops.12025>

¹³⁷ TORRES-SORIANO, Manuel R. *Al-Qaeda's Revenge: The 2004 Madrid Train Bombings*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2019. 226 s. ISBN 978-1-5381-1895-7.

spôsobil a šírenie aj nepravdivých informácií výrazne ovplyvnili výsledok volieb v krajine, ktorý nakoniec viedol k zmene vlády. Aj to bolo cieľ týchto útokov.

Cieľom nebolo len napáchať škody a zastrašiť obyvateľstvo, ale hlavne presadiť zmenu, ktorá bude vyhovovať bin Ládinovi a jeho prívržencom. To dokazuje aj fakt ich oficiálneho komuniké, ktoré sa objavilo v Londýnskych novinách Al-Hayat. V ňom vyhlásili spokojnosť s výsledkom volieb, keďže podľa nich zvíťazila strana, ktorá smeruje proti NATO a ich cieľu bojovať proti Islamu. To podčiarkuje aj fakt, že narozdiel od iných útokov, skupina sa prihlásila k útoku už v deň jeho uskutočnenia, práve s cieľom ovplyvniť výsledok volieb a znížiť dôveryhodnosť politických strán v tedajšom parlamente.¹³⁸

Aké teda boli následky týchto útokov? Okrem zmeny politického smerovania a zasiatia strachu do sŕdc občanov Únie sa samozrejme vyskytli aj ekonomické škody. Tie mali priamy ekvivalent „len“ 0.3 % HDP Španielska, dosahujúc celkovú výšku cez 200 miliónov. K tejto sume dospeli autori Mikel Buesa a Aurelia Valino komplexnými analýzami a výpočtami po zahrnutí viacerých oblastí, ako bola cena záchranných operácií, cena stratených ľudských životov, strata zárobkov zranených ľudí, poškodenia infraštruktúry, cena opráv a strojov, cena psychologickéj podpory či strata nákladov obetovanej príležitosti, ktorú utrpeli príbuzní obetí.¹³⁹ Je dôležité poznamenať, že tieto útoky pre nasledujúce roky ovplyvnili turizmus a nálady investorov. Skutočné škody, po zarátaní ušlých ziskov, boli vyššie.

3.2. Vrbetice 2014

Keďže sme v našej práci nemali z dôvodu rozsahu priestor sa do hĺbky venovať jednému, podľa nás možno najnebezpečnejšiemu druhu terorizmu, rozhodli sme sa zahrnúť aj útok vo Vrbeticiach z roku 2014. Hovoríme o terorizme, ktorý sa svojou podstatou zásadne líši od spomínaných útokov v Madride alebo od útokov v Paríži, ktorým sa budeme venovať v ďalšej podkapitole. V tomto prípade sa jedná o terorizmus, ktorý je podporovaný nie jednotlivými organizáciami, ale samotným štátom.

Štátny terorizmus vieme definovať ako systematické používanie metód násilia a zastrašovania vykonávané priamo alebo nepriamo štátnymi aktérmi, teda „zhora“. Na rozdiel od neštátneho terorizmu, ktorý sa snaží zmeniť zaužívaný poriadok, štátny sa ho snaží zachovať

¹³⁸ TORRES-SORIANO, Manuel R. *Al-Qaeda's Revenge: The 2004 Madrid Train Bombings*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2019. 226 s. ISBN 978-1-5381-1895-7. Kapitola 11.

¹³⁹ BUESA, Mikel, et al. The Economic Cost of March 11: Measuring the Direct Economic Cost of the Terrorist Attack on March 11, 2004 in Madrid [online]. In *Terrorism and Political Violence*, 19(4), 489–509. Philadelphia: Taylor & Francis, 2007. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/09546550701590677>

všetkými možnými spôsobmi a posilniť tak moc štátu.¹⁴⁰ Ide o fenomén, ktorý nielen medzinárodne dokáže napáchať väčšie škody ako klasický terorizmus, vyvolať vážnejšie následky a ohroziť väčšie množstvo mäkkých cieľov. Odpoveď na otázku, prečo je to tak, je jednoduchá.

Z pozorovaní tejto práce sme zistili, že teroristické organizácie často bojujú s financovaním a musia sa spoliehať na zastarané metódy financovania svojich aktivít, ako napríklad Hawala systém. Pre štáty ale platia iné pravidlá. Majú prístup k obrovskému množstvu financií a zdrojov, ktoré vedia využiť na financovanie svojich aktivít a presadenie svojich záujmov, či už voči svojim občanom, alebo občanom iných štátov.

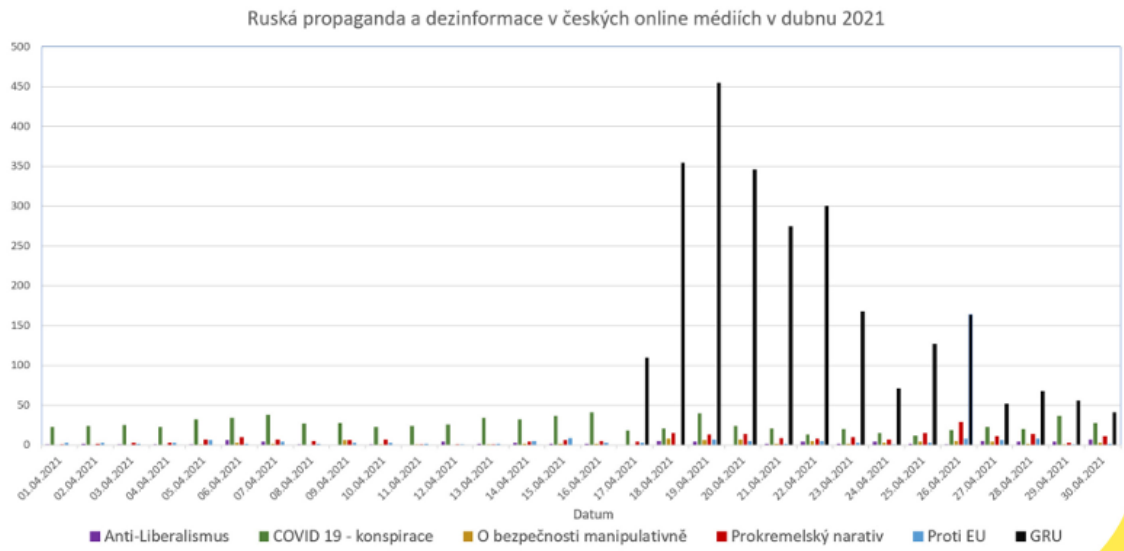
Tu sa dostávame ku útoku vo Vrbeticiach, aktu štátneho terorizmu voči Českej republike. 13.10.2014 sa začal prvotný útok na muničný sklad, po ktorom nasledovali bezpečnostné opatrenia na zabezpečenie a ochranu munície. Tie však úspešné neboli, a v decembri toho istého roka vybuchol aj druhý muničný sklad. Po zistení zapojenia ruských agentov do útoku Česká republika reagovala deportovaním 18 pracovníkov ruskej ambasády, ktorá sa ukázala ako zdroj špiónážnych aktivít v centrálnej Európe. Okrem iného sa Česká republika rozhodla pre ďalší úder proti ruským záujmom, a to vylúčením ruskej spoločnosti Rosatom pri procese verejného obstarávania výstavby bloku atómovej elektrárne v Dukovanoch.¹⁴¹ Evidujeme teda razantnú odpoveď Českej republiky na zistenia, ktoré dokázali zapojenie Ruska do týchto útokov prostredníctvom agentov Služby zahraničnej rozviedky Ruskej federácie (GRU).

Po zverejnení informácií o incidente sa okamžite strhla vlna ruskej propagandy na českých sociálnych sieťach ako Facebook a Youtube. Pre lepšiu vizualizáciu prikkladáme grafiku Pražského inštitútu bezpečnostných štúdií, ktorý preskúmal počet dezinformačných a propagačných príspevkov v období vyhlásenia incidentu¹⁴²:

¹⁴⁰ Perplexity AI. *Definícia štátneho terorizmu* [online]. Perplexity AI, Verzia beta release v0. Dostupné na: <https://www.perplexity.ai/search/definicia-pojmu-statny-teroriz-87BMeRNBSfuVE3LeboZv6w>

¹⁴¹ DVOŘÁKOVÁ, Michaela a SYROVÁTKA, Jonáš. Vrbětice: Case study of Czech resilience against hostile propaganda [online]. In *PSSI Perspectives* (12), Regional Security Program. Praha: Prague Security Studies Institute, 2021. Dostupné na: https://www.pssi.cz/download/docs/8744_pssi-perspectives-12-vrbetice-case-study.pdf

¹⁴² DVOŘÁKOVÁ, Michaela a SYROVÁTKA, Jonáš. Vrbětice: Case study of Czech resilience against hostile propaganda [online]. In *PSSI Perspectives* (12), Regional Security Program. Praha: Prague Security Studies Institute, 2021. Dostupné na: https://www.pssi.cz/download/docs/8744_pssi-perspectives-12-vrbetice-case-study.pdf

Obrázok 1 Ruská propaganda a dezinformácie v českých online médiách Marec 2021

Na základe grafu vidíme okamžitú reakciu v oblasti komunikácie z druhej strany, primárne sa zameriavajú na spochybňovanie oficiálneho naratívu Česka a hanobenia západných krajín a ich liberálnej politiky, aj napriek tomu, že závery z vyšetovania a zapojenia Ruskej federácie sa ukázali ako pravdivé. Práve tento útok, ale aj iné činy, viedli Európsky parlament k uznaniu Ruskej federácie ako štátu, ktorý podporuje terorizmus.¹⁴³

Vidíme teda, že terorizmus nie je len o útokoch na mäkké ciele a o dokazovaní svojej náboženskej ideológie. Práve naopak, Vrbetice nám dokázali, aké nebezpečenstvo dokáže terorizmus predstavovať, ak ho využijú štáty, ktoré chcú presadiť svoje záujmy. Vynímajúc teraz škody, ktoré tieto útoky spôsobili, rovnaké, možno aj väčšie nebezpečenstvo predstavujú udalosti, ktoré sa (nielen pri štátnom terorizme), odohrajú po útokoch. Dezinformačné kampane a využívanie situácie vo svoj prospech dokáže naštrbiť rovnováhu v politickom spektre a vyvolať účinky, ktoré by štandardnými a mierovými metódami neboli dosiahnuteľné.

¹⁴³ Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. novembra 2022 o uznání Ruskej federácie ako štátu podporujúceho terorizmus (2022/2896(RSP))

3.3. Paríž 2015 a fenomén zahraničných bojovníkov

Pre oboznámenie čitateľa sme sa rozhodli k tomuto útoku najprv vybrať pár faktov, ku ktorým dospel EUROPOL vo svojich vyšetrovaniach džihádistického terorizmu a pôsobenia jeho organizácií v EÚ.¹⁴⁴

Analýzou útokov a operácií islamských teroristických buniek, konkrétne Islamského štátu, bolo jasné, že ich pôsobnosť v teritóriu Únie je lokálna. Tieto bunky operujú samostatne na území členských štátov. Teroristi zároveň začali preferovať útoky na mäkké ciele, skôr než útoky na kritickú infraštruktúru – skrze omnoho vyšší faktor strachu, ktorý tieto útoky môžu spôsobiť. Aby niekto takýto čin mohol spáchať, vyžaduje si to obrovskú dávku zapretia ľudskosti. EUROPOL dospel k záverom, že výcvik operátorov Islamského štátu bol smerovaný k potlačeniu emócií útočníka pre čo najvyššiu efektivitu samotného útoku.

Správa EUROPOL-u z roku 2016 hovorí o náraste útokov vykonávaných radikálmi, ktorí operujú samostatne. Teroristi totiž zistili, že čím menej konexií a informácií zdieľajú s inými subjektmi, čím utajenejší a riadnejší život vedú, tým sú nevystopovateľnejší a nebezpečnejší. Tento fakt potvrdzuje nielen útok z 13. novembra 2015, ale aj správa Europolu z roku 2020,¹⁴⁵ kde bolo spomenuté, že všetky zo siedmich neúspešných aj úspešných útokov bolo uskutočnených jednotlivcami, no prevažná väčšina zmarených útokov bola plánovaná skupinami.

Parížske útoky z 13.11.2015 sa zapísali do histórie ako jedny z najničivejších činov v modernej histórii EÚ. Útoky sa začali o 21:20 večer tromi samovražednými útokmi na *Stade de France* pri futbalovom zápase, pokračovali strelbou v podnikoch a rukojemníckou drámou v koncertnej sieni Bataclan. Boli vykonané útočníkmi z Francúzska a Belgicka, ktorí boli tzv. navrátilcami.¹⁴⁶

K zodpovednosti sa prihlásil o deň neskôr Islamský štát, teroristická organizácia pôsobiaca na Strednom východe. Organizácia v tom čase primárne pôsobila na území Sýrie

¹⁴⁴ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2016*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. 59 s. 978-92-95200-68-5.

¹⁴⁵ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2020* [online]. © European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 2020 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/european_union_terrorism_situation_and_trend_report_te-sat_2020_0.pdf

¹⁴⁶ CRAGIN, Kim. The November 2015 Paris Attacks: The Impact of Foreign Fighter Returnees [online]. In *Orbis*, Vol. 61(2), s. 212-226, 2017. ISSN 0030-4387. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.orbis.2017.02.005>

a Iraku, ktorý sa len rok predtým odpojil od teroristickej organizácie al-Káida.¹⁴⁷ Aká však bola motivácia za útokom, ktorý spôsobil smrť viac ako 130 obetí a zranil vyše 400 ďalších? ISIS sa vyjadril, že útoky v Paríži boli primárne mienené ako odpoveď Francúzsku kvôli ich kampani voči bojovníkom Islamu a kvôli urážkam k ich prorokovi.¹⁴⁸

Prihlásenie ISIS bolo prekvapením pre krajiny Európy a USA, keďže sa až dotedy predpokladalo že ich ciele boli mierené skôr k udržaniu stabilného kalifátu na Blízkom východe. Útokmi v Paríži ale ISIS ukázalo, že ich zámer spočíva aj v pokorení západu, útokoch na civilné obyvateľstvo a v potopení západnej demokracie ako takej.¹⁴⁹

Útoky z novembra 2015 mali okamžitý vplyv na ekonomiku a na vývoj právneho rámca. Európska únia začala bezprostredne konať a vyvíjať nové opatrenia pre boj s financovaním terorizmu, keďže dovtedajšie opatrenia boli teroristické skupiny schopné obísť. Výsledkom ich práce bola novelizácia smernice proti financovaniu terorizmu z roku 2018.¹⁵⁰ V ekonomickom meradle sa hlavný zásah týkal nielen škôd, ktoré vznikli pri útokoch, či nákladoch na bezpečnostné zložky a iné opatrenia priamo súvisiace s útokmi, no predstavoval aj negatívny dopad na jeden z najdôležitejších sektorov francúzskej ekonomiky, turizmus. Odhadnúť presnú škodu, ktorú spôsobili teroristi, ak zarátavame aj potenciálne straty, je nemožné. Odhady sa líšia naprieč autormi, no podľa štatistík, v roku 2016 navštívilo región Ile-de-France o 1 a pol milióna menej turistov ako v predchádzajúci rok, čo vyústilo do straty približne 1 a pol miliardy eur.¹⁵¹ Samozrejme, dopad týchto útokov Francúzsko pociťovalo aj nasledujúce roky.

S istotou vieme povedať, že útoky v Paríži z roku 2015 sa zapísali do histórie ako jedny z najničivejších útokov v EÚ. Pripravili o život obrovské množstvo ľudí a uštedrili ťažký úder francúzskej ekonomike.

¹⁴⁷ National Counterterrorism Center. *Islamic State of Iraq and ash-Sham (ISIS)* [online]. Washington, D.C.: Office of the Director of National Intelligence, n.d. Dostupné na: https://www.dni.gov/nctc/ftos/isis_fto.html

¹⁴⁸ MURO, Diego. Why did ISIS target France? [online]. In *Opinión* 367, 2015. Barcelona: Barcelona Centre for International Affairs. Dostupné na: <https://www.cidob.org/en/publications/why-did-isis-target-france>

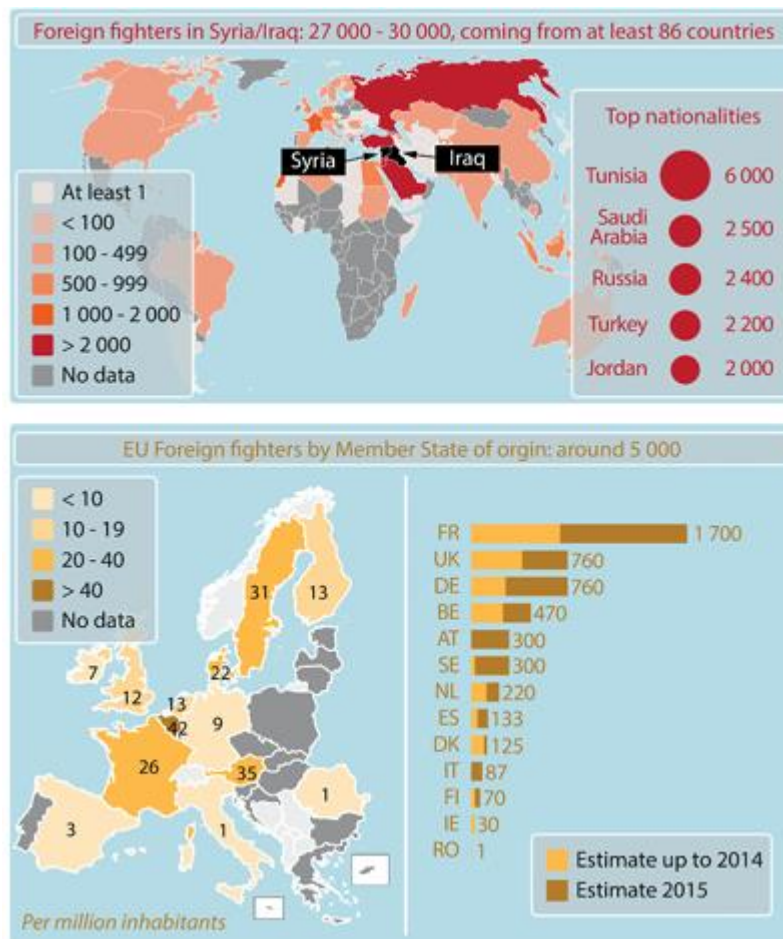
¹⁴⁹ MURO, Diego. Why did ISIS target France? [online]. In *Opinión* 367, 2015. Barcelona: Barcelona Centre for International Affairs. Dostupné na: <https://www.cidob.org/en/publications/why-did-isis-target-france>

¹⁵⁰ Rada Európskej únie. *Chronológia: Opatrenia EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu* [online časová os]. Rada EÚ, rev. 5.02.2025. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/fight-against-terrorist-financing/timeline/>

¹⁵¹ VISSEYRIAS, Mathilde. Paris en manque de recettes touristiques [online]. In *Le Figaro*, 21.02.2025. Dostupné na: <https://www.lefigaro.fr/conjoncture/2017/02/21/20002-20170221ARTFIG00292-paris-en-manque-de-recettes-touristiques.php>

Navrátilci v krajinách EU

Pre pochopenie kontextu navrátilcov, jedná sa o zahraničných bojovníkov, ktorí vycestujú do tretích krajín (v tomto prípade Sýria a Irak), kde sa zradikalizujú a podstúpia výcvik za účelom plánovania alebo vykonania teroristického útoku. Následne sa vrátia do svojich domovských štátov.¹⁵² Pre lepšie pochopenie vážnosti tohto fenoménu prikkladáme štatistiku Soufan Group za roky 2014 a 2015, ktorú priložil k svojej štúdií Európsky parlament:

Obrázok 2 Migrácia zahraničných bojovníkov podľa členských štátov

Náročné je ale s týmto fenoménom účinne a efektívne bojovať. Napríklad, ako uvádza Arsla Jawaid,¹⁵³ v roku 2011 sa z krajín EU pripojilo 4294 zahraničných bojovníkov z krajín ako Belgicko, Nemecko či Francúzsko, no určiť jednotný profil radikalizujúceho sa člena sa

¹⁵² European Parliament. Briefing – *Foreign fighters: Member State responses and EU action* [online]. European Union, 2016. 12 s. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-579080-Foreign-fighters-rev-FINAL.pdf>

¹⁵³ JAWAID, Ayesha. From Foreign Fighters to Returnees: The Challenges of Rehabilitation and Reintegration Policies [online]. In *Journal of Peacebuilding & Development*, 2017, roč. 12, č. 2, s. 102–107. ISSN 1542-3166. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/15423166.2017.1323660>

nepodarilo. Problémom pre boj ostáva aj identifikácia, kto vlastne je prichádzajúcim teroristom alebo je spolčený s teroristickou skupinou.

Vstupujú tu do hry ľudské práva, keďže ak by authority automaticky profilovali prichádzajúcich ľudí z krajín postihnutých terorizmom, z princípu vecí by sa jednalo o porušenie ich základných ľudských práv a slobôd. Hovoríme o nadmernom monitorovaní, kontrolách či inom správaní štátnych aj nadnárodných orgánov, ktoré by akýmkoľvek spôsobom mohli bezdôvodne obmedzovať obyčajných ľudí. Práve preto je dôležitá spolupráca s autoritami štátov tretieho sveta, ktorá môže dopomôcť k odhaleniu skrytých buniek a samotárov pripravených konať.

3.4. Dopady terorizmu na Európsku úniu, súčasnosť a budúcnosť

V poslednej podkapitole našej práce sme sa rozhodli pre analýzu počtu útokov v porovnaní so zatknutiami v krajinách EÚ, a zhodnotenie efektívnosti prijatých opatrení na základe týchto štatistík. Zameriame sa na budúcnosť EÚ a jej medzinárodnej spolupráce s inými svetovými či európskymi organizáciami. Pre zohľadnenie dlhodobého vývoja sa zameriame na štatistiky z rokov 2015 až 2023, ktoré nám poskytnú spoľahlivý prehľad o situácii. Dodávame, že naša analýza sa bude venovať rôznym typom terorizmu – ako je ľavicový či pravicový, džihádistický či separatistický.

Vývoj v rokoch 2015-2023

V roku 2015 EÚ zažila časy zvýšenej teroristickej aktivity. Z útokov, ktoré sa uskutočnili v tomto období najviac zarezonovali útoky z Paríža, konkrétne tie smerované proti vydavateľstvu časopisu Charlie Hebdo a vyššie spomínané útoky z novembra. Tieto útoky reprezentujú zmenu zámerov džihádistických teroristov k spôsobovaniu čo najvyšších škôd a strát na životoch medzi občanmi Únie.¹⁵⁴ Práve tu sledujeme nárast operatívu jednotlivcov, ktorý poskytuje výhody vyššej miery utajenia a nižších operačných nákladov. Ako sme už spomínali, práve títo aktéri boli tvorcami týchto útokov.

Naprieč rokmi sledujeme zo správ EUROPOL-u nárast sledovania a snáh o identifikovanie jedincov, ktorí cestovali do krajín známych činnosťou teroristických skupín. Tento trend pretrváva až dodnes. Problémom však je online priestor, ktorý poskytuje perfektné zázemie pre radikalizáciu a tvorbu domácich teroristov, napríklad pomocou zariadení pre

¹⁵⁴ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2016*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. 59 s. 978-92-95200-68-5.

virtuálnu realitu, či rôznych nástrojov AI za účelom extrémne rýchleho šírenia dezinformácií, ako EUROPOL detegoval v kruhoch pravicových extrémistov.¹⁵⁵ Prístup k informačným technológiám zo strany teroristov tiež predstavuje riziko rapídneho šírenia propagandy a zasielania rôznych počítačových vírusov, či už za cieľom získania finančných prostriedkov, osobných údajov alebo verbovania členov či vydierania. S vývojom technológie prichádza aj spôsob, ako ju využiť pre nekalé účely, no rovnako aj spôsob, ako tomu zamedziť.

Po prvý krát boli v Paríži použité improvizované výbušné zariadenia vo forme samovražedných viest.¹⁵⁶ Hlavným modus operandi teroristov v Európskej únii sú stabilne strelné zbrane, výbušniny (improvizované výbušné zariadenia, podomácky vyrobené výbušniny, vojenské výbušniny a voľne dostupné výbušniny modifikované pre účely terorizmu)¹⁵⁷ a jednoduché zbrane ako nože, ako sme zistili analýzou správ EUROPOL-u. Nesmieme ale opomenúť neustálu hrozbu využívania CBRN prostriedkov pre uskutočnenie útoku, napríklad v roku 2018, kedy talianske úrady zadržali cudzinca z Libanonu, ktorý plánoval otrávenie pitnej vody rôznymi biologickými látkami.¹⁵⁸

Opatrenia a spôsoby boja v súčasnosti

Od roku 2015 sa z džihádizmu stala pre EÚ v oblasti terorizmu hrozba číslo jeden. S ohľadom na hrozbu ktorú terorizmus predstavoval a v tej dobe nedostatočné opatrenia, bolo v roku 2015 založené Európske centrum pre boj s terorizmom (ECTC). Členské štáty začali viac spolupracovať na vzájomnej spolupráci, inštitúcie začali vyvíjať nové spôsoby detekcie a kontrolovania činností potenciálnych teroristov a procesov radikalizácie. Jedným z akýchto nástrojov je EIS, spravovaný Europolom,¹⁵⁹ či SIENA, zabezpečujúce výmenu informácií a rýchlu spoluprácu orgánov.¹⁶⁰

V roku 2020 bol prijatý program boja proti terorizmu pre nasledujúce roky 2020 až 2025, zahŕňajúci štyri základné piliere boja proti terorizmu. Sú nimi predvídanie, predchádzanie,

¹⁵⁵ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2024*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. 73 s. ISBN 978-92-95236-60-8, s. 11.

¹⁵⁶ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2016*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. 59 s. 978-92-95200-68-5, s. 12.

¹⁵⁷ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2017*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. 61 s. ISBN 978-92-95200-79-1, s. 15.

¹⁵⁸ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2019*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 79 s. ISBN 978-92-95209-76-3, s. 19.

¹⁵⁹ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2018*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. 69 s. ISBN 978-92-95200-91-3, s. 60-61.

¹⁶⁰ EUROPOL. *Secure Information Exchange Network Application (SIENA)* [online]. Haag: Europol, n.d. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>

ochrana a reakcia, ktoré sú doprevádzané posilnením medzinárodnej spolupráce v rámci týchto štyroch pilierov. Európska únia stále, aj naprieč rokmi čelí džihadistickej hrozbe, hlavne jednotlivcom, ktorí konajú samostatne, ľahko dostupnými zbraňami a obmedzenou prípravou. Práve tento typ útokov Európska únia predpokladá v súčasnej dobe, no nevylučuje ani agresie väčšieho typu.¹⁶¹ V skratke sa teda pozrieme na to, aké opatrenia a činnosti EÚ naplánovala pre roky 2020 a 2025 v rámci svojich pilierov ochrany.

Predvídanie: jedným z kľúčových spôsobov ochrany integrity Európskej únie je zisťovanie, ktoré miesta sú najviac ohrozené. EÚ a jej inštitúcie využívajú spravodajské inštitúcie a žiadajú členské štáty o vyššiu mieru kooperácie. Druhým hlavným problémom okrem posudzovania rizík a ich odhalenia je udržanie náskoku pred teroristami v oblasti nových technológií. EÚ hovorí o zvýšení kapacít orgánov pre analyzovanie internetového obsahu či využívanie kapacít AI pre lepšiu reakciu na teroristické hrozby. Opomenúť nemožno aj možnosť 3D výtlačkov zbraní, čo preukazujú aktuálne prípady z Nemecka a Británie,¹⁶² kde boli zadržané viaceré zbrane tohto typu plánované na využitie pri teroristických aktoch.

Predvídaníu napomáha aj Schengenský informačný systém, zriadený Nariadením 2018/1861¹⁶³, ktorý slúži na zvýšenie bezpečnosti Únie. Tento systém zahŕňa základné fyziologické údaje o osobách spoločne s údajmi o jej dokladoch a informáciou, či je daná osoba ozbrojená, na úteku, aké riziko predstavuje a podobne. Každý prípad sa posudzuje osobitne pred vložením zápisu a členské štáty posudzujú jeho proporcionalitu. Tým sa má zabezpečiť aj ochrana práv obyvateľov Únie na ich súkromie, aby tento systém nebol zneužívaný na rozsiahle monitorovanie.

Šancou na efektívnejšie predvídanie útokov sú aj rôzne projekty, ako napríklad projekt Sharaka¹⁶⁴, ktorý Únia financuje a za pomoci interpolu odhaľuje teroristické bunky v krajinách Blízkeho východu a Severnej Afriky (Alžírsko, Jordánsko, Libanon, Palestína a iné).

¹⁶¹ *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a Sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Program boja proti terorizmu pre EÚ: predvídanie, predchádzanie, ochrana a reakcia.*

¹⁶² DASS, Reuben. 3D-Printed Firearms and Terrorism: Trends and Analysis Pertinent to Far-Right Use [online]. In *Counter Terrorist Trends and Analyses*, 16(3), s. 19–30, 2024. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/48778663>

¹⁶³ *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1861 z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti hraničných kontrol*

¹⁶⁴ INTERPOL. *Project Sharaka* [online]. Lyon: INTERPOL, n.d. Dostupné na: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism/Counter-terrorism-projects/Project-Sharaka>

Predchádzanie: Ak predvídanie zlyhá, je nutné predísť teroristickému útoku. Preto sa Únia v rámci svojej stratégie zameriava na ochranu svojich hodnôt a boju proti extrémizmu a radikalizácii (nielen) na internete. V roku 2022 prijala Únia Akt o digitálnych službách,¹⁶⁵ zameraný na ustanovenie jednotných pravidiel pre bezpečné a predvídateľné online prostredie, ktoré uľahčí inovácie a v ktorom sa účinne budú chrániť práva ľudí. Okrem spomenutého Únia spoločne s EUROPOL-om pracuje na boji proti vírusovému šíreniu teroristickej propagandy, na základe ktorého prijala aj Nariadenie proti šíreniu teroristického obsahu online.¹⁶⁶ Ďalším zaujímavým opatrením je zbieranie dát pasažierov leteckých spoločností letiacich do krajín EÚ vnútroštátnymi orgánmi.

Pri písaní práce sme premýšľali, či zaradiť Nariadenie o predkladaní elektronických dôkazov medzi predchádzanie alebo ochranu. Rozhodli sme sa pre predchádzanie. Nariadenie stanovuje pravidlá, na základe ktorých môže orgán štátu požiadať o predloženie dôkazov od poskytovateľa služieb v Únii.¹⁶⁷ Pojmom elektronický dôkaz rozumieme údaje o účastníkovi, prevádzkové údaje alebo obsahové údaje uchovávané poskytovateľom služieb alebo v jeho mene. Môžu nimi byť adresa, dátum narodenia, totožnosť, typ služby, technické rozhrania ktoré používa a podobne. Tento príkaz na vydanie alebo uchovanie dôkazov musí byť primeraný a len na účely trestných činov alebo výkonu trestu odňatia slobody. Toto nariadenie je tiež sprevádzané Smernicou 2023/1544, ktorá poskytuje harmonizované pravidlá pre výkon nariadenia.

Rozhodli sme sa niektoré obmedzenia v týchto dvoch oblastiach sumarizovať dokopy, keďže predvídanie a predchádzanie sú pojmy podobné a jedno bez druhého možné nie je. Zber dát je principiálnou súčasťou boja proti terorizmu. Ich efektívne zdieľanie a kvalitné spracovávanie, ktoré dokáže podporovať operatívnu činnosť orgánov polície členských štátov, vie rapídne obmedziť výskyt terorizmu a pomôcť nielen jeho predchádzaniu, ale aj predvídaníu.

Dôležité je však mať na pamäti ľudské práva. Ako vidíme či už v opatreniach Schengenského informačného systému alebo nariadeniach o predkladaní elektronických

¹⁶⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách) (Text s významom pre EHP)

¹⁶⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/784 z 29. apríla 2021 o riešení šírenia teroristického obsahu online (Text s významom pre EHP)

¹⁶⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie

dôkazov, cieľom Únie je zabezpečiť spracovanie a uchovávanie údajov pri trestných činoch len v rámci a v súlade s ľudskými právami na súkromie.

V rozhodnutí súdneho dvora vo veci Digital Right Ireland Ltd proti Írsku sa zrušila Smernica 2006/24, ktorá smerovala k boju proti závažnej trestnej činnosti. Problémom bola primeranosť tohto zásahu. Ten sa mal obmedzovať na zber všetkých prevádzkových údajov týkajúcich sa mobilnej komunikácie či komunikácie cez internet, bez konkrétneho kritéria na obmedzenie sledovania na čo najnevyhnutější zásah.¹⁶⁸ Práve to prekročilo medze ľudských práv ako ich ukladá Charta, presnejšie v článkoch 7, 8 a 52.

Takýto zásah aj v dnešnej dobe považujeme za nepredstaviteľný, nielen z dôvodu obmedzenia ľudských práv veľmi závažným spôsobom, ale aj z dôvodu logistickej náročnosti a možnej neefektívnosti z dôvodu obrovského množstva dát. To potvrdzuje aj rozsudok v spojených veciach C-203/15 a C-698/15, ktorý zakazuje všeobecné a nediferencované uchovávanie všetkých údajov o prenose dát a polohe všetkých účastníkov a registrovaných užívateľov, týkajúci sa všetkých prostriedkov elektronickej komunikácie.¹⁶⁹ Myslíme si že v tejto delikátnej problematike je potrebné postupovať výrazne opatrnejšie a zameriavať sa nielen na cieľ ochrany obyvateľov Únie, ale aj na ich práva tak, ako im ich garantuje Charta ľudských práv a iné dokumenty.

Ochrana: V rámci ochrany sa Únia v týchto rokoch sústreďuje na ochranu verejných priestorov, náboženských miest, mestskú bezpečnosť a ochranu kritickej infraštruktúry. Tieto miesta totiž predstavujú jedny z najzraniteľnejších cieľov pre teroristické útoky, či už z dôvodu ľahkej dostupnosti alebo vysokého počtu cieľov.¹⁷⁰ K ochrane týchto cieľov Únia prijala aj Akčný plán pre ich ochranu, a to už v roku 2017.¹⁷¹ Tento akčný plán zahŕňa viacero bodov, medzi ktorými nájdeme vytvorenie špecializovaných skupín, zvýšenie fyzickej ochrany budov a podujatí a iné. Okrem spomenutého sa Únia sústreďuje na bezpečnosť hraníc, ktorú aktualizovala v roku 2021 Schengenskou stratégiou¹⁷² alebo rôznymi sankčnými

¹⁶⁸ Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 8. apríla 2014 v spojených veciach C 293/12 a C 594/12, *Digital Right Ireland Ltd. proti Írsku*.

¹⁶⁹ Rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C 203/15 a C 698/15 [online]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=186492&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=204989>

¹⁷⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a Sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Program boja proti terorizmu pre EÚ: predvídanie, predchádzanie, ochrana a reakcia.

¹⁷¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a Sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Akčný plán na podporu ochrany verejných priestorov.

¹⁷² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/399, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice

mechanizmami voči osobám či skupinám spojených s terorizmom. Ochrana sa tiež zamerala na kybernetický priestor a online odolnosť prijatím smernice NIS 2 číslo 2022/2555.¹⁷³

EÚ v rámci svojej ochrannej politiky prísne reguluje aj hrozby CBRN, transport a predaj zbraní, chemikálie používané v podomácky vyrobených výbušninách¹⁷⁴. Reguluje špeciálne fórum, ktoré prepája rôzne siete typov orgánov činných v trestnom konaní, ako sú AIRPOL (boj proti terorizmu v leteckej preprave), RAILPOL (v železničnej preprave), ENLETS (oblasť technológie) a v neposlednom rade ATLAS (špeciálne jednotky).

Ďalšou možnosťou, ktorou Únia chráni svojich obyvateľov, je zmrazenie ekonomických aktív osôb a organizácií zapojených do teroristických činov.¹⁷⁵ Týmito opatreniami Únia dokáže efektívne obmedziť množstvo prostriedkov, ktorými teroristické skupiny a ich prívrženci manipulujú.

V rámci kybernetického priestoru a smernice NIS 2 sa zaviedli opatrenia na riadenie kybernetických rizík, ktoré členské štáty mali implementovať do svojich právnych poriadkov. Celkovo sa v priestore Únie zlepšila týmito opatreniami bezpečnosť sietí a informačných systémov, včasné odhaľovanie útokov či bezpečnosť uchovávaní údajov.

Reakcia: Ako reakčné opatrenia Únia navrhla a implementuje vo forme posilnenia EUROPOL-u, ktorým môžeme rozumieť rozšírenie jeho mandátu alebo podpora zásahových jednotiek ATLAS v členských štátoch EÚ. Cieľom pre EÚ bolo aj posilnenie výmeny informácií medzi agentúrami ako EUROPOL, EUROJUST a FRONTEX a rozšírenie dostupnosti k digitálnym dôkazom.¹⁷⁶ Tieto a iné opatrenia boli implementované v rámci rozličných nariadení Európskeho parlamentu a Rady, a to konkrétne 2022/991¹⁷⁷, ktoré posilňuje spoluprácu medzi EUROPOL-om a súkromnými subjektmi upravenú Nariadením 2016/749. EUROPOL zohráva dôležitú úlohu pri ochrane Schengenského priestoru a mal by preto na požiadanie členských štátov prispievať svojimi odbornými znalosťami či analýzami. Jeho

¹⁷³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/991 z 8. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/794, pokiaľ ide o spoluprácu Europolu so súkromnými subjektmi, spracúvanie osobných údajov Europolom na podporu vyšetrovania trestných činov a úlohu Europolu v oblasti výskumu a inovácií

¹⁷⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1148 z 20. júna 2019 o uvádzaní prekurzorov výbušnín na trh a ich používaní

¹⁷⁵ Spoločná pozícia Rady z 27. decembra 2001 o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom (2001/931/SZBP)

¹⁷⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a Sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Program boja proti terorizmu pre EÚ: predvídanie, predchádzanie, ochrana a reakcia.

¹⁷⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/991 z 8. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/794, pokiaľ ide o spoluprácu Europolu so súkromnými subjektmi, spracúvanie osobných údajov Europolom na podporu vyšetrovania trestných činov a úlohu Europolu v oblasti výskumu a inovácií

spolupráca nadväzuje na orgány Únie, úrad OLAF či agentúru ENISA pre kybernetickú bezpečnosť. EUROPOL pomáha členským štátom pri identifikácii osôb či podporuje členské štáty pri predchádzaní trestnej činnosti. Oblasť reakcie a prepojitosti orgánov a úradov, zodpovedných za reagovanie na teroristické hrozby, je skutočne široká, vďaka čomu je zabezpečený široký a efektívny rámec pokrytia v celej oblasti Únie.

Ďalším právnymi predpismi, ktorými Únia zabezpečuje efektívne reakcie, sú Smernica 2023/977¹⁷⁸ o výmene informácií medzi orgánmi presadzovania práva členských štátov a Nariadenie 2024/982 o automatizovanom vyhľadávaní a výmene údajov na účely policajnej spolupráce (Prümské nariadenie II).¹⁷⁹¹⁸⁰

Smernica stanovuje organizačné a procesné pravidlá zabezpečujúce rýchlu, efektívnu a bezpečnú výmenu informácií. Stanovuje tiež využívanie informačného systému SIENA, ktorý zabezpečuje výmenu informácií ohľadom zločinov medzi EUROPOL-om a dosiahol už cez 3500 prepojení¹⁸¹, členskými štátmi a tretími stranami či vytvorenie jednotných kontaktných miest každom členskom štáte, ktoré majú zabezpečovať uchovávanie informácií. Využitie v oblasti boja proti terorizmu je možné vďaka zrýchleniu a zjednodušeniu výmeny informácií medzi orgánmi činnými v trestnom konaní či posilňovaniu centrálnemu orgánu (EUROPOL) v riešení teroristickej otázky. Aj keď smernica je samozrejme v súlade s právom Únie, natíska sa znovu otázka ochrany osobných údajov¹⁸², keďže mazanie údajov z databáz je podľa organizácie Statewatch nedostatočne upravené a ich množstvo bude rásť enormným spôsobom.

Prümské nariadenie II. modernizuje rámec pre automatizované vyhľadávanie a výmenu údajov pre policajné a justičné orgány členských štátov. Zamieriava sa na zintenzívnenie cezhraničnej spolupráce a výmenu informácií medzi orgánmi členských štátov, a to za účelom boja proti terorizmu účinnejšou identifikáciou podozrivých či rýchlejšími pátraním po nezvestných obyvateľoch. To sa má docieľiť výmenou informácií o DNA, daktyloskopickými údajmi (odtlačky prstov), či údajmi o podobách tváre alebo motorových vozidlách. Aj keď cieľ

¹⁷⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/991 z 8. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/794, pokiaľ ide o spoluprácu Europolu so súkromnými subjektmi, spracúvanie osobných údajov Europolom na podporu vyšetrovania trestných činov a úlohu Europolu v oblasti výskumu a inovácií

¹⁷⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/982 z 13. marca 2024 o automatizovanom vyhľadávaní a výmene údajov na účely policajnej spolupráce

¹⁸⁰ DAVOLI, Allesandro. Policajná spolupráca [online]. In *Informačné listy o Európskej únii*, 04-2024. Európsky parlament, n.d. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/156/policajna-spolupraca>

¹⁸¹ RIEHLE, Cornelia. *SIENA Reaches 3500 Connections* [online]. EUCRIM, 2025. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/siena-reaches-3500-connections/>

¹⁸² STATEWATCH. *New police data exchange rules will expand Europol's databases* [online]. London: Statewatch, 2023. Dostupné na: <https://www.statewatch.org/news/2023/july/new-police-data-exchange-rules-will-expand-europol-s-databases/>

tohto nariadenia znie šľachetne a užitočne, objavili sa obavy¹⁸³ z nadmerného zneužívania systému na uchovávanie údajov občanov Únie a na súlad tohto uchovávanie so základnými ľudskými právami.

Spolupráca: EÚ v rámci boja proti terorizmu nadväzuje partnerstvá s tretími krajinami či krajinami Európy, ktoré nie sú členskými štátmi. S krajinami západného Balkánu sa EÚ snaží koordinovať svoju obrannú politiku a tiež politiku boja proti organizovanému zločinu.¹⁸⁴ Na druhú stranu, s krajinami ako Gruzínsko, Bosna a Hercegovina či Spojené arabské emiráty¹⁸⁵ nadväzuje Európa vzťahy za účelom výmeny informácií a efektívnejšej prevencie. Samozrejme, spolupráca EÚ a EUROPOL-u sa sústreďuje na všetky kontinenty a viaceré medzinárodné organizácie ako OSN.¹⁸⁶ Opomenúť nemôžeme ani už spomenutý Interpol a spoluprácu napríklad na projekte Sharaka. Medzi dohodami Únie vieme nájsť aj partnerstvo s Japonskom proti praniu špinavých peňazí, či dohody o výmene údajov pasažierov leteckých spoločností, ktoré má Únia uzavreté s Austráliou, Kanadou, či USA.¹⁸⁷ Z najnovších správ uvádzame aj novú dohodu o spolupráci proti organizovanému zločinu medzi Europolom a Brazíliou¹⁸⁸ alebo zvýšenie kooperácie s krajinami Perzského zálivu v oblasti legalizácie príjmov z trestnej činnosti či kyberzločinu.¹⁸⁹

Oblasť ľudských práv a funkčnosť

V predchádzajúcich riadkoch sme sa pozreli na stratégiu EÚ a jej hlavné piliere v oblasti boja proti terorizmu. Pri viacerých bodoch sme sa ale pozastavili a premýšľali, ako je to s ľudskými právami. Kde vlastne smieme nakresliť hranicu, kedy je už naša ochrana na úkor našej slobody? Aj v spomenutej judikatúre či ohlasoch rôznych organizácií sme si potvrdili, že za hranicou je rozšírené a neproporcionálne monitorovanie subjektov. Porušovanie práva na

¹⁸³ RIEHLE, Cornelia. *Prüm II Regulation Enters Into Force* [online]. EUCRIM, 2024. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/prum-ii-regulation-enters-into-force/>

¹⁸⁴ *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025*

¹⁸⁵ European Parliament. *Briefing – The fight against terrorism* [online]. European Union, 2019. 12 s. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI\(2019\)635561_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI(2019)635561_EN.pdf)

¹⁸⁶ EUROPOL. *Agreements & Working Arrangements* [online]. Haag: EUROPOL, n.d. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements>

¹⁸⁷ RENARD, Thomas. Confidential partnerships? The EU, its strategic partners and international terrorism [online]. In *ESP Working Paper 4*, January 2014. European Strategic Partnerships Observatory, 2014. Dostupné na: https://eulacfoundation.org/system/files/digital_library/2023-07/Confidential_partnerships%20The%20EU,%20its%20strategic%20partners%20and%20international%20terrorism.pdf

¹⁸⁸ RIEHLE, Cornelia. *Cooperation Agreement between Europol and Brazil* [online]. EUCRIM, 2025. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/cooperation-agreement-between-europol-and-brazil/>

¹⁸⁹ RIEHLE, Cornelia. *Europol Enhances Law Enforcement Cooperation with the Gulf States* [online]. EUCRIM, 2025. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/europol-enhances-law-enforcement-cooperation-with-the-gulf-states/>

súkromný život a ochranu údajov pre to, aby bola naša bezpečnosť na čo najvyššej úrovni, nás stavia len krôčik od ohrozenia aj iných, inak garantovaných ľudských práv.

Nadovšetko dôležité je dodržiavať zásadu proporcionality pri všetkých opatreniach, ktoré sa prijímajú. Mať jasne stanovené pravidlá, ktoré odlišujú kedy a akým spôsobom majú orgány a inštitúcie právo využiť tieto prostriedky na prevenciu či boj s terorizmom. Sústrediť sa len na ochranu a zanedbať práva neveští nič dobré, a je nutné aby na tento fakt Európska únia pamätala. Preto je podľa nás nevyhnutné, aby tieto zverené právomoci podliehali nezávislej kontrole a auditu, a aby sa zabráňovalo ich nadmernej úschove, či už sa jedná o elektronické dôkazy, údaje DNA, údaje o vozidlách alebo o výmene údajov v rámci predchádzania trestným činom. Koncept práva, pravidiel a morálky má priestor, len ak sme si všetci rovnými.

Ekonomické škody a náklady

Okrem už spomenutého je náš zámer poukázať aj na ekonomické náklady zabezpečovania bezpečnosti a vedenia operácií prostredníctvom rozpočtu EUROPOL-u v čase a rovnako tak aj o škodách, ktoré terorizmus spôsobil. Ako príklad závažnosti uvádzame náklady, ktoré v rokoch 2013-2016 dosiahli v peňažnom vyjadrení ľudského kapitálu (strát na životoch) 2,5 miliardy, v počte zranených 139 miliónov a ďalších 103 miliónov v ponímaní fyzického kapitálu. Tieto výskumy boli vedené inštitútom IEP a metódu GTD. Na základe výskumov agentúry RAND sa preukázalo, že nárast jednej jednotky terorizmu spôsobuje v priemere 0.04% pokles v ekonomickom raste. Odhadovaná strata na HDP v dôsledku teroristických útokov sa v členských štátoch EÚ odhaduje na 87 miliárd eur za roky 2013 až 2016.¹⁹⁰ Terorizmus spôsobuje zraniteľnosť viacerých oblastí ekonomiky v postihnutých štátoch. Sú nimi napríklad turizmus či doprava, ktoré trpia z dôvodu obáv ľudí cestovať do týchto krajín a obáv občanov riskovať svoje životy presúvaním sa na viac miest, než je nevyhnutné. Ďalším, menej nápadným, ale o to viac postihnutým sektorom ekonomiky sú poisťovne, ktoré utrpia značné škody vyplatením nárokov z poisťiek. Na druhú stranu mince, niektoré odvetvia ako vojenský priemysel a bezpečnostný priemysel začnú viac profitovať po teroristických útokoch.¹⁹¹

Teraz sa na základe rovnakého výskumu pozrieme na výdavky, ktoré v danom období vynaložila EÚ na obranu proti terorizmu. V sumárnej hodnote sa na boj proti terorizmu v roku

¹⁹⁰ European Parliament. *Briefing – The fight against terrorism* [online]. European Union, 2019. 12 s. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI\(2019\)635561_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI(2019)635561_EN.pdf), s. 90-98.

¹⁹¹ European Parliament. *Briefing – The fight against terrorism* [online]. European Union, 2019. 12 s. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI\(2019\)635561_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI(2019)635561_EN.pdf), s. 83.

2015 členskými štátmi vynaložilo 8,7 miliardy verejných výdavkov podľa klasifikácie COFOG, čo predstavuje malú čiastku oproti škodám, ktoré boli v týchto rokoch napáchané.¹⁹² Toto číslo je oproti roku 2002 omnoho vyššie, keďže v tom období sa výdavky na obranu proti terorizmu pohybovali len okolo 5,7 milióna, a tiež oproti roku 2009, kedy sa pohybovali okolo 93 miliónov. V roku 2016 bolo na obranu proti terorizmu vyčlenených približne 7 miliárd eur.¹⁹³

Evidujeme teda značné ekonomické škody, ktoré terorizmus pácha. V teórii, no aj praxi, ich vieme začleniť medzi priame škody, teda škody, ktoré vznikajú bezprostredne a priamo z uskutočnenia teroristického útoku, napríklad deštrukcia majetku a zabíjanie civilistov, a nepriame, teda tie, ktorých príčinou je teroristický útok, no dôsledok sa dostaví v nepriamej podobe. Medzi tie vieme zahrnúť narušenie socioekonomického poriadku krajiny, napríklad narušenie dôvery v štátne inštitúcie a navýšenie transakčných nákladov v oblasti podnikania. Iné nepriame náklady sú napríklad diverzia zdrojov z činností produkujúcich profit na tie, ktoré ho neprodujú (zvýšenie bezpečnosti). Rovnako sem zaraďujeme zníženie úspor, keďže terorizmus môže motivovať jedincov na zvýšenie spotreby narozdiel od šetrenia si do budúcnosti. Nakoniec identifikujeme redistribúciu medzi ľudským, fyzickým a finančným kapitálom v časoch teroristických konfliktov, ktorá môže viesť k dlhodobej neefektívnosti vzhľadom na zmenu priorít.¹⁹⁴

Vývoj počtu útokov vzhľadom na opatrenia

Na základe štatistík uvedených v Prílohe 1 a rovnako tak v ich vizuálnej reprezentácii v grafe, ktorý je uvedený nižšie, sledujeme striedavý nárast a pokles počtu útokov v rokoch 2015 až 2018, kde tendencia počtu útokov nabera klesajúcu tendenciu.

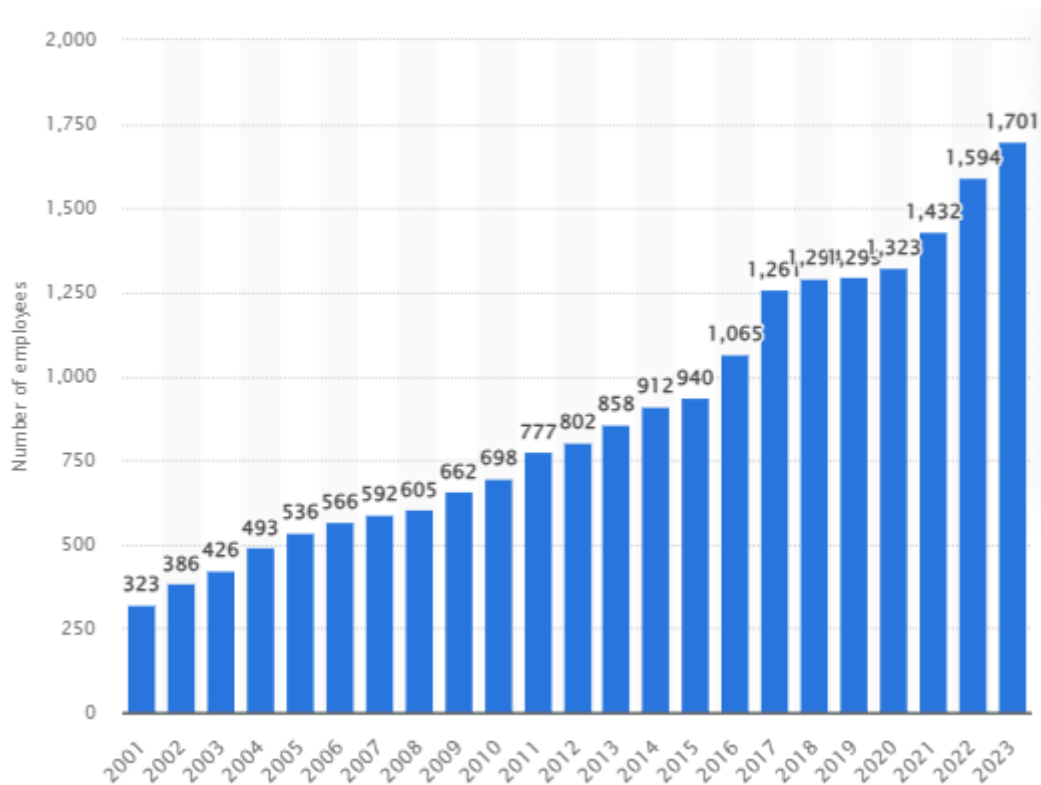
Tieto výsledky pripisujeme viacerým faktorom. Na základe nášho, v tejto práci uvedeného výskumu právnych predpisov a rôznych opatrení, rozšírení kompetencií orgánov, zriadení centra ECTC a mnohých iných opatrení. Ako príklad uvádzame štatistiku zamestnancov EUROPOL-u v tomto tisícročí.¹⁹⁵

¹⁹² European Parliament. Briefing – The fight against terrorism [online]. European Union, 2019. 12 s. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI\(2019\)635561_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI(2019)635561_EN.pdf), s. 37

¹⁹³ SGUEO, Gianluca. *Counterterrorism funding in the EU budget* [online]. Brusel: European Parliamentary Research Service, Európsky parlament, 2016. 10 s. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI%282016%29580904

¹⁹⁴ KRIEGER, Tim a MEIERRIEKS, Daniel. The Economic Consequences of Terrorism for the European Union [online]. In: BOSSONG, Raphael (ed.). *Terrorismus als Herausforderung der Europäischen Union*. Baden Baden: Nomos, 2019, s. 87-108. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3693631_code405021.pdf?abstractid=3315400

¹⁹⁵ STATISTA. Number of Europol staff from 2001 to 2021 [online štatistiky]. Statista, 2024. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1178667/europol-staff-levels/>

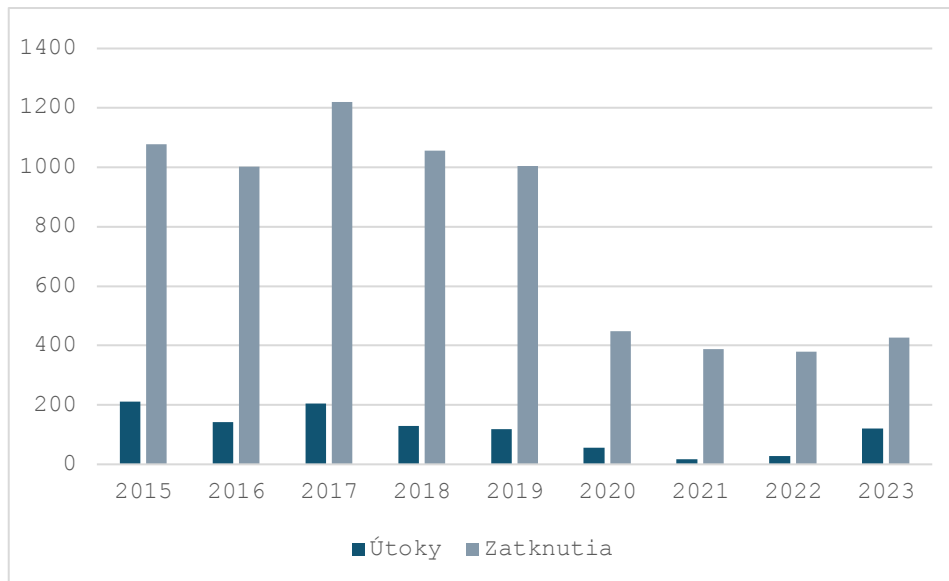

Obrázok 3 Počet zamestnancov EUROPOL-u od roku 2001 až 2023

V od roku 2015 vidíme 70% nárast ich počtu, teda aj vyvíjajúcu sa snahu EÚ o efektívny boj s terorizmom. Samozrejme, je dôležité spomenúť, že aj COVID-19 a s ním súvisiace obmedzenia na cestovanie, mali vplyv na pokles útokov a zvýšenie bezpečnosti, keďže možnosť ľudí zhromažďovať sa a tým pádom aj plánovať či vykonať teroristické útoky, bola rapídne obmedzená.

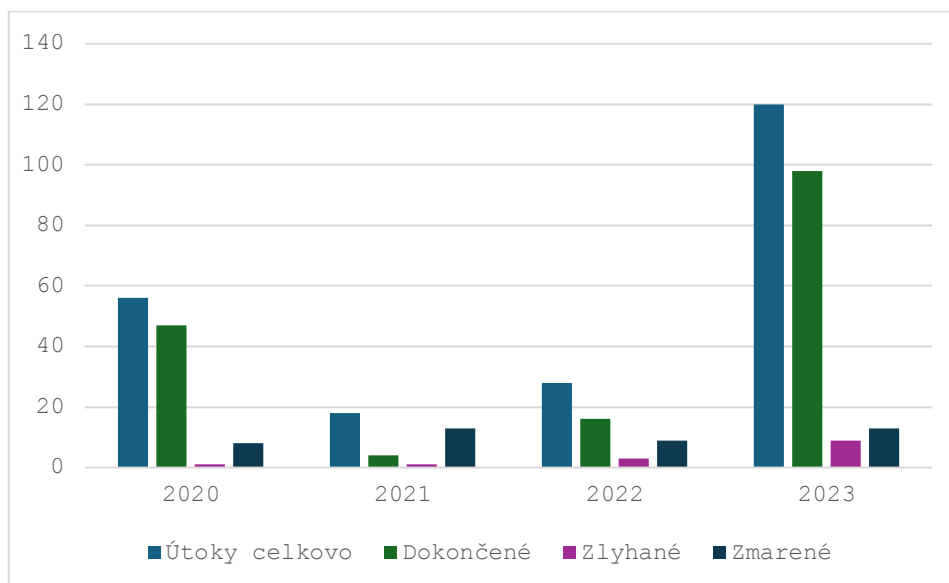
V roku 2023 sme zaznamenali rapídny nárast v počte útokov, zatiaľ čo počet zatknutých bol viac-menej konštantný s poslednými rokmi. Príčinu ale musíme hľadať za útokmi nie zo strany islamských bojovníkov či krajnej pravice alebo ľavice. V tomto prípade bolo za 70 útokov, z ktorých boli všetky úspešné a všetky sa odohrali na ostrove Korzika, hľadať terorizmus etno-nacionalistický a separatistický.¹⁹⁶ Najviac útokov sa odohralo v októbri, počas Modrej noci, za účelom presadenia oddelenia Korziky od Francúzska. Na druhú stranu, najsmrteľnejšími útokmi, aj keď v počte boli zastúpené v menšom množstve, boli útoky džihádizmu, ktoré spôsobili smrť šiestich ľudí a zranili ďalších dvanásť.

¹⁹⁶ EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2024*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. 73 s. ISBN 978-92-95236-60-8.

Graf 1 Dáta celkových útokov a zatknutí v Európskej únii. Zdroj: Vlastné spracovanie podľa reportov EUROPOL

Tento výkyv teda môže znamenať len ojedinelé zlyhanie, a nie zlyhanie protiteroristickej politiky EÚ. Podľa nášho názoru štatistiky hovoria jasnou rečou, a to tou, že Európska únia je zatiaľ na správnej ceste pri boji proti terorizmu, čo potvrdzuje aj druhý graf:

Graf 2 Znáozornenie rozdelenia útokov podľa završenia medzi rokmi 2020 až 2023. Zdroj: Vlastné spracovanie podľa reportov EUROPOL

Vidíme, že veľké množstvo útokov je vždy zmarené, aj keď stále vysoké percento útokov sa dokončí. Vidíme, že existuje priestor na zlepšenie a zefektívnenie prostriedkov boja proti terorizmu.

Budúcnosť Únie

Ako teda postupovať v nadchádzajúcich rokoch boja proti terorizmu? Inšpirujeme sa metodikou, ktorú využili vo svojej téze aj Krieger Tim a Daniel Meierrieks (2019), a to je princíp palice a mrkvy.¹⁹⁷ Palica predstavuje tradičné metódy potláčania terorizmu, teda odstraňovanie priamych škôd a strát na životoch, rýchle opätovné získanie dôvery občanov a snahu o väčšiu bezpečnosť. Mrkva v tomto prípade predstavuje investíciu do budúcnosti, kedy sa štáty, respektíve EÚ, sústreďujú na dlho pretrvávajúce problémy v spoločnosti v prvom rade spôsobujúce terorizmus a radikalizáciu. V prípade prevenčného prístupu však problémom ostáva dlhodobý horizont dosiahnutia uspokojivých výsledkov.

Naše stanovisko je, že optimálnym prístupom je kombinácia oboch prístupov v stratégií boja proti terorizmu, ktorá je samozrejme o dosť komplexnejšia, ako sa môže z našich slov zdať. Sme toho názoru, že právny rámec, ktorý je v súčasnosti v platnosti, poskytuje dostatočnú ochranu občanom Únie a jeho dodržiavanie je zabezpečené dostatočnými inštitútmi, prostredníctvom organizácií EÚ či členských štátov.

Je potrebné však dbať na to, aby Únia nezaspala na vavrínoch a aj naďalej reflektovala výzvy modernej doby v svojej legislatíve a v prístupe k svojej bezpečnostnej politike. Umelá inteligencia, nové prostriedky boja ako drony či zbrane z tlačiarň predstavujú riziko, ktoré nie je v súčasnej situácii opomenuteľné. Je potrebná rozsiahla monitorovacia a vyšetrovacia sieť, ktorá bude spolupracovať na zásade vysokej spolupráce nielen medzi členskými štátmi Únie a im pridruženými štátmi ako Nórsko či Spojené kráľovstvo, no aj s krajinami tretieho sveta, ktoré predstavujú najvyššie riziko pre tvorbu teroristov z dôvodu nedostatočných prostriedkov pre boj s nimi.

Neopomenuteľným faktorom je však dbanie na ľudské práva a slobody, aby sa v takto vypätom súboji, v ktorom chybný krok môže znamenať obrovské škody a straty na životoch, nestratili. Právo na slobodu prejavu, právo byť slobodný či právo súkromia môže byť v týchto prípadoch ľahko obmedzené až do neprijateľnej miery.

¹⁹⁷ KRIEGER, Tim a MEIERRIEKS, Daniel. The Economic Consequences of Terrorism for the European Union [online]. In: BOSSONG, Raphael (ed.). *Terrorismus als Herausforderung der Europäischen Union*. Baden Baden: Nomos, 2019, s. 87-108. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3693631_code405021.pdf?abstractid=3315400

Zdravé hranice a nastavenie primeraných politík, rozsiahla kooperácia s celým svetom, teda aspoň tam, kde to je možné a unilaterálna politika v tejto problematike sú kľúčmi k potlačeniu terorizmu, ale nie jeho porazeniu.

Na jeho porazenie je potrebné odstrániť jeho príčiny, a tie sa líšia od krajiny ku krajine. Či sú to demografické problémy ako chudoba, problémy náboženské, nedôvera v samotný štát a obviňovanie „zlého“ západu či šírenie nenávisťnej propagandy voči menšinám. Každá skupina si vie nájsť niečo, čo ich bude motivovať k radikalizmu a extrémizmu, a v konečnom dôsledku, k terorizmu, na dosiahnutie svojich cieľov.

4. ZÁVER

Ako sme spomínali na niekoľkých miestach tejto práce, terorizmus predstavuje jednu z najzávažnejších hrozieb pre štáty, nielen na území Európskej únie. Zasahuje do bezpečnosti jednotlivcov, štátnych zriadení či medzinárodných spoločenstiev, narušujúc ich obchodné styky a spôsobujúc veľké množstvo škôd a strát na životoch.

V tejto práci sme dokázali, že boj proti terorizmu si vyžaduje delikátny prístup, zahŕňajúci prevenciu radikalizácie, efektívne monitorovanie finančných tokov a expresnú reakciu na nové hrozby. Popritom je samozrejme nutné zachovať integritu a základné kamene, na ktorých stojí Únia, ako sú ľudské práva či bezpečnosť obyvateľov.

Analýzou vybraných útokov sme dokázali, aký rozsah škôd a strát na životoch dokážu teroristické útoky v realite dosiahnuť. Preto prijaté legislatívne akty, ako je Smernica o boji proti terorizmu či novoprijatý balíček opatrení proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu, predstavujú základ pre ochranu obyvateľov EÚ. Napriek tomu je ale stále potrebné reagovať na nové hrozby, vrátane kybernetických útokov či umelej inteligencie a nepodceniť ich potenciál v týchto oblastiach.

Na úplný záver dodávame, že aj napriek potrebe byť ostražitý a kreatívny, nesmieme zabúdať na demokratické zásady v boji proti takému závažnému fenoménu, ako je terorizmus. Do budúca je potrebné naďalej rozvíjať medzinárodnú spoluprácu s krajinami tretieho sveta, investovať viac do vzdelávania a postupne eliminovať príčiny radikalizácie. Je potrebné kombinovať krátkodobé stratégie s dlhodobými riešeniami pre zabezpečenie optimálneho riešenia tejto problematiky a možno, v budúcnosti, pre úplnú elimináciu terorizmu.

5. Zoznam bibliografických odkazov

Použité zdroje:

1. ALENOVA, Marzhan, UTALIYEVA, Assem a LI, Ki-Joune. Detecting Hawala Network for Money Laundering by Graph Mining [online]. In *The Journal of Finance and Data Science*, 2024 [cit. 2025-03-29]. ISSN 2405-9188. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.jfds.2024.100147>
2. ALLEGREZZA, Silvia, BRUZZESE, Grazia. Supervision and Enforcement of EU's Anti-Money-Laundering and Countering the Financing of Terrorism [online]. In: ANNUNZIATA, Filippo, SIRI, Michele (eds.). *EU Banking and Capital Markets Regulation: EBI Studies in Banking and Capital Markets Law*, s. 487-521. Palgrave Macmillan Cham, 2025. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-031-70529-8_14
3. Authority for Anti-Money Laundering and Countering The Financing of Terrorism. *About AMLA* [online]. Frankfurt am Main: AMLA, n.d. Dostupné na: https://www.amla.europa.eu/about-amla_en
4. Authority for Anti-Money Laundering and Countering The Financing of Terrorism. *Homepage* [online]. Frankfurt am Main: AMLA, n.d. Dostupné na: https://www.amla.europa.eu/index_en?prefLang=sk&etrans=sk
5. BAKOWSKI, Piotr. *Understanding EU counter-terrorism policy* [online]. European Parliament, 2023 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2023\)739395](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)739395)
6. BALDASSARRE, Silvia. Cyberterrorism and Religious Fundamentalism: New Challenges for Europe in the Age of Universal Internet Access [online]. In *Religions*, 2023; 14(4):458 [cit. 2024-11-23]. Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/rel14040458>
7. BUESA, Mikel, et al. The Economic Cost of March 11: Measuring the Direct Economic Cost of the Terrorist Attack on March 11, 2004 in Madrid [online]. In *Terrorism and Political Violence*, 19(4), 489–509. Philadelphia: Taylor & Francis, 2007. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/09546550701590677>
8. BURES, Oldrich. Europol's Counter-terrorism Role: A Chicken-Egg Dilemma in European Security. In KAUNERT, Christian and LÉONARD, Sarah (eds.). *Terrorism and Intelligence: Tackling New Security Challenges in Europe*. London: Palgrave Macmillan, 2013. 247 s. ISBN 978-1-4039-9512-4

9. CAIOLA, Antonio. The European Parliament and the Directive on combating terrorism [online]. In *ERA Forum* 18, s. 409–424 (2017). ERA, 2017. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s12027-017-0476-1>
10. Caribbean Financial Action Task Force. *Caribbean Financial Action Task Force (CFATF)* [online]. Port of Spain: CFATF-GAFIC, © 1992-2025. Dostupné na: <https://www.cfatf-gafic.org/>
11. CDCT. *10.2 Council of Europe Committee on Counter-Terrorism (CDCT): Abridged report of the 7th plenary meeting Strasbourg, 22-24 November 2021* [online]. Štrasburg: CDCT, 2021. Dostupné na: <https://rm.coe.int/0900001680a59628>
12. Committee of Ministers. Resolution on the statute of the Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism (MONEYVAL) [online]. In *CM/Res(2013)13-consolidated*. Validation date 09/10/2013. Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism, 2013. Dostupné na: <https://search.coe.int/cm?i=0900001680759b36>
13. Council of Europe. *Counter terrorism strategy 2023-2027* [online]. n.d. [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://rm.coe.int/cdct-strategy-website-eng-final/1680b3ea38>
14. Council of Europe. *Country profiles on counter-terrorism capacity* [online]. n.d. Dostupné na: <https://www.coe.int/en/web/counter-terrorism/country-profiles>
15. Council of the European Union. *Terrorism in the EU: facts and figures* [online]. © 2025, Last review 27 January 2024 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/terrorism-eu-facts-figures/#0>
16. CRAGIN, Kim. The November 2015 Paris Attacks: The Impact of Foreign Fighter Returnees [online]. In *Orbis*, Vol. 61(2), s. 212-226, 2017. ISSN 0030-4387. Dostupné na: <https://doi.org/10.1016/j.orbis.2017.02.005>
17. DASS, Reuben. 3D-Printed Firearms and Terrorism: Trends and Analysis Pertinent to Far-Right Use [online]. In *Counter Terrorist Trends and Analyses*, 16(3), s. 19–30, 2024. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/48778663>
18. DAVOLI, Allesandro. Policajná spolupráca [online]. In *Informačné listy o Európskej únii*, 04-2024. Európsky parlament, n.d. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/156/policajna-spolupraca>
19. DILINGER, Jessica. *Most Expensive Terrorist Attacks in the World* [online]. Quebec: WorldAtlas, 2017. Dostupné na: <https://www.worldatlas.com/articles/the-price-of-terrorism-the-most-expensive-terrorist-attacks-in-the-world.html>

20. DINESEN, Peter Thisted a JÆGER, Mads Meier. Effect of Terror on Institutional Trust [online]. In *Political Psychology*, Vol. 34, Issue 6, s. 917-926, publ. 01.04.2023. Dostupné na: <https://doi.org/10.1111/pops.12025>
21. DUMITRIU, Eugenia. The E.U.'s Definition of Terrorism: The Council Framework Decision on Combating Terrorism. In *German Law Journal*, 5(5), s. 585–602. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/S2071832200012700/>
22. DVOŘÁKOVÁ, Michaela a SYROVÁTKA, Jonáš. Vrbětice: Case study of Czech resilience against hostile propaganda [online]. In *PSSI Perspectives* (12), Regional Security Program. Praha: Prague Security Studies Institute, 2021. Dostupné na: https://www.pssi.cz/download/docs/8744_pssi-perspectives-12-vrbetice-case-study.pdf
23. Encyclopaedia Britannica. *Madrid train bombings of 2004* [online]. Encyclopaedia Britannica Inc, n.d. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Madrid-train-bombings-of-2004>
24. Encyclopaedia Britannica. *Paris attacks of 2015: The response to the Paris attacks* [online]. Encyclopaedia Britannica Inc, n.d. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Paris-attacks-of-2015/The-response-to-the-Paris-attacks>
25. EUROJUST. *Brussels terrorist attacks of March 2016* [infografika]. EUROJUST, n.d. Dostupné na: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2018-06/2016-03_Brussels-terrorist-attack.pdf
26. European Commission. *Explanatory Memorandum to COM(2024)112 - Implementation of Directive (EU) 2015/849* [online]. Brussels: European Commission, 2024. Dostupné na: https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhdjdk3hydztq_j9vvik7m1c3gyxp/vmbhgp42f0q4
27. European Commission. *Prevention of radicalisation* [online]. Directorate-General for Migration and Home Affairs, © 2025 [cit. 2024-11-03]. Dostupné na: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/prevention-radicalisation_en#:~:text=Radicalisation%20is%20a%20phased%20and,specific%20political%20or%20ideological%20purpose
28. European Parliament. *Briefing – Anti-money-laundering authority (AMLA): Countering money laundering and the financing of terrorism* [online]. Fifth Edition. European Parliament, 2022. 11 s. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733645/EPRS_BRI\(2022\)733645_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733645/EPRS_BRI(2022)733645_EN.pdf)

29. European Parliament. Briefing – *Foreign fighters: Member State responses and EU action* [online]. European Union, 2016. 12 s. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-579080-Foreign-fighters-rev-FINAL.pdf>
30. European Parliament. *Briefing – The fight against terrorism* [online]. European Union, 2019. 12 s. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI\(2019\)635561_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635561/EPRS_BRI(2019)635561_EN.pdf)
31. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *Terrorism* [online]. © 2022 [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/terrorism>
32. EUROPOL. *About Europol* [online]. Haag: EUROPOL, n.d. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/about-europol:sk>
33. EUROPOL. *Agreements & Working Arrangements* [online]. Haag: EUROPOL, n.d. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements>
34. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2015* [online]. © European Police Office, 2015 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/p_europol_tsat15_09jun15_low-rev.pdf
35. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2016*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. 59 s. 978-92-95200-68-5.
36. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2017*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. 61 s. ISBN 978-92-95200-79-1.
37. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2018*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. 69 s. ISBN 978-92-95200-91-3.
38. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2019*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 79 s. ISBN 978-92-95209-76-3.
39. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2020* [online]. © European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 2020 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/european_union_terrorism_situation_and_trend_report_te-sat_2020_0.pdf
40. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2021*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. 112 s. ISBN 978-92-95220-26-3.
41. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2022*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. 95 s. ISBN 978-92-95220-44-7.

42. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2023*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 93 s. ISBN 978-92-95220-91-1.
43. EUROPOL. *European Terrorism Situation and Trend Report 2024*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. 73 s. ISBN 978-92-95236-60-8.
44. EUROPOL. *Europol's European Counter Terrorism Centre strengthens the EU's response to terror* [online]. EUROPOL, 2016. Dostupné na: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2016/jan/eu-europol-counter-terror-centre-pr.pdf>
45. EUROPOL. *Secure Information Exchange Network Application (SIENA)* [online]. Haag: Europol, n.d. Dostupné na: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>
46. FATF. *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation* [online]. Paris: FATF, 2012-2025. © 2012-2025 FATF/OECD. Dostupné na: www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html
47. Financial Action Task Force. *Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures (MONEYVAL)* [online]. Paris: FATF-GAFI. © 2024. Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/global-network/committee-of-experts-on-the-evaluation-of-anti-money-laundering-.html>
48. Financial Action Task Force. *The FATF* [online]. Paris: FATF-GAFI. © 2024. Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf.html>
49. Financial Action Task Force. *What we do* [online]. Paris: FATF-GAFI. © 2024. Dostupné na: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/what-we-do.html>
50. GOLONKA, Anna. The Eu Project of the 'AML Package' – Reform or Revolution in The Field of Counteracting of Money Laundering [online]. In *Ius Novum*, vol. 18, no. 2, Sciendo, 2024, s. 1-21. Dostupné na: <https://doi.org/10.2478/in-2024-0010>
51. Grupo de Acción Financiera de Latinoamérica. *GAFILAT* [online]. Buenos Aires: GAFILAT, n.d. Dostupné na: <https://www.gafilat.org/index.php/es/>
52. HARDY, Keiran. Comparing Theories of Radicalisation with Countering Violent Extremism Policy [online]. In: *Journal for Deradicalization*. Griffith Criminology Institute, 2018 [cit. 2025-02-20]. ISSN: 2363-9849. Dostupné na <https://digitalcommons.fiu.edu/srhreports/violent-extremism/violent-extremism/37/>

53. ChatGPT. Prompt: „*Aké prostriedky teroristi využívajú na útoky a zdroje?*“ OpenAI, n.d. [cit. 2024-11-23]. Dostupné na: <https://chatgpt.com>
54. INTERPOL. *Project Sharaka* [online]. Lyon: INTERPOL, n.d. Dostupné na: <https://www.interpol.int/Crimes/Terrorism/Counter-terrorism-projects/Project-Sharaka>
55. IVOR, Jaroslav. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čenek, 2014. 469 s. ISBN 978-80-7380-546-3.
56. JAWAID, Ayesha. From Foreign Fighters to Returnees: The Challenges of Rehabilitation and Reintegration Policies [online]. In *Journal of Peacebuilding & Development*, 2017, roč. 12, č. 2, s. 102–107. ISSN 1542-3166. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/15423166.2017.1323660>
57. KAVICKÝ, Vladimír a GAŠPIERIK, Libor. *Terorizmus: hrozba doby*. Bratislava: Citadella, 2015. 334 s. ISBN 9788089628841.
58. KRIEGER, Tim a MEIERRIEKS, Daniel. The Economic Consequences of Terrorism for the European Union [online]. In: BOSSONG, Raphael (ed.). *Terorizmus als Herausforderung der Europäischen Union*. Baden Baden: Nomos, 2019, s. 87-108. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3693631_code405021.pdf?abstractid=3315400
59. LESSAMBO, Felix. Money Laundering and Combating Finance Terrorism. In: *Anti-Money Laundering, Counter Financing Terrorism and Cybersecurity in the Banking Industry* [online]. Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions. Palgrave Macmillan, 2023 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: https://doi.org/10.1007/978-3-031-23484-2_1
60. MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorizmus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čenek, 2019. 216 s. ISBN 978-80-7380-777-1.
61. MURO, Diego. Why did ISIS target France? [online]. In *Opinión 367*, 2015. Barcelona: Barcelona Centre for International Affairs. Dostupné na: <https://www.cidob.org/en/publications/why-did-isis-target-france>
62. MURPHY, Colin Michael. *Understanding the EU's response to money laundering: New EU anti-money laundering package* [online]. EPRS, publ. 03.09.2024 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2024\)762387](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)762387)
63. National Counterterrorism Center. *Islamic State of Iraq and ash-Sham (ISIS)* [online]. Washington, D.C.: Office of the Director of National Intelligence, n.d. Dostupné na: https://www.dni.gov/nctc/ftos/isis_fto.html

64. NATO, et al. *Joint Declaration on EU-NATO Cooperation* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2023. Dostupné na: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_210549.htm
65. NATO. *Relations with the European Union* [online]. North Atlantic Treaty Organization, n.d. Last updated: 03 Dec. 2024 08:46. Dostupné na: https://www.nato.int/cps/in/natohq/topics_49217.htm#:~:text=In%20December%202016%2C%20NATO%20Foreign,development%20of%20defence%20capabilities%3B%20defence
66. New Zealand Parliament. *The Christchurch mosque attacks: how Parliament responded* [online]. Christchurch: New Zealand Parliament, 2021. Last updated 15 March 2024. Dostupné na: <https://www.parliament.nz/en/get-involved/features/the-christchurch-mosque-attacks-how-parliament-responded/>
67. NOBLE, L. *Sarajevo 1914* [online]. Cambridge: Cambridge University Library. © 2025 [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: <https://www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914>
68. NORTON, Simon a CHADDERTON, Paula. *Detect, disrupt and deny: Optimising Australia's counterterrorism financing system* [online]. Australian Strategic Policy Institute, 2016 [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://www.aspi.org.au/report/detect-disrupt-and-deny-optimising-australias-counterterrorism-financing-system>
69. ODORFER, Caleb. *Root Causes of Radicalization in Europe and the Commonwealth of Independent States* [online]. New York: United Nations Development Programme, 2015. [cit. 2025-01-20]. Dostupné na <https://www.undp.org/publications/discussion-paper-root-causes-radicalization-europe-and-commonwealth-independent-states>
70. Perplexity AI. *Definícia štátneho terorizmu* [online]. Perplexity AI, Verzia beta release v0. Dostupné na: <https://www.perplexity.ai/search/definicia-pojmu-statny-teroriz-87BMeRNBSfuVE3LeboZv6w>
71. Rada Európskej únie. *Chronológia: Opatrenia EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu* [online časová os]. Rada EÚ, rev. 5.02.2025. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/fight-against-terrorist-financing/timeline/>
72. Rada Európskej Únie. *Reakcia EÚ na terorizmus* [online]. Posledná revízia textu 30.01.2025. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/fight-against-terrorism/#digital%20justice>
73. REHRL, Jochen (ed.). *CSDP Handbook. Handbook on the Common Security and Defence Policy of the European Union. 4th Edition* [online]. Rakúska federálna vláda, máj 2021.

- ISBN: 978-3-902275-51-6. Dostupné na: <https://www.coe-civ.eu/kh/handbook-on-csdp-the-common-security-and-defense-policy-of-the-european-union>
74. RENARD, Thomas. Confidential partnerships? The EU, its strategic partners and international terrorism [online]. In *ESP Working Paper 4*, January 2014. European Strategic Partnerships Observatory, 2014. Dostupné na: https://eulacfoundation.org/system/files/digital_library/2023-07/Confidential_partnerships%20The%20EU,%20its%20strategic%20partners%20and%20international%20terrorism.pdf
75. RIEHLE, Cornelia. *Cooperation Agreement between Europol and Brazil* [online]. EUCRIM, 2025. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/cooperation-agreement-between-europol-and-brazil/>
76. RIEHLE, Cornelia. *Europol Enhances Law Enforcement Cooperation with the Gulf States* [online]. EUCRIM, 2025. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/europol-enhances-law-enforcement-cooperation-with-the-gulf-states/>
77. RIEHLE, Cornelia. *Prüm II Regulation Enters Into Force* [online]. EUCRIM, 2024. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/prum-ii-regulation-enters-into-force/>
78. RIEHLE, Cornelia. *SIENA Reaches 3500 Connections* [online]. EUCRIM, 2025. Dostupné na: <https://eucrim.eu/news/siena-reaches-3500-connections/>
79. SANTINA, Musolino. The European Union and the Preventing Radicalisation and Terrorism Policy. In MANISALCO, Maria Luisa a ROSATO, Valeria (eds.). *Preventing Radicalisation and Terrorism in Europe*. Cambridge Scholars Publishing, 2019. 227 s. ISBN: 978-1-5275-3951-8.
80. SGUEO, Gianluca. *Counterterrorism funding in the EU budget* [online]. Brusel: European Parliamentary Research Service, Európsky parlament, 2016. 10 s. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI%282016%29580904
81. SCHMID, Alex (ed.). *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. New York: Routledge, 2011. 736 s. ISBN 978-0-203-82873-1.
82. SCHMID, Alex. *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review* [online]. The Hague: ICCT, 2013. [cit. 2025-03-29]. Dostupné na: <https://icct.nl/publication/radicalisation-de-radicalisation-counter-radicalisation-conceptual-discussion-and>
83. STATEWATCH. *New police data exchange rules will expand Europol's databases* [online]. London: Statewatch, 2023. Dostupné na: <https://www.statewatch.org/news/2023/july/new-police-data-exchange-rules-will-expand-europol-s-databases/>

84. STATISTA. *Number of Europol staff from 2001 to 2021* [online štatistiky]. Statista, 2024. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1178667/europol-staff-levels/>
85. STIERANKA, Jozef a kol. *Legalizácia príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 196 s. ISBN 978-80-8168-912-3.
86. TORRES-SORIANO, Manuel R. *Al-Qaeda's Revenge: The 2004 Madrid Train Bombings*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2019. 226 s. ISBN 978-1-5381-1895-7.
87. UNICRI a UNCCT. *Algorithms and Terrorism: The malicious use of artificial intelligence for terrorist purposes* [online]. New York: United Nations Office of Counter-Terrorism, 2021 [cit. 2024-03-29]. Dostupné na: <https://unicri.org/News/Algorithms-Terrorism-Malicious-Use-Artificial-Intelligence-Terrorist-Purposes>
88. UNODC. *Conventional Terrorist Weapons* [online]. United Nation Office on Drug and Crime, n.d. [cit. 2024-11-23]. Dostupné na: [https://www.unodc.org/images/odccp/terrorism_weapons_conventional.html#:~:text=They%20include%20pistols%20\(which%20are,guns%20and%20light%20machine%20guns](https://www.unodc.org/images/odccp/terrorism_weapons_conventional.html#:~:text=They%20include%20pistols%20(which%20are,guns%20and%20light%20machine%20guns)
89. VISSEYRIAS, Mathilde. Paris en manque de recettes touristiques [online]. In *Le Figaro*, 21.02.2025. Dostupné na: <https://www.lefigaro.fr/conjoncture/2017/02/21/20002-20170221ARTFIG00292-paris-en-manque-de-recettes-touristiques.php>
90. VOWINCKEL Annete. *Sport, Terrorism and the Media: The Munich Hostage Crisis of 1972* [online]. Potsdam: Zentrum für Zeithistorische Forschung Potsdam, 2007. [cit. 2025-03-25]. Dostupné na: https://www.academia.edu/48636768/Sports_Terrorism_and_the_Media_The_Munich_Hostage_Crisis_of_1972
91. WALTER, Christian. Defining Terrorism in National and International Law. In: WALTER, Christian, VÖNEKY, Silja et al. (eds.). *Terrorism as a Challenge for National and International Law: Security versus Liberty?* Berlin, Heidelberg : Springer, 2003. 1479 s. ISSN: 0172-4770.
92. WIRTZ, Johannes et al. *EU AML Package – a new adventure begins* [online]. © 2025 Bird & Bird. Dostupné na: <https://www.twobirds.com/en/insights/2024/global/eu-aml-package-%E2%80%93-a-new-adventure-begins>

Legislatíva a legislatívne dokumenty

1. Nariadenie Európskeho parlamentu a Eady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV

2. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/794 z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol)*
3. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1861 z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti hraničných kontrol*
4. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1148 z 20. júna 2019 o uvádzaní prekursorov výbušnín na trh a ich používaní*
5. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/784 z 29. apríla 2021 o riešení šírenia teroristického obsahu online (Text s významom pre EHP)*
6. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách) (Text s významom pre EHP)*
7. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/991 z 8. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/794, pokiaľ ide o spoluprácu Europolu so súkromnými subjektmi, spracúvanie osobných údajov Europolom na podporu vyšetrovania trestných činov a úlohu Europolu v oblasti výskumu a inovácií*
8. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie*
9. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1620 z 31. mája 2024, ktorým sa zriaďuje Úrad pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, (EÚ) č. 1094/2010 a (EÚ) č. 1095/2010 (Text s významom pre EHP)*
10. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1624 z 31. mája 2024*
11. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/982 z 13. marca 2024 o automatizovanom vyhľadávaní a výmene údajov na účely policajnej spolupráce*
12. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/399, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice*
13. *Nariadenie Rady (ES) č. 2580/2001 z 27. decembra 2001 o určitých obmedzujúcich opatreniach zameraných proti určitým osobám a subjektom s cieľom boja proti terorizmu*
14. *Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV o boji proti terorizmu*

15. *Návrhy generálneho advokáta (Bot) 12. septembra 2012: ZZ proti Secretary of State for the Home Department.* [online]. Dostupné na: <https://www.judikaty.info/document/eurlex-sk/8147/>
16. *Návrhy generálneho advokáta (Bot) 19. marca 2013: Európska komisia a iní proti Yassin Abdullah Kadi* [online]. Dostupné na: <https://www.judikaty.info/document/eurlex-sk/4695/>
17. *Oznámenie č. 593/2002 Z.z. Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o prijatí Medzinárodného dohovoru o potláčaní financovania terorizmu*
18. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a Sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Program boja proti terorizmu pre EÚ: predvídanie, predchádzanie, ochrana a reakcia.*
19. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a Sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Akčný plán na podporu ochrany verejných priestorov.*
20. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025*
21. *Rámcové rozhodnutie Rady 2008/919/SVV z 28. novembra 2008 , ktorým sa mení a dopĺňa rámcové rozhodnutie 2002/475/SVV o boji proti terorizmu*
22. *Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu*
23. *Rezolúcia OSN č. 1373:2001. UN Security Council, 2001.* Dostupné na: <https://digitallibrary.un.org/record/449020?ln=en&v=pdf>
24. *Rozhodnutie Rady zo 6. apríla 2009 o zriadení Európskeho policajného úradu (Europol)*
25. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541 z 15. marca 2017 o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV a mení rozhodnutie Rady 2005/671/SVV*
26. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu*
27. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES*
28. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541 z 15. marca 2017 o boji proti terorizmu*

29. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva*
30. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024*
31. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1640 z 31. mája 2024 mechanizmov, ktoré majú členské štáty zaviesť na predchádzanie využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2019/1937 a mení a zrušuje smernica (EÚ) 2015/849*
32. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernica 2009/101/ES*
33. *Spoločná pozícia Rady z 27. decembra 2001 o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom (2001/931/SZBP)*
34. *Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. novembra 2022 o uznaní Ruskej federácie ako štátu podporujúceho terorizmus (2022/2896(RSP))*
35. *Zákon 300/2005 Z.z. Trestný zákon*
36. *Zmluva o Európskej únii, Ú. v. ES C 191, 29.7.1992, s. 1–112*
37. *Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 1–388*

Judikatúra

1. *Rozsudok Súdneho dvora (druhá komora) z 2. septembra 2021: Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov proti LG a MH.*
2. *Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 8. apríla 2014 v spojených veciach C 293/12 a C 594/12, Digital Right Ireland Ltd. proti Írsku.*
3. *Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 14. marca 2017: A, B, C, D proti Minister van Buitenlandse Zaken. Vec C-158/14*
4. *Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 6. októbra 2020: La Quadrature du Net a i. proti Premier ministre a i. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62018CJ0511&qid=1740095569022>*
5. *Rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C 203/15 a C 698/15 [online]. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=186492&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=204989>*

Prílohy

Príloha č. 1. Dáta EUROPOL-u o počte útokov v EÚ

Katégoria terorizmu	Útoky celkovo	Dokončené	Zlyhané	Zmarené	Zatknutia
2015					
Ďzhádistský	17	-	-	-	687
Etno-nacionalistický a separatistický	65	-	-	-	168
Ľavicový a anarchistický	13	-	-	-	67
Pravicový	9	-	-	-	11
Ostatné a nešpecifikované	107	-	-	-	144
SUMÁR 2015	211	-	-	-	1,077
2016					
Ďzhádistský	13	-	-	-	718
Etno-nacionalistický a separatistický	99	-	-	-	84
Ľavicový a anarchistický	27	-	-	-	31
Pravicový	1	-	-	-	12
Ostatné a nešpecifikované	2	-	-	-	157
SUMÁR 2016	142	-	-	-	1,002
2017					
Ďzhádistský	33	10	12	11	705
Etno-nacionalistický a separatistický	137	-	-	-	30
Ľavicový a anarchistický	24	-	-	-	36

Pravicový	5	-	-	-	20
Ostatné a nešpecifikované	6	-	-	-	428
SUMÁR 2017	205	-	-	-	1219
2018					
Ďzihádistický	24	7	1	16	511
Etno-nacionalistický a separatistický	83	-	-	-	30
Ľavicový a anarchistický	19	-	-	-	34
Pravicový	1	-	-	-	44
Ostatné a nešpecifikované	2	-	-	-	753
SUMÁR 2018	129	-	-	-	1,056
2019					
Ďzihádistický	21	3	4	14	436
Etno-nacionalistický a separatistický	57	-	-	-	48
Ľavicový a anarchistický	26	-	-	-	111
Pravicový	6	1	1	4	21
Ostatné a nešpecifikované	9	-	-	-	388
SUMÁR 2019	119	-	-	-	1004
2020					
Ďzihádistický	13	9	0	4	254
Etno-nacionalistický a separatistický	14	13	0	1	39
Ľavicový a anarchistický	25	24	0	1	52
Pravicový	4	1	1	2	34
	0	0	0	0	70

Ostatné a nešpecifikované					
SUMÁR 2020	56	47	1	8	449
2021					
Ďzhádistský	11	3	0	8	260
Etno-nacionalistický a separatistický	0	0	0	0	26
Ľavicový a anarchistický	1	1	0	0	19
Pravicový	6	0	1	5	64
Ostatné a nešpecifikované	0	0	0	0	19
SUMÁR 2021	18	4	1	13	388
2022					
Ďzhádistský	6	2	0	4	266
Etno-nacionalistický a separatistický	0	0	0	0	18
Ľavicový a anarchistický	18	13	3	2	19
Pravicový	4	1	0	3	45
Ostatné a nešpecifikované	0	0	0	0	32
SUMÁR 2022	28	16	3	9	380
2023					
Ďzhádistský	14	5	0	9	334
Etno-nacionalistický a separatistický	70	70	0	0	25
Ľavicový a anarchistický	32	23	8	1	14
Pravicový	2	0	0	2	26
Ostatné a nešpecifikované	2	0	1	1	27
SUMÁR 2023	120	98	9	13	426